

fuzinar

Leto XXII

Ravne na Koroškem, 15. marca 1985

St. 3

Smernice razvoja in gospodarjenja Železarne Ravne

Vsak razvoj gospodarskega sistema ima svojo notranjo logiko in določene robne pogoje. To za Železarno Ravne pomeni nadaljevanje pred leti sprejete razvojne orientacije s hitrejšim vnašanjem pogumnejših tržno usmerjenih inovacijskih posegov.

Problem naše metalurgije je pravočasno moderniziranje in inoviranje obstoječih naprav in postopkov ter odprava ozkih grl. Največjo, če ne tudi usodno vrzel imamo v jeklarni, kjer je kontinuirno vlivanje jekla direktno v gredice (konti liv) postalo vprašanje razvoja številka ena železarne. Strokovnjaki predvidevajo, da bi lahko tako povečali izplen do deset odstotkov. To predstavlja pri današnjih cenah dobre pol milijarde dohodka več na leto!

Naša kovinska predelava in strojogradnja nujno zahtevata posodobitev strojne opreme, inoviranje tehnoloških postopkov in avtomatizacijo priprave in vodenja proizvodnje. Nekaj proizvodnih programov ima opremo na robu iztrošenosti, le velika sposobnost in zavzetost zaposlenih še vedno dajeta pozitivne rezultate. Naslednja leta bomo vlagali denar predvsem samo v opremo in strokovno usposabljanje zaposlenih, čim manj pa v zidove in strehe. Ves proces inoviranja opreme mora biti povezan s še hitrejšim razvojem tehnologije in kvalitete naših izdelkov in storitev.

Dejstvo je, da jeklo na nekaterih področjih že zamenjujejo drugi materiali, kot npr. keramika, specialne lahke zlitine, trda plastika itd. Temeljite raziskave teh področij bodo nakazale, kakšne so naše možnosti tu. Spoznanje, da po svetu zaradi izgub in neperspektivnega proizvodnega programa zaprejo marsikatero tovarno, nam mora biti pravočasno in tehtno opozorilo, da še hitreje poženemo naš razvoj tudi na področjih elektronike, robotizacije in avtomatizacije. Proizvodnja tržno potrjenih, kvalitetnih in s konkurenčnimi stroški izdelanih proizvodov je edina garancija za našo jutrišnjo zaposlitev.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Razčistiti osnovne pojme o vlogi sindikata

8. 2. 1985 je bila v Nami na Ravnah programska konferenca OO ZSS Železarne Ravne. Na njej so delegati sprejeli poročili izvršnega in nadzornega odbora, program dela in finančni načrt za leto 1985 ter usmeritev programske konference. Opravili so tudi nadomestne volitve članov IO. Novi podpredsednik je zdaj Emil Ramadanovič iz TRO.

DEJAVNOSTI JE BILO VELIKO

Dejavnost sindikata v l. 1984 je odražala razgibano dogajanje v železarni. Razpravam ob zaključnih računih je sledilo evidentiranje delegatov za organe

upravljanja od tozdov do sozda, dejavnosti za sprejem pravilnika o stanovanjskih razmerjih in referendumu za krajevne samopri-spevke. Sledile so volitve v organe upravljanja, priprave na ozimnico, obravnava in sprejem ukrepov za izboljšanje poslovnih rezultatov ter obravnava tez o spremembah sistema OP in minulega dela. Nekajkrat je sindikat obravnaval družbeno prehrano ter nadomestila invalidom in pokojnine.

Osnovne organizacije so namenile največ pozornosti doseganju čim boljših rezultatov poslovanja v lastnih okoljih.

Na ravni DO so bile štiri akcijske konference, ena problemska konferenca, dve inštruktaži in

šest posvetov. Izvršni odbor se je sestel 21-krat. Kljub tako obsežni dejavnosti pa program dela konference ni bil v celoti urešen.

SAMOKRITIČNA OCENA VLOGE IN UČINKOVITOSTI SINDIKATA

Občni zbori po osnovnih organizacijah so ocenili vlogo in učinkovitost sindikata v železarni za lansko obdobje. Ocena je zelo samokritična.

— Aktivno delujejo v sindikatu le predsedniki in nekateri člani IO.

Veliko članov meni, naj jim sindikat (kot nekak forum zunaj njih) zagotavlja čim boljši standard in socialno varnost.

— V sindikat ni prevelikega zaupanja, vendar se delavci v primeru stisk in težav obračajo nanj.

— Velik del članstva ne pozna ne statuta zveze sindikatov ne njegove vloge in nalog, kakor so zapisane v ustavi in zakonih.

— Osnovnim organizacijam pri delu še najbolj pomagajo pred-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zgodnje vigradno delo

(Nadaljevanje s 1. strani)

logi, sklepi in usmeritve IO konference, usmeritve vseh višjih nivojev sindikata pa so presplošne in za prakso premalo uporabne.

— Precej članov meni, da sindikat premalo prispeva k reševanju odprtih vprašanj v naši družbi. Višje nivoje označujejo kot forumske, ki ne upoštevajo dovolj stališč baze.

— Znotraj DO znamo uskladiti interese, zunaj pa nismo dovolj uspešni.

— Člani so skromno obveščeni.

Enako kritičen je bil tudi predsednik Franjo Miklavc v svojem poročilu. Dejal je, da z rezultati poslovanja železarne v letu '84 in z doseženim dohodkom ne moremo biti zadovoljni. Gotovo smo sposobni narediti več in imamo za to potrebne rezerve. To smo dokazali s tem, da smo doslej dosegli vse zastavljene cilje.

Za naše delovanje je značilnih več stvari, ki jih ne moremo biti veseli. Posebno ne takrat, kadar pri obravnavi posameznih področij kažemo dva obraza, npr.:

— Zelo dobro znamo dokazovati svojo strokovnost, kadar gre za naše analitične ocene. Ko pa gre za to, da bi bila visoka strokovnost odgovorno povezana z dohodkovno gospodarnostjo, znamo spet dokazovati svoje nevlivanje na poslovanje.

— Načelno smo za to, da je treba bolje nagradjevati dobro strokovno delo, a smo proti tezam OP, ki hočejo prav to.

— Od nekdaj se jemlje mnenje, da poslovodni delavci posiljujejo vse delavce z različnimi ukrepi — v resnici pa od njih sami zmeraj zahtevamo strokovne analize in ukrepe za doseganje poslovnih ciljev. Pa še to je res, da DPO vse ukrepe preverijo, preden jih samoupravni organi sprejmejo. Največ kritik prihaja iz okolij, kjer je nered, in od delavcev, ki bi radi živeli od nedela.

— Čudno je tudi, če delavci, sami člani sindikata, vprašujejo, kaj bo sindikat ukrenil v konkretnih primerih.

Pri samoupravljanju je opaziti določeno pasivnost, saj je že veliko vnaprej določenega. Temu se moramo odločneje upreti. Tudi strokovni predlogi, ki prihajajo od sisov, so večkrat posiljevalni, ne pa utemeljeni po načelu variant (več možnosti), od katerih bi se odločili za najboljšo.

Nekatere teh služb zadržujejo rešitve. Tako bi bila npr. morala stanovajska skupnost že jeseni spremeniti družbeni dogovor o plačevanju participacije za stanovanja, a tega še zdaleč ni storila.

Ker z oceno dela sindikata v preteklosti ne moremo biti zadovoljni, moramo izkoristiti priložnost, ki jo dajejo oživljene samoupravne delovne skupine, in delovati v njih. Res je, da sindikat ne more ponujati strokovnih rešitev za različne probleme, zato pa lahko vsebinske.

KAJ ŽULI ŽELEZARJE

Razpravljalo je 11 delegatov in gostov. V krepki manjšini so bile razprave, ki bi zgoščeno in kompleksno prikazovale stanje in delo v posameznih osnovnih organizacijah, bolj pa so se lotevale aktualnih tem, ki so bile podane pač glede na domet posameznih diskutantov.

Načelna vprašanja je npr. postavila razprava o dohodkovni stimulaciji in o vlogi sindikata kot arbitra, če pride do nesoglasij med stališči delavcev in poslovodnimi delavci.

Kvadraturi kroga je bila podobna razprava, ki je trdila, da so le delavci, ki delajo po normah, zares plačani po delu, ne vedo pa, za koliko neproizvodnih ljudi znotraj in zunaj železarne pravzaprav delajo.

Zaradi krize zaupanja se lotevamo diskusij o novih predlogih,

(ukrepi za izboljšanje poslovanja, teze za OP in minulo delo) preveč negativistično. Bodimo pošten in vidimo tudi pozitivne stvari.

Čim več dodatkov moramo spraviti v osnove OD, da bi povečali svojo socialno varnost.

Nestrpnost delavcev moramo izkoristiti za reševanje problemov.

Kot delegati hodimo na sise večinoma le potrjevati račune.

Nekatere DO v občini že nimajo dela.

Nismo še obravnavali skrajševanja delovnega časa.

Bridko je, da je delavec, ki je 40 let delal, danes kot upokojenec postaja socialni problem.

Predsednik medobčinskega sveta ZSS je odgovoril na več očitkov višjim sindikalnim organom.

Glas železarne se sliši daleč, ni pa mogoče vedno uveljaviti samo stališč železarjev. Na vprašanje, proti komu naj pravzaprav nastopi sindikat, se pojavijo dileme v nas samih.

Nismo se sposobni dogovoriti, da nihče ne bo poviševal cen, se dogovora držati, potem pa OD dvigati samo z boljšim delom.

Na vprašanje, ali se sindikat ne bo boril za delavca, se postavi drugo vprašanje: ali bodo vsi delavci stali za sindikatom?

Stvari bomo razumeli, če jih bomo gledali širše kot znotraj svojega plota. Vedeti moramo npr., da ima 16% delavcev v SRS OD nižje kot 20.000 din. Nekatere DO po 3 mesece ne izplačajo OD. Narediti moramo vse, da pri nas do tega ne bi prišlo.

M. K.

Naše delo v januarju

Predvideni plan skupne proizvodnje smo v januarju dosegli 97,8 odst., odprema pa je bila dosežena 116,6 odst. Fakturirana realizacija je bila pri tem dosežena 91,5 odst. Izvoz v dolarjih 107,5 odst., v dinarjih 90,7 odst. Prodaja na domačem trgu 91,7 odst. Vrednostno doseganje je kljub visokemu presežku odpreme pod načrtovanim za okoli 10 odst., kar je razumljivo, saj bo po predvidevanjih glede na porast cen naših izdelkov doseženo neke ob polovici leta, razlika pa bo nadoknadena v drugem polletju.

SKUPNA PROIZVODNJA

V JEKLABNI so zaostali za predvidenim planom 2,9 odst., saj je nastal večji izpad zaradi redukcije električne energije. Prav tako ni bil v popolnosti zagotovljen zeleni program, saj je bila oskrba pomanjkljiva. Težave so bile pri redni dobavi karburita, FeCr, kanalske opeke, sinterdolomita. Proizvodnja prav tako ni bila zadovoljiva v kvalitetnem smislu. Težave pri oskrbi in klasično delo zaradi izpada strojev za izpraznjevanje so povzročili čezmerno neuspelo proizvodnjo.

JEKLOLIVARNA je svoj mesečni plan dosegla 90,3 odst. Ta-

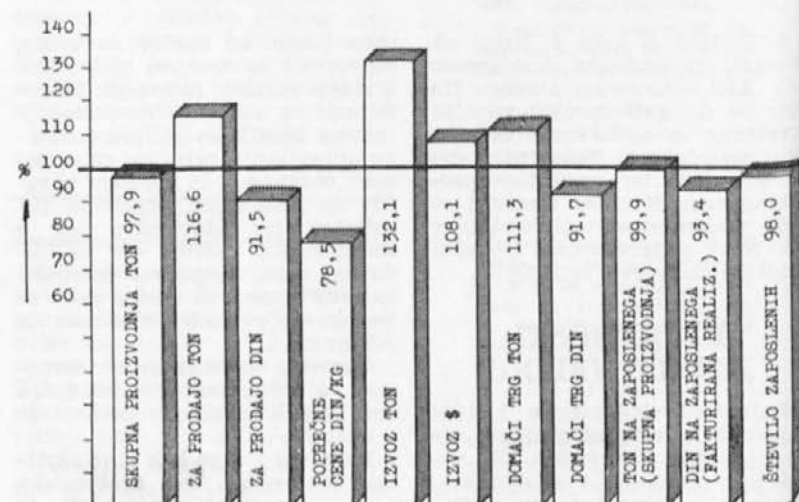
ko neugoden rezultat so povzročile izredno nizke temperature v prvi polovici januarja. Največji zastoji so nastali zaradi prekinitve dobav peska in velikih ovir, ki so nastale zaradi mraza pri izkoriščanju lastnih rezerv peska. Ker v tozdu delajo pretežno s svežimi peskovnimi mešanici, ki vsebujejo 4 odst. vode, je bilo pri teh delih veliko zastojev, saj proizvodne hale ni možno ogrevati. Ob tem se je pojavila še dodatna, zelo slaba kakovost prahov in sušenih kremenčevih pe-

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

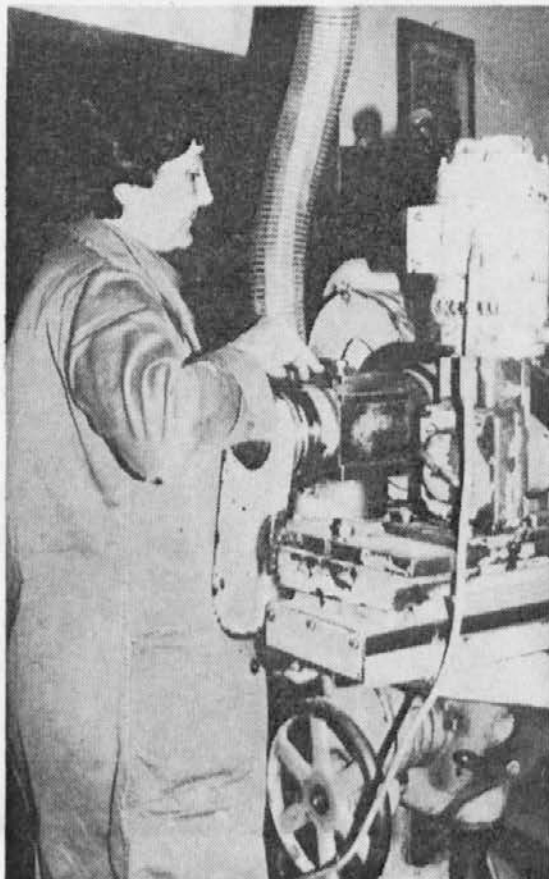
V januarju je znašal izkoristek delovnega časa 78,24 odst., odsotnosti 21,76 odst. Odsotnosti so bile razdeljene takole:

— letni dopust	5,77 %
— izredno plačani dopust	0,55 %
— službena potovanja	0,21 %
— prazniki	7,95 %
— bolezn	6,23 %
— druge plačane odsotnosti	0,87 %
— neplačane odsotnosti	0,18 %
— Ure v podaljšanem delovnem času	0,40 %

DOSEGANJE PLANSKIH OBVEZNOSTI V JANUARJU 1985

V brusilnici

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA TON		ODPREMA TON		FAKTURIRANA REALIZACIJA DIN		IZVOZ \$		IZVOZ DIN		DOMAČI TRG DIN	
	jan.	kumul.	jan.	kumul.	jan.	kumul.	jan.	kumul.	jan.	kumul.	jan.	kumul.
JEKLARNA	97,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	90,3	-	76,3	-	74,6	-	88,2	-	75,5	-	74,4	-
VALJARNA	101,1	-	127,0	-	99,7	-	117,0	-	99,3	-	99,8	-
KOVAČNICA	103,5	-	127,5	-	111,4	-	129,1	-	109,0	-	112,0	-
JEKLOVLEK	67,9	-	83,1	-	73,6	-	155,4	-	130,2	-	64,3	-
ORODJARNA	119,1	-	172,8	-	123,8	-	-	-	-	-	123,8	-
STROJI IN DELI	98,3	-	87,2	-	98,4	-	144,0	-	122,1	-	91,1	-
- NOŽI, BRZOREZ. OROD.	89,0	-	88,6	-	74,9	-	86,6	-	73,7	-	75,6	-
- GREĐICE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	47,7	-	88,6	-	74,9	-	86,6	-	74,1	-	75,4	-
PNEVMATIČNI STROJI	76,7	-	76,6	-	103,6	-	-	-	-	-	105,3	-
VZMETARNA	77,5	-	91,7	-	104,4	-	97,4	-	81,8	-	112,6	-
T R O	113,5	-	119,0	-	92,7	-	28,4	-	24,7	-	112,0	-
KOVINARSTVO	77,3	-	77,9	-	54,7	-	-	-	-	-	57,5	-
ARMATURE	59,7	-	46,0	-	52,3	-	22,4	-	21,1	-	101,1	-
BRATSTVO VARVARIN	92,8	-	108,4	-	105,0	-	-	-	-	-	100,8	-
KALILNICA	-	-	-	-	66,4	-	-	-	-	-	66,4	-
STORITVE DRUGIH TOZD, DS	-	-	-	-	28,8	-	-	-	-	-	28,8	-
DELOVNA ORGANIZACIJA	97,8	-	116,6	-	91,5	-	107,5	-	90,7	-	91,7	-

* TOZD Bratstvo je uspelo prodati manjšo količino svojih izdelkov v izvoz, ker pa izvoz s planom za ta TOZD ni predviden, je stanje v tabeli brez indeksa.

strukcija) ter forsiranja izvoza. V Valjarni in Kovačnici so največji problemi prodaja neuspešnih šarž. Kljub temu, da te izdelke prodajamo po nižji ceni tudi do 10 odst., jih zadnje čase izredno težko prodamo. V večini primerov je zasedenost z naročili po tozdh zadovoljiva, razen nekaterih skupin proizvodov. Največje težave pri tem pa so v Vzmetarni, tu je pomanjkanje naročil najbolj občutno.

IZVOZ

Največji izvoz so dosegli spet metalurški tozdi, skupaj 73,8 odst. konvertibilnega izvoza. Predvideni plan so presegli Valjarna, Kovačnica in Jeklovlek, tako da je doseženi rezultat treba pripisati v glavnem njim in tudi visoki konjunkturi pri povpraševanju po polizdelkih.

Glede na dejstvo, da bo \$ plan ob planirani količini težko doseči zaradi nenehne rasti \$ v primerjavi z zahodnimi valutami, kamor največ izvažamo, bo treba razmisliti o povečanju količin paličastega jekla, dokler obstaja še možnost za prodajo na inozemskih tržiščih.

Nekoliko slabši so bili tozdi mehanske predelave, svojega plana ni dosegel noben tozd. Bistveno boljši pa je bil izvoz na klinično področje, predvsem Stroj in deli so mesečni načrt znatno presegli.

V januarju smo nadaljevali z zaključevanjem pogodb. Intenzivno delamo predvsem na pridobivanju novih naročil za izdelke višje stopnje predelave: valjev, stikalnic, armatur, nožev itd.

UVOZ

V prvi polovici januarja so prispeli vse ferolegure, ki so bile zaključene še v lanskem letu (FeMo, FeW, FeV), grafitne elektrode smo uvažali po kreditnem aranžmaju Steeg, tako da smo s tem materialom oskrbljeni vse do konca marca.

S prvim januarjem so stekle tudi dobave po kooperaciji

pa obstajajo še naprej. Velik problem je planiranje proizvodnje zaradi pomanjkanja ferolegur za določene kvalitete, kar povzroča precejšnje zaostanke pri izvoznih naročilih kot tudi pri naročilih za namensko proizvodnjo.

V JEKLOVLEKU je bilo januarja izredno veliko motenj v proizvodnem procesu. V prvi polovici meseca je bilo največ težav z vzdrževanjem. Težave so nastale predvsem zaradi pomanjkanja raznih rezervnih delov, primanjkovalo pa je tudi vložka. Vse to je pripomoglo k le 67,9 odst. doseženi proizvodnji. Največji zaostanek je nastal pri vlečenem jeklu 51,5 odst. in brušenem jeklu 28,2 odst.

Od mehanske predelovalnih tozdov so predvideni plan dosegli

ORODJARNA 119,1 odst., STROJI IN DELI 98,3 odst., INDUSTRIJSKI NOŽI brez gređic 89,0 odst., PNEVMATIČNI STROJI 76,7 odst., VZMETARNA 77,5 odst., TRO 113,5 odst., KOVINARSTVO 77,3 odst., ARMATURE 59,7 odst., BRATSTVO 92,8 odst. Vzrok za nedoseganje plana je v večini primerov pomanjkanje vložka, v Vzmetarni naročil, v Pnevmatičnih strojih pa primanjkuje strugarjev.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

V Jeklolivarni je izpadla precejšnja prodaja izdelkov zaradi neugodnih vremenskih razmer, zmanjšanja kapacitet (rekon-

skov, kar je povzročilo veliko zastojev na formarski liniji.

VALJARNA je svoj mesečni plan presegla za 1,1 odst. predvsem na račun srednje proge, kjer znaša prekoračitev 13,5 odst. Na težki progi plan ni bil dosežen predvsem zaradi izredno slabega stanja proge, saj je bil koristni čas za proizvodnjo le 56 odst. Na lahki progi pa je bila proizvodnja dosežena 44,6 odst. Na tej progi so obratovali le delno zaradi zasedenosti ogrevalnih peči z vložkom za srednjo progo.

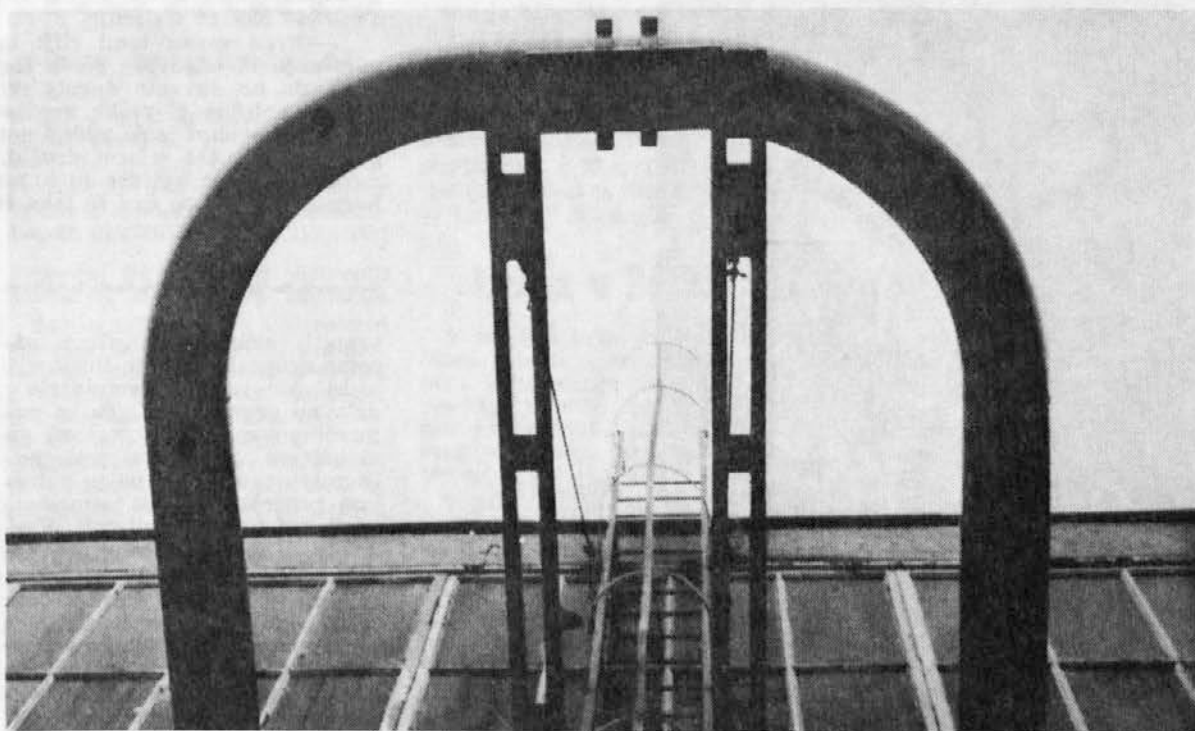
Bolj učinkoviti so bili v KOVAČNICI, saj so predvideni plan presegli za 3,5 odst., kar je za začetek zelo solidno. Vendar je pri tem treba poudariti, da so delali ob najhujšem mrazu v soboto in nedeljo nepretrgoma, in to ves obrat, s tem pa je bilo tudi onemogočeno zmrzovanje proizvodnih naprav. Dostava ingotov je potekala normalno, težave nenehno čiščenja ingotov, nerezanja korenin, zamaknjene litja in občasno premajhnih nastavkov glav

OSKRBA Z ENERGIJO

V januarju dobava primarnih energetskih medijev ni bila zadovoljiva. Glede na to je bila oskrba porabnikov slabša, vendar ne v tolikšni meri, da bi bistveno vplivala na zmanjšanje proizvodnje.

Poraba goriv in energije na pragu železarne je bila v januarju (brez prodaje):

— elektro energija	21.144.800 kWh
— zemeljski plin	5.978.425 Sm ³
— butan propan	187.015 kg
— mazut	1.285.445 kg
— koks	61.840 kg
— karbid	15.120 kg
— acetilen	438 m ³ n
— dušik	31.974 m ³ n
— argon	2.376 m ³ n
— hladilna voda	1.486.800 m ³

Kompozicija

Schmidt, kjer pretežno uvažamo materiale za Jeklovarstvo, seveda po dinamiki, ki jo omogoča izvoz naših izdelkov firmi Schmidt.

V januarju so bile težave le pri FeCr, saj nabava ne uspe zagotoviti dovolj tega materiala na domačem trgu, iz uvoza pa lahko pričakujemo FeCr šele v marcu.

Drugačno pa je bilo stanje pri uvozu rezervnih delov, orodij in ostalega reprovizionalnega, saj smo lahko dobavljali le v okviru zelo skromnih deviznih možnosti.

NABAVA

V začetju januarja je bil dohod starega železa na obeh skladiščih umirjen, nato pa zaradi hkratne dobave več ladij zelo intenziven. Zaradi velikih stroškov stojnin ladij na Reki in hkrati v Kopru smo morali prevzemati dnevno prek 50 vagonov. Da bi se situacija normalizirala, smo za ves mesec ustavili dobavo starega železa domačih dobaviteljev. Stanje

pa se je poslabšalo, ko so nam zaradi prevelikih obremenitev odpovedali žerjavi, tako da je izpraznjevanje vagonov kljub vsem naporom na pripravi vložka še bolj otežkočeno. Jasno je, da se vagonskim stojninam ne bomo mogli izogniti, seveda pa so te mnogo nižje od stojnine ladij.

Situacija z oskrbo ferolegur se še ni izboljšala zaradi zaostrenih odnosov z Jugokromom ter pospešenim izvozom ostalih dobaviteljev. Tudi težave z oskrbo ognjevzdržnih materialov so se povečale. Primanjkovalo je predvsem sinter-dolomita ter mase univerzal. Dobave metalurškega apna pa so bile ravno tolikšne, da ga je bilo za redno proizvodnjo. Neredna je bila tudi oskrba z livarskimi peski.

Tudi stanje na tržišču pri pomožnih materialih se še vedno ni izboljšalo. Vedno manj je reznege in merilnega orodja, primanjkuje avtogum predvsem za vilicarje kot tudi vseh ostalih pomožnih materialov.

Komunisti Železarne Ravne o dolgoročnem razvoju sozda Slovenske železarne

Komunisti v Železarni Ravne so se temeljito pripravili na problemsko konferenco sozda, ki je bila 1. marca 1985 na Jesenicah. O usmeritvah dolgoročnega razvoja Slovenskih železarn so razpravljali v osnovnih organizacijah ZK, na posvetu s strokovnjaki in vodilnimi delavci železarne ter na akcijski konferenci.

Osnutek smernic Slovenskih železarn v obdobju 1986—2000 so ocenili kot dobro podlago za

razprave komunistov in drugih delavcev o dolgoročnem razvoju delovnih organizacij sozda, ni pa še kot dokument sam po sebi zadosten. Biti mora vodilo in hkrati izhajati iz razvojnih načrtov posameznih delovnih organizacij.

Ravenski komunisti so poudarili, da je pri načrtovanju razvoja sozda treba izhajati predvsem iz dosedanjih izkušenj in naravnosti Slovenskih železarn. V prihodnje ne bi bilo smotrno

Smernice razvoja in gospodarjenja Železarne Ravne

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ves razvoj in raziskave pa ne bodo uresničene, če ne bomo dobro gospodarili — ustvarjali potrebno novo ustvarjeno vrednost. Poudariti je treba, da so poslovna politika in njeni cilji začrtani jasno in obvezujoče glede na odgovornost vsakega zaposlenega.

Mesečni plani prodaje, izvoza in dohodka so osnovne oporne točke naših prizadevanj. Te cilje dosegamo in presežemo, toda pojavljajo se nam še nekateri drugi hudi problemi poslovanja:

— Racionalnejša izraba surovin, materialov, energije, znanja in delovnega časa! Dolgoročno gledano so tu še vedno naše največje rezerve. Praktično gledano je to področje našega celotnega delovanja in hotenja. Tu lahko uspevamo, uspemo ali pa stagniramo in celo propademo. Tudi razvite ekonomije v svoji osnovi dosegajo osnovne uspehe svojega razvoja — samo tu. Zato bo ost bodoče proizvodne, razvojne, kadrovske in poslovne politike še močnejše uperjena v to srčiko našega uspeha in s tem možnih boljših rezultatov. Računamo lahko tudi, da noben strošek ni tak, da ne bi mogel biti nižji. Ali drugače povedano, noben strošek ni prevelik, če bomo s tem pridobili za prihodnost nove sposobne proizvode in znanje ljudi ter si tako zagotovili svoj obstoj in razvoj celotne družbene skupnosti.

— Takoj spremenimo svoj odnos do gospodarjenja z zalogami. Vsak material in naprava, ki je v nekem časovnem razdobju ne potrebujemo ali trošimo, nam veže denar. Poprečne obresti za to pa so že okrog šestdeset odstotkov. Tako se nam dogaja, da veliko živga in umskega dela zapravimo ter dosegamo realno nižji dohodek. Hitro in dosledno reagiranje na prevelike zaloge je bistvenega pomena pri sedanji politiki visokih (realnih) obrestnih mer. Tedensko in mesečno analiziranje ter spremljanje obsega in kvalitete zalog je naša nova dnevna operativna naloga.

— Politika gospodarjenja z denarjem je postala bistven element našega celotnega gospodarjenja. Samo ena ali dve slabi odločitvi na tem področju nam lahko napravita večjo škodo kot marsikateri izpad proizvodnje ali kakšna druga nepravilnost. Zato je treba v vseh sredinah posvečati veliko pozornost dolgoročnemu zagotavljanju obratnih sredstev, najemanju kreditov, še posebno pa gospodarjenju z devizami. Tu je v neposredni zvezi tudi zagotavljanje finančnih sredstev za investicije.

— Na področju zunanjetrgovinskega poslovanja gojimo vedno bolj višje oblike sodelovanja in poslovanja s tujino. Pri tem so mišljene kompenzacije, kooperacije in sovlaganja v skupno proizvodnjo doma in v tujini. Le tako bomo dolgoročno uspešno prešli razna nihanja tako na domačem kot tudi na inozemskih tržiščih. Hkrati nam taki načini poslovanja omogočajo vpogled in spremljanje moderne tehnologije v proizvodnji, organizaciji in informatiki.

— Kvaliteta našega dela mora pogojevati kvaliteto naših izdelkov in storitev. Samo tako bomo dosegali realne uspehe v bodoče. Znamka »Ravne« je znak visoke kvalitete in vsakogar, ki je med nami ne spoštuje dovolj, moramo podučiti o njenem pomenu in namenu. Vsakdo v naši delovni organizaciji mora štiti pripadnost kolektivu, njegovim uspehom in ciljem — delovati mora v smislu enotnosti pozitivnih prizadevanj. Zavedati se moramo, da je kvaliteta dela zelo širok pojem in je v neposredni povezavi tudi s kvaliteto našega življenja.

— Pred vsemi temi cilji in nalogami pa bomo vedno imeli vprašanja in odgovore glede tega, kaj je dobro za človeka. Ali je prav, da ne čuvamo dovolj svojega delovnega bivalnega okolja? Kje so splošno človeške vrednote naših medsebojnih odnosov in dejanj? Res nam je še vedno potrebna rast materialnih dobrin tako posamezniku kot celotni družbi, toda nikar ne zapostavljajmo osnovnih vrednot kulture in humanosti, saj edine kažejo pot v prihodnost, pa naj so časi še tako težki!

Gvido Kacal

Stopinje

krepiti sozdovskih funkcij oziroma skupnih služb in institucij, ki bi značaj sozda spreminjale v delovno organizacijo. To bi namreč povzročalo okorelost, za elastičnost vodenja in prilagodljivost v programih pa je potrebna precejšnja mera samostojnosti delovnih organizacij. Vsekakor pa je treba podpirati razvoj sozda kot celote.

Pomanjkljivost dosedanega povezovanja slovenskih železarn je bila v tem, da se dogovorov navadno niso držale, ampak so jih velikokrat pustile veljati samo na papirju. Ravenski komunisti povezovanju ne nasprotujejo, zahtevajo pa, da moramo

v prihodnje sprejemati le strokovno dobro pripravljene in utemeljene dogovore in sporazume, ki jih bodo dejansko uresničevale vse podpisnice.

Da bodo Slovenske železarne lahko delovale kot sestavljena organizacija, je treba izboljšati njihov informacijski sistem. S hitrejšim razvojem in večjo uporabo računalništva moramo poskrbeti za učinkovitejši pretok informacij vseh vrst in s tem omogočiti boljše sodelovanje strokovnjakov in strokovnih služb.

Nekatere institucije sozda so za razvoj slovenskega železarstva zelo pomembne (npr. Interna

banka in skupna nabavna služba za oskrbo s surovinami), kljub temu pa ravenski komunisti niso za to, da bi jih razširili še s skupnim marketingom. Menijo, da pri tako razvejenem proizvodnem programu in zaradi tako širokega tržišča ne bi bil učinkovit. Slovenske železarnice pa bi morale nastopati kot celota vsaj na tujih tržiščih in v jugoslovanskem prostoru, kjer je bilo doslej vse premo sodelovanje.

Komuniste Železarnice Ravne moti, ker se proizvodni programi Slovenskih železarn kljub dogovoru v preteklosti danes prekrivajo bolj kot pred desetletjem, razvojne usmeritve pa kažejo, da se bodo v prihodnje še bolj. Vse tri železarnice bodo izdelovale jeklo v električnih pečeh in s sodobnimi postopki in veliko vprašanje je, ali se bodo res držale dogovorov ali pa bodo druga drugimi segale v program in si konkurirale, kar se je v primeru jeklovleka že zgodilo. Ni dvoma: specializacija in delitev programov sta potrebni, za poslovno uspešnost celo nujni, treba pa se je dogovorjenega tudi držati.

Predstavniki ravnskih komunistov-železarjev so izrazili bojazn, da ne bi problemska konferenca na Jesenicah izvenela kot politična podpora jeniški investiciji. Njena umestnost se jim zdi namreč zaradi velike vrednosti in posledic za celotno slovensko železarstvo (vpliv na skupno surovinsko in prodajno tržišče) še vprašljiva.

Komunisti na Ravnah ne nasprotujejo napredku drugih železarn, vendar opozarjajo, da je treba upoštevati stvarne možnosti razvoja in današnjo družbeno-ekonomsko stvarnost. Zadovaljni so, ker je za Železarno Ravne sprejeta usmeritev v višjo predelavo jekla in strojogradnjo, sprašujejo pa se, kako se bodo lahko v to smer razvijali, saj zaradi zastarele strojne opreme

že zdaj komaj dosejajo zadovoljiv dohodek. Če bodo hoteli iti v korak z razvojem predelovalne industrije, bi se morali zelo hitro modernizirati: le z večjo mehanizacijo je mogoče doseči stalno kakovost in ekonomičnost proizvodnje. Za to pa imajo malo možnosti, akumulacija je nizka, obveznosti do družbe pa so velike.

Komunisti so tudi opozorili, da za nekatere predelovalne tozde železarnice ni jasnih razvojnih programov, za druge pa niso optimirani. Kjer so proizvodni programi preširoki, bi jih bilo treba zožiti, kjer niso ustrezni, pa začrtati nove. Določena specializacija je potrebna, biti pa mora pametna in strokovno utemeljena, za kar nosi veliko odgovornost komercialna služba, ki mora poskrbeti za temeljito raziskavo tržišča in ugotoviti, kakšni programi so perspektivni.

V usmeritvah dolgoročnega razvoja Slovenskih železarn je pomanjkljivo obdelan kadrovski plan, kar pa je delno razumljivo, saj more izhajati le iz zelo jasnih proizvodnih načrtov, ki pa jih za dolgoročno obdobje še nimamo.

V železarni na Ravnah že zdaj čutimo določeno neusklajenost med izobrazbeno strukturo zaposlenih in med potrebami proizvodnje, brez dobrih tovrstnih planov pa se bo v prihodnje stanje še poslabšalo. Strojovnjaki vidijo rešitev za zaposlovanje žensk v manjših predelovalnih obratih v občini. Ti pa niso le stvar železarnice, ampak širše skupnosti.

Železarna je odgovorna za varstvo človeka in njegovega okolja. Ustvariti moramo programe, ki bodo omogočili večjo humanizacijo delovnih mest in čistejše okolje. Pri tem so še velike možnosti tudi za sodelovanje med Slovenskimi železarnami.

Mojca Potočnik

na solidarnost (odstopanja $\pm 1,5$), menimo, da poslovne uspešnosti ni primerno uporabljati za korekcijo nerealnega povprečnega OP mesečno. Zato predlagamo, da korekcijo izvajamo mesečno za isto obdobje, kot obračunavamo OP. Storitvi moramo vse, da zaradi korekcije ne bo treba zamikati izplačil OD. Pri izvedbi korekcije je treba upoštevati vpliv »višje sile« na proizvodnjo in rezultate dela ter to ustrezno opredeliti.

OP za ustvarjalnost

V skladu s širšo družbeno usmeritvijo (stališča ZSS in ZKS) ter spoznanji v delovni organizaciji predlagamo, da OP za ustvarjalnost uvedemo v sistem OD. Glede na to, da je ustvarjalnost lahko prisotna pri vseh delih in nalogah (čeprav se v praksi pojavlja le pri posameznikih), pa jo je treba natančneje definirati ter ocenjevanje OP za ustvarjalnost postaviti v odvisnost od učinkov dela. Z uvedbo OP za ustvarjalnost želimo spodbuditi k ustvarjalnemu delu čim širši krog delavcev.

Merila in normativi v sistemu norm in posrednih meril

Ker niti v sistemu norm niti v sistemu posrednih meril nimamo enakih kriterijev pri izbiri meril in določanju normativov za OP, jih moramo preveriti in nato določiti na osnovi enotnih izhodišč in metod v DO. Podpiramo predlog, da je treba vse normative oz. 100-odstotni učinek za vsa merila utemeljiti z izračuni. Opredeliti je treba odgovornost za zajemanje, posredovanje in izračun podatkov ter izvajanje celotnega sistema OP. Vse podatke, ki se

uporabljajo za izračun OP, je treba standardizirati in jih prilagoditi za računalniško obdelavo.

Ker je ureditev meril in normativov nujna, predlagamo, da se na tem področju pospešeno dela.

Ocenjevanje

Da bo ocenjevanje lažje in boljše, je treba dopolniti njegove načine in metode.

Minulo delo

Predlagamo, da sistem delitve po minulemu delu poenotimo v okviru sozda.

Splošno

a) Ustrezne strokovne službe morajo preučiti problematiko nadomestil OD in izdelati predlog možnih rešitev. Za nadomestila iz sredstev DO predlagamo, da se upoštevajo izhodišča iz sporazuma črne in barvne metalurgije.

Za delavce, ki se med letom upokojijo, predlagamo poračun glede na rast OD tozda oziroma delovne skupnosti po zaključnem računu.

b) Predlagamo, da vrednost posameznih meril določijo ustrezni organi samoupravljanja v železarni na podlagi metodologije in predloga službe za sistem OD.

c) Pri izdelavi predlogov za spremembo sistemov OP in minulega dela morajo sestavljalci posebno pozornost posvetiti razumljivosti predlogov. Sistema je treba čim bolj poenostaviti.

Gradivo za javno obravnavo mora vsebovati argumente za spreminjanje sistemov in izračune med sedanjima in novima sistemoma.

(Vir: Stališča o spremembi sistemov OP in minulega dela)

IZ SLOVENSkih ŽELEZARN:

Inventivna dejavnost v Železarni Štore v letu 1984

Inovatorji so v preteklem letu železarni prihranili skoraj 220 milijonov din, za kar so prejeli 3 milijone posebnih plačil. Prijavljeno je bilo 148 novih predlogov 158 predlagateljev. Od teh je 55 takih, ki so v lanskem letu prvič prijavili inovacijo.

Največ predlogov so prijavi delavci iz TOZD Vzdrževanje (53 predlogov), s 27 predlogi pa jim sledijo delavci iz TOZD Valjarna II in TOZD Jeklarna (13 predlo-

gov). Največ predlogov je bilo namenjenih za TOZD Valjarna II (43), za TOZD Jeklarna (25) in TOZD Jeklovlek (25).

Največ je bilo prihranjenega v TOZD Valjarna II (91 milijonov), v TOZD Energetika (50 milijonov) in v TOZD Livarna (25 milijonov).

Med inovatorji je bilo lani največ KV delavcev (38,6%), sledijo pa tisti s srednjo šolo (24,7%) in VKV delavci (13,3%).

Goarzd Tratnik, dipl. soc.

Izvoz v Železarni Štore 1984 in 1985

V zadnjih letih so v Železarni Štore dosegli zgornjo raven možnega količinskega izvoza. Pri tem predstavlja večji del izvoz valjarnih in brušenih profilov, predvsem vzmetnega jekla. Izvoz traktorjev se je nekoliko zmanjšal.

V letu 1984 je skupni konv. izvoz znašal 19,694.039 \$, kar je 5% manj kot v letu 1983 in 5,8% manj od plana. To je posledica manjšega izvoza traktorjev (zaradi težav, ki jih ima poslovni partner Fiat pri prodaji v Zahodni Evropi).

Za leto 1985 načrtujejo za 3,3% večji konvertibilni izvoz. Ker se s poslovnimi partnerji teže sporazumevajo za skupni izvoz iz-

delkov višje stopnje izdelave, bodo v letu 1985 še pretežno izvažali direktno oz. prek blagovnih kompencij, ki omogočajo tudi uvoz surovin in reprodukcijskega materiala.

Na klirinško tržišče so v Železarni Štore izvozili le za nekaj več kot milijon \$, kar je skromno glede na leto 1983, ko so izvozili več kot za 4 milijone \$ (zaradi občutnejšega izpada izvoza valjev v Sovjetsko zvezo in ČSSR). Za leto planirajo klirinški izvoz za blizu 2 milijona \$.

Kljub izvozu, predvsem kvalitnih vzmetnih jekel, v Štoreh upajo, da bodo uspeli zadovoljivo oskrbovati tudi domače tržišče.

Iz dela sindikata

Oblikovana stališča o spremembi sistemov OP in minulega dela

Na podlagi usmeritev problemske konference o spremembi sistemov osebnega prispevka in minulega dela je izvršni odbor konference OOS na seji v začetku februarja sprejel stališča o spremembi ter jih poslal v potrditev izvršnim odborom osnovnih organizacij. Vsi odbori so jih sprejeli, nekateri z manjšimi dopolnitvami.

Delež osebnega prispevka v osebnem dohodku

Ker imamo v praksi že dalj časa višji delež OP v OD, kot bi lahko bil po veljavnem sistemu, predlagamo, da uveljavimo sedanje stanje ter določimo OP za količino, kakovost in gospodarnost pri pričakovanem učinku v višini dejanskega povprečnega OP v delovni organizaciji. Zaradi večjega vpliva kakovosti in gospodarnosti na rezultate dela, moramo temu ustrezno določiti tudi njuno večjo moč ter razpon OP. Pravilnost usmeritve potrjujejo pozitivne izkušnje predvsem v

Jeklarni in Jeklolivarni. Pri izdelavi predloga je treba upoštevati, da je najvišji skupni povprečni OP (za količino + kakovost + gospodarnost) pri pričakovanem učinku za vsa okolja enak.

Poprečni OP tozdov in delovnih skupnosti ter njegova korekcija

Za usklajitev OP z dejanskimi rezultati dela v posameznem mesecu je nujno opredeliti poprečni CP tozdov oz. delovnih skupnosti pri pričakovanem učinku ter uvesti korekcijo povprečnega OP.

Merila in normative mora služba za sistem OD še preveriti in po potrebi dopolniti. V ta namen je treba sklicati posvete predstavnikov tozdov in delovnih skupnosti po sklopih oz. dejavnostih. Na njih je treba obravnavati in preučiti še morebitna druga odprta vprašanja (npr. ureditev meril in normativov, ustvarjalnost, ocenjevanje itd.) in različne predloge čim bolj uskladiti. Ker poslovno uspešnost ugotavljamo četrtletno in je v sistemu vgraje-

Delavke imajo besedo

Tretja številka Informativnega fužinarja izide v mesecu, ki je zaznamovan z dnevom žena. Čeprav ne objavljamo nobene razprave o ženskem vprašanju, pa vendarle želimo, da bi bilo to znamenje opaziti tudi na straneh našega glasila. Zato smo v tej rubriki dali besedo delavkam. Ne, da bi glasovale, ali je pri nas žensko vprašanje rešeno ali ni, ampak da bi preprosto spregovile o svojih delovnih in življenjskih izkušnjah. Prepričani smo namreč, da ženske v naši družbi niso posebna kategorija s posebnimi problemi, ki bi jih bilo treba reševati same zase, čeprav tudi nočemo reči, da so brez posebnosti in brez svojih problemov. So pomanjkljivosti in problemi, ki jih ženske zaradi dvojne življenjske in družbene vloge (mati — delavka) močneje občutijo kakor moški, reševati pa jih ni mogoče ločeno od ostalih družbenih problemov, ampak le skupno, kakor tudi ženske skupno s sodelavci soustvarjajo našo družbeno in življenjsko stvarnost.

»PROSTI ČAS MORAŠ PAMETNO IZRABITI«

Z Ančko Žagar, brusilko v Strojnih in delih, sva se pogovarjali o tekmovalnih srečanjih njihovega tozda z Metalno, na katerih redno sodeluje, in o tem, kako še drugače izrabi svoj prosti čas.

»Naš tozod poslovno sodeluje s tozdom TIO iz Metalne, zato smo pred leti začeli z njimi sodelovati tudi v športu. Prirejamo smučarska tekmovanja. Enkrat

vedno. Obakrat je dobro uspelo, čeprav sem bila sama bolj uspešna na Pohorju, kjer sem zmagala, doma pa sem bila v svoji kategoriji zadnja. Na tekmovanje se posebej ne pripravljamo, zato so rezultati zelo različni. Včasih pelješ bolje, včasih slabše.

Namen naših srečanj pa ni samo tekmovanje, ampak predvsem družabnost in medsebojno spoznavanje delavcev. Mislim, da je tudi ta del naših srečanj uspešen, saj smo z nekaterimi nasprotniki, ki redno sodelujejo, že kar dobri prijatelji ali vsaj znanci. Zato mi je kar žal, da je ženske tako težko pridobiti za sodelovanje na tekmovanju. Tekmovanje jemljejo preveč zares in se bojijo slabega rezultata. Glavna ovira pa se mi zdi ta, da sistema, načina tekmovanja in vzdušja na njem ne poznajo, drugače najbrž ne bi oklevale, čeprav skoraj vsaka pravi, da ne more sodelovati zaradi družinskih obveznosti. Če bi bila res volja, bi se dvakrat na leto že dalo utrgati.

Vendar pa tudi zase lahko rečem, da sem pred leti veliko več smučala kot zdaj. Neročno se mi zdi spravljati smučarsko opremo na avtobus in se prevržati na smučišče, zato velikokrat ostanem doma, tudi ko bi imela čas za smučanje. Res pa je, da imam, odkar sem se jeseni vpisala v strojno tehnično šolo, manj prostega časa kot prej. Čeprav ne vem, kaj bom delala po končani šoli in ali jo bom sploh dokončala, se mi zdi, da je prav, če čas, ki ga imam, dobro izkoristim.«

Ančka Žagar

na zimo jih organizirajo oni, enkrat mi. Tekmujemo v veleslalomu. Letos smo se srečali dvakrat v februarju. Ravenčani smo pripravili tekmovanje v Mežici, Mariborčani na Pohorju, kakor

»ŽELEZARNA SKRBI TUDI ZA VARSTVO OKOLJA«

Dipl. inž. Jerica Jamer je vodja službe za kemijo in kemijske raziskave v tozdu Kontrola kakovosti. Njena skrb je ob vsem drugem delu tudi varovanje okolja.

»Varstvo okolja je velika naloga človeštva pa tudi naše družbe

in seveda še posebej železarne. Nanjo mnogi kažejo kot na veliko onesnaževalko okolja, vendar menim, da precej po krivici. V železarni se že več kot 20 let ukvarjamo s problematiko varstva okolja in smo za čistejšo okolje že tu-

di veliko naredili. S tem ko smo nehali uporabljati generatorski plin in smo prešli na čistejša goriva, smo bistveno zmanjšali vsebnost ogljikovega dvokisa v našem ozračju. Pred 12 leti smo ga oddajali več kot 7000 kg dnevno, lani pa se je ta količina zmanjšala na manj kot 600 kg. V prihodnjih letih bomo izločanje tega nevarnega povzročitelja kislega dežja še omejili, seveda pa našega ozračja ne moremo očistiti sami, saj so močni viri onesnaževanja z žveplovim dvokisom tudi Rudnik Mežica in zasebna kurišča v naseljih, kjer nimajo skupnega toplotoda kakor na Ravnah, kjer je zanj poskrbela prav železarna.

Najbolj viden izloček, ki se kadi iz železarne, je dim z železovim prahom. Ta ni strupen kot žveplov dvokis, ne moremo pa reči, da ni škodljiv. Kmetom in kmetijskim organizacijam plačujemo precejšnje vsote za škodo, ki jo povzroča na rastlinju, predvsem na gozdovih.

Zavedamo se, da z onesnaževanjem okolja škodimo sami sebi, zato si prizadevamo, da bi izločanje strupenih in škodljivih snovi čim bolj zmanjšali, če ga že ne moremo povsem odpraviti. Veliko si obetamo od nove čistilne naprave v jeklarni I, obnovili bomo tudi staro v jeklarni II, v železarni pa imamo že tudi več manjših čistilnih oziroma odpraševalnih naprav v obratih, kjer je prahu in plinov največ. Tako smo

Jerica Jamer

v veliki meri uspeli izboljšati delovno okolje v livarni, predvsem v čistilnici.

Naša velika skrb je tudi čistoča vode. Večkrat smo bili že kaznovani zaradi onesnaženja in pomora rib v Meži, vendar to ne pomeni, da smo glede tega brezbržni. V vodo ne spuščamo strupov, tudi druge odplake stalno nadziramo in analiziramo, toda koncentracija škodljivih snovi je včasih zaradi nizkega vodostaja Meže tako velika, da življenje v njej ni mogoče. Meža ne bo čistejša vse dotlej, dokler ne bodo zgrajene čistilne naprave za vse odplake, ki otekaajo iz železarne pa tudi iz naselij ob njej.«

»ČEPRAV JE DELO TEŽKO, RADA BRUSIM«

Silva Krevh, brusilka v Jeklovivarni, je pripovedovala o svojem težkem delu, ki pa ga rada opravlja.

»Šest let že delam kot brusilka v čistilnici. Na teh strojih delamo samo ženske, le včasih dajo na katero od naših delovnih mest kakega moškega, a to le začasno. Prej smo delale v dveh izmenah, zdaj so nas prerazporedili vse v eno izmeno. Meni gredo na roko, da lahko včasih zamenjam in delam popoldne. Z

možem sama varujeva otroka in ker on dela na štiri izmene, moram jaz v dneh, ko se nama turnus križa, delati popoldne.

Brušenje ulitkov ni lahko. Delo je zahtevno in težavno že zaradi teže obdelovancev, še bolj pa zaradi prahu, ki se razširja pri brušenju. Stanje je zdaj, ko delamo vse v eni izmeni, še slabše kot prej. Dela nas več naenkrat, zato je tudi več prahu, na vseh delovnih mestih nimamo odpraševalnih naprav, zato se prah širi po prostoru. Res se na tak zrak navadiš, a tudi posledice hitro občutiš. Marsikatera že pravi, da jo peče v prsih. Nezadovoljne pa smo tudi zaradi tega, ker tako skoparijo z zaščitno opremo. Rokavice se na primer v nekaj dneh zamastijo in so neuporabne, nove pa dobimo šele po dveh tednih. Z goli rokami držati aparat in brusiti pa ni prijetno, saj se ti prah zažre v kožo, da imaš potem roke vse razpokane.

Prerazporeditev v eno izmeno tudi ni dobro vplivala na naše medsebojne odnose. Nesoglasja z vodstvenimi delavci smo rešili tako, da smo sklicali sestanek s predsednikom sindikata in z ravnateljem, prepripi med ženskami pa nastanejo največkrat zaradi plače. Jaz in sodelavka delava večinoma za težko stran in sva v glavnem temu primerno plačani, ostale pa so na lažjih delov-

Silva Krevh

nih mestih, brusiti pa morajo velikokrat tudi težke ulitke, kar se pa pri plači vedno ne odraža.

Čeprav je delo težko in nekateri že čutimo posledice, nobena med nami ne reče, da ne bi hotela brusiti. Zase vem, da v kaki

pisarni ne bi mogla sedeti. Te pa delo tako izmuči, da te rekreacija v prostem času ne pritegne. Zame je najboljša sprostitev delo na vrtu in na polju. Čeravno je včasih tudi težko, se pri tem delu spočijem.

»ČETRТА IZMENA ZA ŽENSKO NI PRIMERNA«

Saša Meško, višja medicinska sestra, s sodelavkami skrbi za zdravstveno varstvo delavcev v železarni. Višjo izobrazbo je dosegla ob delu.

»Zaposlena sem v oddelku za zdravstveno varstvo delavcev na postaji prve pomoči. Delam v 4. izmeni, ker mora biti zdravstvena služba v železarni neprekinjena. Se med večjimi prazniki, ko proizvodnja stoji, moramo sestre zaradi remontov dežurati.

Saša Meško

Za žensko je štiriizmensko delo neprimerno, saj mora biti na delu večino nedelj in praznikov, ko so otroci in ostala družina doma, prav tako pa tudi za mladega človeka, saj so vse družabne in kulturne prireditve ob koncu tedna, tu pa imaš prosto koma vsako sedmo soboto in nemaj naša delovna skupina je delj. Naša delovna skupina je predlagala, da bi uvedli 12-urno dežurstvo, kakor ga imajo v

zdravstvenem domu, vendar predloga niso sprejeli. Tedaj bi imele prostih več sobot in nedelj.

Nerodno in zaradi varnosti neprimerno se mi zdi tudi to, da dela popoldne in ponoči le ena sama bolniška sestra. Ta ne sme zapustiti ambulante, zato v primeru nezgode ne more iti reševati na kraj nesreče. Reševalni avtomobil pripelje ponesrečenca k ambulanti, da ga tu oskrbimo, to pa ni dobro, saj sta pri nudenju prve pomoči odločilna prav strokovnost in čas. Ko bi bili na delu dve sestri, bi lahko ena ponesrečenega spremljala tudi v bolnico, kar je velikokrat zelo potrebno. Ker pa je na delu ena sama, si večkrat niti malice ne more privoščiti, in bloki ji zapadejo.

Delo na našem oddelku je dokaj zahtevno, ne nudimo samo prve pomoči, ampak imamo tudi veliko kurative. Medicinska sestra si mora zato znanje nenehno izpopolnjevati. Redno spremljamo medicinsko literaturo, ki jo naroča naš oddelek strokovne knjižnice, meni pa se je to zdelo premalo, zato sem ob delu končala še višjo zdravstveno šolo. Študij ni bil lahak, ob štiriizmenskem delu še posebno ne, toda sodelavke so mi šle na roko in me zamenjavale, kadar sem potrebovala prosto, tako da mi je uspelo doseči izobrazbo, ki sem si jo želela že od srednje šole. Kot mlad človek se zanimam za vrsto stvari, od športa do kulture, toda vse je moralo za nekaj časa odstopiti mesto študiju. Zdaj sem zadovoljna, saj mi pridobljeno znanje pri delu zelo prav pride, upam pa, da bomo znanje s sodelavkami lahko še naprej izpopolnjevale, predvsem praktično, in da bo mogoče urediti tudi pomanjkljivosti, ki nas še ovirajo pri delu.

»IZOBRAŽEVATI SE OB DELU JE TEŽKO, A ZAME NUJNO«

Lidija Fišer je po nekaj letih zaposlitve ugotovila, da potrebuje višjo izobrazbo, kot jo ima. Odločila se jo je doseči ob delu.

»V železarni sem se zaposlila pred štirimi leti kot absolventka srednje šole za oblikovanje na delovnem mestu industrijskega oblikovalca. Delovno mesto je bilo novo, zato še ni bilo takoj jasno, kakšne naloge bom opravljala. Sprva sem pripravljala le osnutke projektov za preoblikovalne stroje, sčasoma pa se je moje delo zelo razširilo. Tako zdaj oblikujem tehnične in komercialne kataloge za različne izdelke železarne, osnutke priznanj in čestitk, mikrofilmske kartice in drugo. Sodelujem tudi pri oblikovanju komercialnega

kataloga, ki bo predstavljal vso železarno in bo namenjen tujim kupcem.

Moje delo zahteva temeljito poznavanje tiskarske tehnologije. Da bi si izpopolnila manjkajoče znanje, sem se vpisala v višjo grafično šolo v Zagrebu. Po poldrugem letu študija lahko rečem, da sem se odločila prav. Na predavanjih in praktičnih vajah spoznavamo postopke oblikovanja in izdelave tiskarskih izdelkov. Razveselim se vedno, kadar zvem kaj, kar mi pomaga najti nove rešitve pri mojem delu. Izobraževati se namreč ne greš le zato, da bi dosegel višji OD, ampak da bi z več znanja lahko bolje delal. Je pa izobraževanje ob delu tako naporno, da

Lidija Fišer

bi svetovala vsakemu mlademu človeku, naj izobrazbo, kakršno želi v življenju doseči, pridobi z rednim šolanjem.

Sistem šolanja na naši šoli je prirejen možnostim zaposlenih v

»ŽAL MI JE VSAKEGA TRENUTKA, KI GA NISEM NAMENILA OTROKOM«

Rezka Černjak, tajnica v Orodjarni, ima že (skoraj) odrasle otroke. Razgovorila se je o vlogi matere pa tudi očeta pri vzgoji in v družinskem življenju.

»Ko sem začela delati, so bili otroci še majhni, stari so bili od enega do treh let. Tedaj smo v Papirnici, kjer sem delala, šele prehajali na 42-urni delavnik, in izmene niso tekle tako kot danes. Ni bilo lahko, toda otroke sva varovala večinoma sama z možem. Nekateri menijo, da bi morala več skrbeti za otroke prevzeti družba, toda mislim, da to ne bi bilo prav. Družba naj poskrbi za varstvo v času, ko ga nujno potrebuješ, težišče vzgoje pa mora biti v družini. Meni je žal vsakega trenutka, ki ga nisem mogla nameniti otrokom: zaradi gradnje hiše mi je namreč večkrat zmanjkalo časa zanje. Zdi se mi, da so mi vse prehitro odrasli in dozoreli. Prižadevala sem si, da bi jih navezala na družinsko skupnost, zdaj pa so že začeli odhajati. Starejši sin je pri vojaki, hči bo šla jeseni študirat, najmlajši je v srednji šoli.

Pri vzgoji otrok nisem bila sama. Mož mi je bil v oporo. Mislim, da mati ne sme vseh bremen prevzeti na svoje rame, čeprav se kdaj zgodi, da otrok več zaupa njej kot očetu. Manjše skrivnosti sicer lahko ostanejo samo med njima, v glavnem pa morata oče in mati vedeti drug za drugega, njuna vzgoja mora biti enotna. Ni prav, če se oče zaradi svojih obveznih dejavnosti odteguje družini.

Današnjim otrokom ni lahko. Obremenjeni so z raznoterimi obveznostmi. Če jim kdaj spodleti, ne smeš kar vpiti nanje in jih karati, moraš jih tudi razumeti, jim pomagati poiskati cilj in jih voditi do njega.

Čeprav so otroci materina prva skrb, pa s tem ni rečeno,

oddaljenih krajih. Predavanja so le informativna in ciklusna, trajajo pa mesec dni, po nekajtedenskem presledku pa sledi še teden dni praktičnih vaj. Vedno, kadar sem v Zagrebu, si prikskrbim vso potrebno literaturo, da potem doma lahko študiram. Za izpitne roke se s profesorji sprti dogovarjam, tako da lahko dopust, ki mi pripada za izpite, kar najbolje izkoristim.

Na srečo narava mojega dela ni taka, da bi morala biti stalno na delovnem mestu, ni se še zgodilo, da bi nastala pri izdaji katkega kataloga ali prospekta zamuda zaradi mojega študija.

Posledice izobraževanja ob delu pa nosi z menoj vred vsa družina. Sin hodi v vrtec, preostali čas, ko me ni doma, pa mi zanj skrbijo starši, za kar jim več kot hvaležna ne morem biti. Oba z otrokom sva predvsem od začetka zelo težko prenašala ločitev zaradi mojih šolskih obveznosti, zdaj pa smo se mojih daljših odsotnosti že vsi navadili, vendar že težko čakamo, kdaj bo mojega šolanja konec.

Rezka Černjak

nisem bila dejavna v nobeni organizaciji, zdaj pa sem tajnica tabornikov in tam pomagam, kolikor morem. Rada imam življenje z naravo, zato mi je kar žal, če se otroci kdaj namesto za sprehod ali za izlet v naravo raje odločijo za gledanje televizije. Ne zdi se mi čudno, da otroci v velikih mestih potrebujejo za uspavanko televizijsko risanko, za otroke v majhnem kraju, kjer še nismo čisto iztrgani iz narave, pa bi se mi zdelo bolj primerno, da bi jih kdaj uspavala tudi pesem čričkov...

Mojca Potočnik

BESEDA METALURGOV:

O gospodarskem načrtu

Vladimir Rac, ravnatelj Jeklarne:

»Načrt? Kaj naj rečem o njem, ko pa ni nič novega — neznanega. Vsak ima svoj načrt, ki ga skuša vplesti v ožjo ali širšo okolico in v razmere, kakršne v danem času pač so. Prav iz spletnja teh drobnih želja nastajajo načrti celotne naše družbe in dalje njenih manjših enot.

Vladimir Rac

Načrt Jeklarne za leto 1985 je izdelati 238 000 ton surovega jekla. Če zelo natančno načrtujemo prodajo in oskrbo s surovinami, potem je najbolj prav, da izdelamo prav to količino in nič več in nič manj. Stimulacija bi morala biti usmerjena v približevanje k načrtovanemu, ne pa k preseganju načrtovanega.

Količina proizvodnje je v načrtu prav gotovo najpomembnejša, saj so z njo že opredeljeni drugi dejavniki, kot so: produktivnost, izkoriščenost strojev in naprav, pokrivanje stalnih stroškov itd. Ob načrtovani količini proizvodnje pa je morda še pomembnejše natančno predvideti stroške proizvodnje in z njo iztrženi prihodek. Za tozd Jeklarne so predvidevanja, da bomo ustva-

rili le polovico potrebnega čistega dohodka ter na ta način zagotovili le potrebna sredstva za osebne dohodke. Taka slika nam narekuje, da moramo v celotni delovni organizaciji, predvsem pa še v Jeklarni, načrtovati aktivnosti in ukrepe za zniževanje stroškov proizvodnje. Prvi naš načrt je znižati izmeček na 2,5% ter nekoliko povečati izplen in znižati specifično porabo materialov in energije.

Značilno za načrtovanje v letu 1985 je, da je bolj realno. Ni prijetno sprejeti načrta, ki že skoraj predvideva izgubo, pa kaj hočemo — taka je pač tržna situacija, mi pa se tembolj zavedamo svojih dolžnosti in potrebnih večjih naporov za doseganje večjega dohodka. To pa je druga značilnost pri načrtovanju za letošnje leto.

Sead Karadža, ravnatelj Valjarne:

»Ugotavljamo, da se bomo morali za uresničitev letošnjega gospodarskega načrta metalurški tozdi zelo truditi. Pogoji gospodarjenja so namreč skrajno zaostreni.

Pri sprejemanju gospodarskih načrtov ni nepomembno določiti pravo optimalno količino jekla, tako, ki da tudi najboljši ekonomski rezultat. Strokovne službe bodo morale na tem področju še veliko storiti.

Po letošnjem gospodarskem načrtu povečujemo v Valjarni skupno proizvodnjo za nekaj več kot odstotek. Izvaljati nameravamo 141.200 ton gredic (več kot lani, ker je letos količinska proizvodnja v Jeklarni dobra) ter 102.000 srednjih in lahkih profilov.

Kvalitetnega premika zaenkrat v Valjarni ne moremo pričakovati, ker je odvisen predvsem od modernizacije. Trenutno imamo tudi velike težave pri nabavi reprodukcijskega materiala (ferolegure). Na drugi strani zahteve po izvozu silijo, da izvažamo dobro tretjino izdelkov, čeprav je perspektiva železarne v izvozu končnih izdelkov.

Ali bomo gospodarski načrt v Valjarni uresničili ali ne, je odvisno od več dejavnikov:

— nujni bodo skrajni delovni napori vseh zaposlenih

— zaradi ogromnih podražitev energije in surovin bo treba pri porabi maksimalno varčevati

— truditi se bomo morali za večji izplen, manjši izmeček (za 20—30%), nižje materialne stroške itd.

— skušali bomo povišati prodajne cene, s katerimi do zdaj še nismo uspeli v korak z nabavnimi.

Sead Karadža

Pri medsebojnih dobavah pričakujemo tudi v letu '85 težave. Razlogov je več, med njimi ozko grlo pri ogrevanju, nezadostna zmogljivost prog, nujen izvoz itd. Škoda zaradi tega bo velika, saj bi nekateri tozdi, kot npr. Jeklovlek, s svojimi kapacitetami ob zadostnem vložku proizvedli veliko več.

Plan dobav iz Valjarne v druge tozde je letos približno takšen kot lani. Izpolniti ga bomo skušali tudi z dobavami iz štorske železarne.

Asortiment se letos ne bo bistveno spremenil. Odstotek visoko legiranega jekla je v naši proizvodnji 15—18%. Odvisen ni od nas, temveč od želja naših kupcev. Podrežati se jim moramo, četudi za nas to ni ugodno, saj so naše ambicije zapolniti domači trg z visoko legiranim jeklom, viške pa izvažati.

Koloman Vrečič, ravnatelj Kovačnice:

»Po prvi verziji gospodarskega načrta naj bi tozd Kovačnica leto zaključil celo z izgubo. To nakazuje, da bo kljub vsem ukrepom in akcijskim načrtom, ki smo jih v

tozdu že sprejeli in jih še nameravamo, letošnje leto zelo težko gospodariti.

Ceprav si bomo za uresničitev vseh zastavljenih ciljev skrajno prizadevali na vseh področjih, bomo po drugi, zadnje predlagani varianti pozitivno poslovali le, če nam bo uspelo dvigniti cene izdelkov za okrog 53%.

Letos bodo izrazito na udaru prav metalurški tozdi. Vhodni materiali so se neprimerno bolj podražili kot izdelki, ki jih prodajamo, zato bo nujno skrajno varčevanje z energijo in surovinami.

Drugi element, ki zelo siriša bilanco tozda Kovačnica, je naša obveznost do izvoza. Lani smo imeli 80 starih milijard izpada prihodka prav zaradi izvoza, ki pa je nujen z vidika celotne delovne organizacije.

Po planu naj bi bila skupna oz. blagovna proizvodnja Kovačnice v letu 1985 36.000 ton. Ustvarili naj bi 307 starih milijard celotnega prihodka, ki pa bo strahovito obremenjen z materialnimi stroški, saj so ti že lani znašali 83,4%.

Ob za sedem večjem številu zaposlenih in višjih prodajnih cenah, ki jih upamo doseči, bo zelo pomembno uresničevanje akcijskih načrtov. Po njih si bomo v tozdu prizadevali povečati produktivnost, zmanjšati izmeček, porabo energije itd. Upamo, da to ne bo šlo na račun spremenjenega programa, ker to za naš tozde ne bi bilo dobro.

Koloman Vrečič

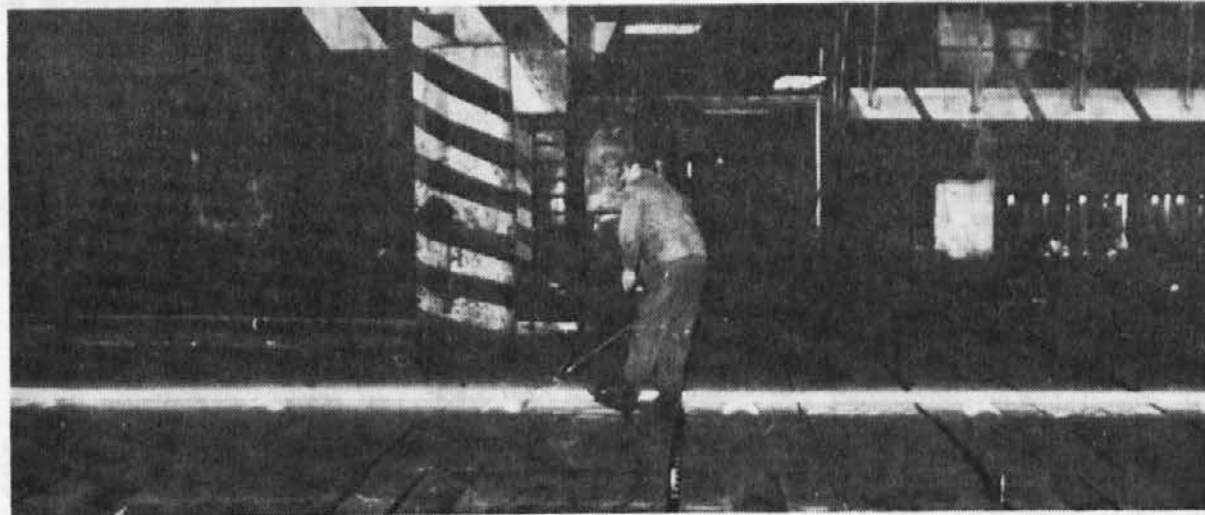
Žal časi tudi za panogo niso dobri. Naročila usihajo, nekateri kupci odpovedujejo že naročeni material. Gotovo bo ta pojav še bolj izrazil po podražitvi naših izdelkov.

Položaj nikakor ni rožnat, a vsekupno upamo, da bomo letošnje leto v Kovačnici uspešno poslovno zaključili.

Jože Matitz, ravnatelj Jeklolarne:

»Kot vse metalurške tozde bodo tudi Jeklolarne v letošnjem letu prizadele izredno visoke podražitve energije in surovin, možnosti, da bi v celoti ustrezno regulirali prodajne cene, pa ni pričakovati.

Mnogi menijo, da se bo dalo razkorak ujeti z boljšo kvaliteto, varčevanjem, produktivnostjo itd. Toda skoki cen energije in surovin so v poprečju glede na preteklo leto v indeksih tudi 200 in več.

Na srednji prog

zato jih ne bo mogoče izravnati samo z našim boljšim delom, ampak bo treba ukrepati na področju cen. Razmeroma lepe možnosti bi pri tem imeli, če bi lahko naredili t. i. selekcijo asortimenta, saj naše izdelke kupci še vedno iščejo in smo glede na druge jeklolivarne v precej boljšem položaju. Žal pa bi taka selekcija tudi občutno zmanjšala izvoz, zaradi česar bi bil slabši pritek deviz za celotno DO, in proizvodnjo nekaterih drugih družbeno po-

Jože Matitz

membnih asortimentov, ki so zdaj mogoče slabše plačani in neatraktivni, strateško pa za tozd in DO zelo pomembni. Zato bomo morali del asortimenta še vedno delati po cenah, s katerimi ne bomo pokrivali vseh stroškov.

Zaradi takšnih dejstev smo zavestno planirali delitev našega

celotnega prihodka tako, da bo nekaj obveznosti nepokritih, četudi se bomo trudili za maksimalno zmanjševanje porabe vseh materialov in energije, ukrepali na nabavnem trgu za zniževanje cen ter dvignili prodajne cene, ki nam jih bo trg priznal in bodo v skladu z našimi dolgoročnimi usmeritvami.

Če želimo v Jeklolivarni doseči letošnji plan skupne proizvodnje, moramo povečati celotni prihodek glede na doseženega lanskega za 80%. V največji meri nam bo to uspelo z regulacijo cen izdelkov, pri katerih bo to možno.

Še dodatne težave bodo letos v našem tozdu zaradi posodobitve strojne kaluparnice. Februarja smo demontirali kaluparske stroje, ki so dajali 40% celotne proizvodnje. Izpad bomo nadoknadili s preusmeritvijo proizvodnje v težko kaluparnico in livarno posebne litine, kjer smo zato povečali število izmen. V manjšem obsegu bomo ta izpad reševali s kooperacijskimi posli v treh drugih jugoslovanskih jeklolivarnah. Za takšno rešitev smo se odločili iz dveh razlogov:

a) dobav kupcem ne smemo prekiniti

b) delavcem v oddelkih, kjer poteka posodabljanje, je treba zagotoviti delo in tudi v času rekonstrukcije ustvarjati dohodek.

Zelo pomembno pa je, da rekonstrukcijo končamo v roku, saj vsi začasni ukrepi ne morejo v celoti nadomestiti prejšnjih proizvodnih učinkov. V 4. kvartalu računamo na izdatno povečano proizvodnjo, saj bo predvidoma konec avgusta v Jeklolivarni že stekla visoko produktivna avtomatska formarska linija.

Zbrala: H. Merkač

USMERITVE DOLGOROČNEGA RAZVOJA SLOVENSKE METALURGIJE

Na posvetu s takim naslovom so udeleženci 4. in 5. oktobra 1984 v Portorožu sprejeli naslednje sklepe:

● Modernizacija dela proizvodnje jekla in aluminija je nujna zaradi razvoja strojne, avtomobilske, kovinsko predelovalne, elektrokovinske in elektronske industrije. Oskrba teh vej industrije z osnovnimi ceninami in kvalitetnimi reprovornimi materialnimi je za slovensko gospodarstvo izrednega pomena. S posodobitvijo dela proizvodnje jekla in aluminija se razrešijo tudi do sedaj nakopičeni energetski, ekološki in socialni problemi ključnih metalurških panog. Te panoge so v preteklosti in sedanosti ustvarjale v slovenskem prostoru velik delež družbenega prihodka. Le z modernizacijo je mogoče ta delež tudi obdržati.

● Ni upravičeno mnenje, da bodo vlaganja v metalurgijo osiromašila razvoj drugih dejavnosti. Za njeno modernizacijo so potrebna sredstva, ki so primerljiva z delom njenega letnega prihodka. Relativni delež porabe energije v skupni porabi SR Slovenije pa bo konec stoletja pri uresničenih naložbah v modernizacijo celo manjši kot danes, proizvodnja jekla pa ne bo več odvisna od uvoženega kofana.

● Ni gospodarno, da se danes izvažajo neposredno 16% proizvodnje jekla in aluminija, pri čemer se dogaja, da velik kompleks ostalih industrij iste materiale uvažajo. Treba je zagotoviti, da se bodo kovinska gradiva izvažala v proizvodih, v katere bo vloženo več dela in znanja.

● Udeleženci smatrajo, da so raziskave, ki so bile v letu 1983 financirane iz sredstev, zbranih na ravni SR Slovenije, dale kvalitetne rezultate, ki so za stroko pomembni z domačega in tujega vidika in upravičujejo trud in sredstva, porabljenega zanje.

● Udeleženci sprejemajo načrt raziskovalnega dela za leto 1985. PS za metalurgijo, različna strokovna telesa in DO, ki bodo pripevale sredstva v obliki neposredne menjave, naj izberejo naloge,

ki bodo uresničene, na osnovi razpoložljivih raziskovalnih kapacitet in možnosti finansiranja.

● Udeleženci smatrajo, da je v naslednjem srednjeročnem načrtu obvezno uvesti sredstva, združena za URP z neposredno menjavo, kot najvažnejše merilo za oceno raziskovalnega dela v posebnih skupnostih, ki so organizirane na področju materialne proizvodnje.

● Vse gradivo tehnološkega posveta je treba objaviti v posebnem zborniku, stališča in sklepe posveta pa tudi v tovarniških glasilih DO s področja metalurgije in drugih dejavnosti, ki so zainteresirane za kovinska gradiva.

● S stališči in sklepi posveta je treba informirati tudi širšo slovensko javnost z ustreznim sestavkom v Delu oz. s posebnim razgovorom z novinarji, tako kot to delajo nekatere druge grupacije.

● V zaključni fazi je priprava delovnega gradiva za dolgoročne usmeritve tehnološkega razvoja, ki bo šlo v široko javno razpravo. Pozivamo vse razvojnike in tehnologe v metalurgiji in na področjih, ki so zainteresirani za kovinska gradiva, da to gradivo aktivno obravnavajo v timih in asociacijah.

Komisija za sklepe

NAČRTOVANJE JE IZPOSTAVLJANJE RAZVOJNIH PREDNOSTI

30. 1. 1985 je dr. Lojze Sočan, direktor Raziskovalnega inštituta Ekonomske fakultete v Ljubljani, predaval na Ravnah delavcem s posebnimi pooblastili in odgovornostmi iz Železarne Ravne o razvojnih perspektivah v svetu in pri nas. Objavljamo nekaj poudarkov iz predavanja.

V času, ko načrtujemo naš gospodarski razvoj do leta 2000, se moramo razgledati po razvitem svetu in si tudi doma naliti čistega vina. Pri napredku tehnologije je v svetu razvoj tako hiter, da bomo zaostali za dobo ene generacije, če bomo prespali čas do l. 1990. Vedeti in verjeti moramo, da se je v zgodovini industrijske proizvodnje težišče posameznih segmentov zelo premaknilo. V dobi merkantilizma je v proizvodnji znašal delež dela 70%, kapitala 25%, znanja 5%. V dobi kapitalizma je predstavljalo delo 25%, kapital 50% in znanje 25%. V času informatike pa zneso delež dela 5-10%, kapitala 25%, znanja pa že 70%. — Kdor takšna razmerja obvlada, je konkurenčen, kdor jih ne, pa ni.

Kolikšna je vrednost znanja, vgrajenega v izdelke, kažejo tile podatki:

za izvoženo tona jekla dobimo 300-700 \$, tona stroja je vredna 15.000 \$, tona numerično krmiljenega stroja pa že 50.000-100.000 \$.

Države OPEC, proizvajalke nafte, so predstavljale moč 7-8 let. Potem jim je tehnološki monopol začel zmanjševati pomen, dokler ni postala tehnologija celo pomembnejša kot surovinska baza. Če je OPEC dražil energijo, je razviti svet dražil tehnologijo in kapital.

Predavatelju se kažejo vzroki za naše današnje težko gospodarsko stanje v naslednjem:

V 70 letih, ko je bil dolar poceni, smo se zainvestirali in zadolžili. Vsaka republika in pokrajina je hotela imeti tovarne vseh vrst, od rafinerij do železarn. Hkrati smo se zapirali pred svetom.

O vzrokih za težave si nismo nalili čistega vina in si ga marsikje še zdaj ne, a dokler ne odpravimo kriznih žarišč, ne bomo dosegli stabilizacije. Mednarodni kapital nas sili, da priznamo naše dejanske stroške proizvodnje. S

priznanjem realnih stroškov ter s postopnim mašenjem lukenj bomo izplavali, sicer ne. Ko bomo naše stroške primerjali s svetovnimi, se mora razvojna politika odločiti, katere proizvajalce bomo podpirali, katerih ne.

Tehnologija kot proizvodni dejavnik je bila podcenjena, v zaprtih ekonomijah pa lahko tudi manjše znanje kroji usodo.

Prav tako nismo stimulirali večje produktivnosti in izvoza in nismo dovolj ostro opravljali selekcije proizvodov.

Irska, ki je v marsičem podobna Sloveniji, se je usmerila v elektroniko, farmaceutiko in strojništvo. Vendar gospodarstva ni mogoče prestrukturirati čez noč, saj vemo, da je investicijski cikel 8 let. Japonci so potrebovali za svoj vzpon v svetovni vrh 20 let.

Osnutki slovenskega načrtovanja do l. 2000 kažejo, da se marsikje teh zakonitosti še ne zavedamo dovolj. Če bi se jih, ne bi npr. mogli načrtovati toliko povečane proizvodnje aluminija, da bi zanjo porabili (zaradi večje porabe el. energije) 40 odst. družbenega dohodka. Premalo se tudi zavedamo, da za razvoj vseh dosedanjih področij proizvodnje enostavno nimamo denarja.

Druga slabost našega razmišljanja o prihodnosti je, da ne znamo (nočemo) razmišljati v obliki alternativnih načrtov A-B, kjer vsakemu najdemo dobre in slabe strani, nato pa se odločimo za boljše. Vsaj polovici megalomanije se bo treba odpovedati, dati prednost razvoju kvalitete, manjšim stroškom in izvozu.

Posodobiti moramo ne 15-20, ampak 100 izvoznih programov in razvijati računalniško podprto tehnologijo. Slovenija bi morala vložiti 200-300 mia v razvoj, od tega 2/3 v software.

Mediokriteta (poprečnost) se nam strahotno maščuje. V iskanju stika s svetovnim vrhom bi mo-

rali pošiljati precej več strokovnjakov na izpopolnjevanje v tujino.

Preširokih proizvodnih programov ni mogoče obvladati, zato bi jih morali prečistiti, marsikaj pa odstopiti v delo malemu gospodarstvu. Če ne obvladamo programov, ki zahtevajo znanje, nimajo programi nobenega pomena.

Na področju mikroelektronike moramo osvojiti znanje za uporabo.

NC stroji morajo delati vsaj 14 ur na dan, da ni izgube. Ne moremo pričakovati, da se bo kje »zgoraj« kaj rešilo, ampak moramo sami izdelovati načrte.

Ko kaj načrtujemo, se moramo postaviti na takšno stališče, da bomo videli, kaj pomeni naš razvojni program realno v SRS, v državi in svetu. Zato ne gre za

vsako ceno vztrajati samo pri programih, ki jih zmoremo znotraj delovne organizacije, ampak se povezovati širše. Ugotoviti pač moramo, na kateri stopnji razvoja smo, kaj lahko naredimo sami, kaj pa skupaj z drugimi delovnimi organizacijami oziroma ustanovami. O razvoju se lahko dobro odločamo samo, če imamo pozitivne in negativne informacije. Ni pač dobro, če bi izboljševali nepravne stvari.

Povezati moramo ključne centre znanja, potem pa skresati mnenja npr. na ravni Gospodarske zbornice, upoštevati zmoglosti bank in dati vso svobodo znanosti.

Kakor mora riba plavati v vodi, olju in vinu, tako mora tehnologija plavati v kapitalu in znanju.

n. r.

Kje so meje naporov za doseganje dobre kakovosti izdelkov

»Nič ni tako dobro, da bolje ne bi moglo biti«, je nekakšen slovenski rek. Velja tudi za našo proizvodnjo. Vendar pa so v vsaki proizvodnji postavljene ekonomske prirodne meje.

Menda lahko izdelajo avtomobilske gume take kakovosti, da trajajo dlje kot avto, vendar tega proizvajalci gum ne storijo, ker bi jih enostavno premalo prodali. Če je to res ali ne, je vseeno, za jeklo tega danes še ne moremo trditi, saj je povpraševanje po njem še vedno večje, kot pa ga lahko na trgu ponudimo, vsaj pri nas. Po svetu pa ni tako. Metalurgija izdelava več jekla, kot ga predelovalci porabijo, zato pa lahko izbirajo najboljše med najboljšimi pa vseeno še najcenejše. Verjetno bo tudi pri nas napočil čas, ko bodo kupci izbirali le najboljše jeklo in ne vsakega, ki ga ponudimo. Takrat bo preživel le tisti proizvajalec, ki bo za primerno ceno ponudil najbolj kakovostno jeklo.

Stoodstotna kontrola jekla ali izdelka je sicer mogoča, je pa izredno draga. Tako kontrola zahteva jedrska industrija, letalska industrija za najbolj obremenjene dele letala in delno tudi vojna proizvodnja za izdelke, ki so zelo obremenjeni, a zelo pičlo dimenzionirani.

Znano je, da je v jedrski industriji kontrola s 60 % in več udeležena v ceni.

Za splošno rabo bi tako draga kontrola ne bila uporabna. Najhujše pa je to, da tudi 100-odstotna kontrola še vedno ni 100-odstotna garancija, da je izdelek povsem brez napak.

Nekoč so uporabljali v metalurgiji samo porušeno kontrolo in jo še danes v veliki večini. To pomeni, da od velike količine materiala vzamemo majhen vzorec in ga preizkušamo vse do porušitve, pri tem pa merimo silo, potek sile v času in pač vse merljive parametre.

Taka kontrola je statistična, kajti verjamemo, da je ves material takšen, kot je bil preizkušeni vzorec. Da bi pa to lahko verjeli, moramo biti sigurni, da je ves material bil izdelan pod enakimi pogoji, da se je enakomerno hladilo (toplotna obdelava), da v materialu niso skrite napake kot

grobi nekovinski vključki, lunker, kosmiči in vse, kar imenujemo nehomogenost. To verjeti pa pomeni tvegati toliko bolj, kolikor manj vemo o kakovosti materialov, ki se pri izdelavi jekla uporabljajo od starega železa in ferolegur do pečne opeke in ponovne obloge ter še materiali, ki vplivajo na strjevanje ingota, saj je pojav nehomogenosti v jeklu prav v tem.

Moderna kontrolna tehnika z ultrazvokom in rentgenom za kontrolo notranjosti izdelka in magnetne ter elektromagnetne metode kontrole omogoča skoraj 100-odstotni vpogled v ves material z redkimi izjemami. Predpogoj pa je, da ves material po vsej površini »otipamo« s sondami. Ta postopek zahteva »popolno mehanizacijo« kontrole, ki je še enostavnejša pri geometrijsko pravilnih oblikah, npr. pločevini, okroglih palicah, platinah, mnogo težja pa pri fazonsko oblikovanih izdelkih. Toda tudi pri enostavnih geometrijskih oblikah je izvedba naprave draga, saj mora biti za 6 m dolge palice podajalna naprava vsaj dvakrat tako dolga, torej 12 metrov, pa še mehanizem je potreben, da sondo premika krožno ali prečno, odvisno pač od izdelka. In k vsemu temu sodi še sorazmerno komplicirana in draga elektronika. Ena taka naprava že deluje pri mehanizirani kontroli grede v naši Valjarni, pa še vedno ni 100-odstotna kontrola, saj zajema le določen presek v notranjosti gredice. Za nas je pred par leti stala blizu 4 stare milijarde.

S popolno mehanizacijo zares lahko dosežemo skoraj popolno kontrolo jekla, pojavi pa se drug problem: katere najmanjše nehomogenosti naj še toleriramo, kajti občutljivost modernih naprav je tolikšna, da bi prav v vsakem jeklu našli nehomogenosti, ki pa v praksi ne škodijo izdelku, razen tam, kjer je zahtevana izredno visoka stopnja homogenosti.

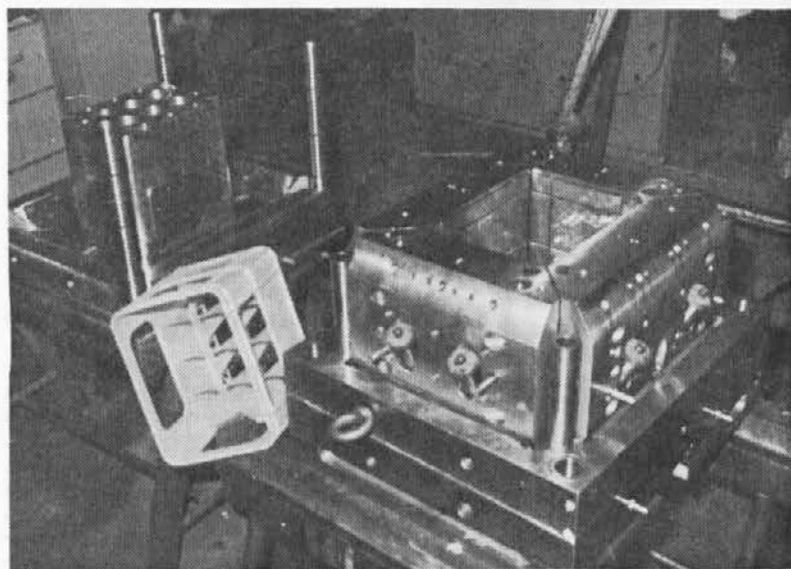
V praksi težimo za ekonomično proizvodnjo, torej tako, ki se izplača, pri tem pa tudi stroški kontrole ne smejo preveč naraščati, pa vendar morata biti jeklo in izdelek v uporabi zanesljiva, torej brez nehomogenosti, ki bi ogrozile njegovo uporabnost, to

NOV IZDELEK ORODJARNE

Orodjarna izdeluje raznovrstna orodja za tozde železarne in za druge kupce. Sprva so delali predvsem orodja k stiskalnicam, ki jih izdelujejo v Strojnih in delih, s krčenjem naročil za preoblikovalne stroje pa se je zmanjšalo tudi povpraševanje po tovrstnih orodjih. Orodjarna se je morala preusmeriti na druge vrste izdelkov. Perspektivo so videli v izdelavi orodij za plastiko.

(pri naročniku) so bili predstavniki kupca in proizvajalca presenečeni, ko se je pokazalo, kako dobro in natančno je novo orodje izdelano.

V Orodjarni pravijo, da bodo za kupca iz Kanala še delali, saj potrebuje še za štirideset milijonov dinarjev orodij za plastiko, pet je že naročenih, s čimer so tovrstne zmogljivosti Orodjarne za letos zasledene. Proizvodnjo teh orodij bi radi še razširili,

Orodje za ulivanje plastike in izdelek

Začeli so z manjšimi, enostavnimi orodji za izdelavo gasilskih čelad, ki jih izdeluje tovarna Zora v Domžalah, naročila večjih vrednosti pa so pridobili, ko so začeli sodelovati s tovarno Poligalant plastik iz Kanala ob Soči. Ta je potem, ko smo v Jugoslaviji omejili uvoz, začela iskati domačega proizvajalca orodij za svoje izdelke iz plastike. Našla ga je v Orodjarni v Železarni Ravne. Tu so izdelali za tega kupca že več orodij, najnovejše (na sliki) pa je orodje za ulivanje plastičnih nosilk za vino. Po sestavljenosti in kakovosti obdelave je to zelo zahteven izdelek, zato je za proizvajalca nadvse pohvalno, da ga je kupec ocenil z najvišjo možno oceno. Pri preizkušanju

vendar se v tozdu, kot sta povedala ravnatelj Adalbert Potočnik in vodja prototipne delavnice Maks Haber, zavedajo, da so njihove možnosti omejene. Če bi hoteli tako in podobno orodje delati še za druge kupce, bi morali imeti lastne konstrukterje (zdaj delajo po naročnikovih načrtih) pa tudi boljšo strojno opremo.

Voljo in sposobnost za visoko oplemenitenje ravenskega jekla naši orodjarji imajo, to so dokazali z izdelkom, ki ga predstavljamo. Da bi lahko to pot nadaljevali še z večjimi koraki, bi potrebovali razumevanje in podporo celotne delovne skupnosti. V interesu vseh železarjev upamo, da ju bodo dobili.

M. P.

pa še ne pomeni brez vsakih napak.

Začeti je treba torej pravočasno in na pravem mestu z zagotavljanjem kvalitete in nenehno spremljati izdelek do prodaje pa tudi v uporabi.

Začne se že pri sortiranju vložka v peč, pri kontroli kakovosti livne opeke, pri nadzoru nad temperaturo in načinom litja, nadaljuje se pri vroči predelavi, kjer se kontrolira temperatura kovanja, valjanja in končno — čim ostrejša kontrola polizdelka. Polizdelek v Valjarni je gre dica. Če bo ta dobro kontrolirana, je malo verjetno, da bo končni izdelek imel napake, čeprav je tudi potem potrebna pozornost, npr. pri hlajenju palic, adjustiranju, in predvsem je potrebna skrb, da se jekla ne zamešajo.

V Kovačnici lahko na vmesnem izdelku manj storimo, kvečjemu ga temeljito očistimo na površini, zato pa velja tem večja skrb končnemu odkovku, da se pravilno ohladi, označi, pripravi za kontrolo.

Litina je še najbolj problematična, ker je velik del ne obdelamo in nam ostane skrito, kaj se skriva pod površino odlivka vse do reklamacije.

Zagotavljanje dobre kakovosti tedaj ni v stoodstotni kontroli ali popolni mehanizaciji kontrole, temveč v stalnem spremljanju kakovosti na vsakem delovnem mestu.

Kako je kaj takega mogoče doseči, če sploh je mogoče? Prav gotovo je mogoče, predvsem pa je nujno. Odločili smo se za **boljšanje tehnološke discipline.**

Ta korak je prvi in zares nujen, saj brez tehnološke discipline industrijska proizvodnja sploh ne more obstajati. Spoštovati moramo vsaj to, kar imamo dognano in zapisano. Tu ni kaj razpravljati. Vsakdo na svojem delu je dolžan delati po predpisem tehnološkem postopku, če ne, je kršitelj in odgovoren za škodo, ki jo je morda s tem povzročil.

Drugi korak, ki pa je vzporeden s prvim, je **poboljšanje tehnoloških predpisov** — to pa je vključeno v leto kakovosti. Na vseh delovnih mestih, kot so napredni stroji skozi vse leto, se morajo strokovno usposobljeni in odgovorni delavci dogovoriti, kako do vrhunske in izboljšati tehnologijo in jo razumljivo zapisati.

Tretji korak pa je ponovni poizkus, da bi privrženost k lastnemu izdelku vzbudili pri neposrednem proizvajalcu. To je **avtokontrola**, z drugimi besedami kontrola lastnega izdelka. Pravzaprav je povsem logično, da si delavec svoj izdelek sproti kontrolira, saj ga po pameti drugače niti izdelati ne bi mogel. Vendar je možnosti za greh veliko. Ali je izdelka približno tako in ne popolnoma v tolerancah, kot je v tehnologiji predpisano, in ga molče odda v uporabo v tistem upanju, da ga končna kontrola ne bo odkrila in da ga kupec ne bo reklamiral. Če dela s stroji avtomati se lahko zgodi, da mu je nastavitvev stroja ali orodja odpravila in izdelek, ki ni v tolerancah, roma naprej, vendar ne namerno, temveč zaradi rahle malomarnosti, ker vmes ni kontroliral posameznih izdelkov. Končni učinek pa je pri obeh isti — popravilo ali izmeček. Razen teh dveh primerov je seveda mogoče še marsikaj drugega, npr. po obdelavi se je pokazala notranja napaka, vendar delavec izdelka ni izločil, češ, kaj me briga, to ni moja stvar, v tehnološki nimam tako zapisano.

Možnosti za zgrešen izdelek je toliko, da jih lahko opazi le neposredni proizvajalec in prav on mora reagirati. Če pa se še pre-

pričamo, da je njegovo delo zanesljivo, je tako avtomatsko postal **sam svoj kontrolor**. Tak delavec je upravičen do boljše nagrade, saj je v medfazi mogoče največ prištediti. Ko je izdelek dokončen, je lahko samo dober ali zanič. Zato predlagamo, da ima avtokontrolor 10 do 20% višji osnovni OD kot delavec, ki ni avtokontrolor. Vsekakor pa več, kot delavec, ki s preseganjem norme skuša doseči večji OD, pri tem pa mu je vseeno, kakšen je njegov izdelek. Seveda pa mora avtokontrolor dokazati, da je zaupanja vreden, zato tudi predlagamo, da nosi sankcije, če mu dokažemo, da je zaupanje zlorabil. Seveda en spodrseljaj še ni kršitev, to se zgodi vsakomur, ki dela. Če pa se kršitve ponavljajo, pa ni mogoče tolerirati.

Za sedaj se je le nekaj tozgov odločilo za avtokontrolo, in ne na vseh delovnih mestih. Prav je, da prepustimo odločitve izključno vodstvom tozgov, saj bo dobra avtokontrola za vzgled drugim in bo pritegnila zanimanje za ta način dela. Če pa se izkaže, da nekje taka kontrola ni uporabna, jo bodo vodstva tozgov ukinila. Povsod prav gotovo avtokontrola ni možna, treba pa je vedeti, da v razvitih industrijah od vsakega delavca zahtevajo kontrolo lastnega izdelka. Dobre delavce dobro nagradijo, slabe pa po malem odslovijo.

Avtokontrola, ki je nekoč v naši DO že obstajala in tudi dobro delovala, je ponoven poizkus, kako v teh razmerah delavca zainteresirati za dobro delo.

Naša bodočnost je samo človek, ki kontrolira, in ne avtomat, ki mu lahko pri kontroli le pomaga. Seveda se bomo trudili, da bi tudi v naši železarni proces kontrole čim bolj mehanizirali tam, kjer je mogoče, in tako razbremenili človeka fizičnega in umskega napora zaradi vsiljenega ritma dela. Kljub temu pa bomo našo bodočnost gradili le na človeku in ne na stroju-robotu.

Mitja Šipek, dipl. inž.

DELAVSKI SVET ŽELEZARNE SPREJEL GOSPODARSKI NAČRT ZA LETO 1985

Delavski svet železarne je 21. 2. 1985 na svoji 4. seji sprejel naslednje pomembnejše sklepe in stališča:

— Ni nobenih legalnih možnosti, po katerih bi delavcem nadomestili stroške za priključitev telefona. Bo pa s sprejemom SaS o združevanju sredstev pri izgradnji PTT objekta v občini Ravne dana večja možnost za priključitev telefonov.

— Sprejel je program svojega dela za l. 1985.

— Sprejel je poročilo o izvajanju ukrepov za izboljšanje poslovanja, kot ga je predložil poslovodni odbor.

— Seznanil se je s problematiko kakovosti in z akcijo »leto 1985 — leto kvalitete«, jo podprl in pozval vse delavce, naj postane skrb za kvaliteto naša stalna naloga.

— Sprejel je gospodarski načrt železarne za leto 1985, prav tako pa tudi vse ukrepe in naloge, potrebne za njegovo realizacijo.

— Sprejel je poročilo o obravnavi in sprejemanju predloga dohodkovne gospodarnosti v OP, o preobrazbi samoupravnih delovnih skupin in o akciji nagrajevanja koristnih predlogov.

— Sprejel je tudi pravilnik o priznanjih in soglašal s spremembami organizacije v tozdih ETS, SGV, Energija in Družbeni standard.

— Sprejel je usmeritve za delo komisij za kadre in splošne zadeve pri odobranju odsotnosti z dela. O teh usmeritvah morajo biti obveščene vse organizacije in društva ter njihove zveze in vsi delavci železarne.

— Razpisal je prosta dela in naloge ravnateljev tozgov Družbeni standard, Kontrola kakovosti in Projektivno izvajalni inženiring.

— Pri Ljubljanski banki se namjame 776.000 din posojila za 10 let po 8-odst. obrestni meri. Anuitete zanj se bodo odplačevale iz združenih sredstev stanovanjskega dela sklada skupne porabe.

Sredstva skupne porabe, ki jih tozdi izločijo iz svojega čistega dohodka in združijo za določene namene skupne porabe, se lahko med letom 1985 do njihove porabe obračajo na žiro računih tozgov in žiro računom združenih sredstev delovne organizacije.

Sredstva rezerve, ki so na računih sklada rezerv tozgov in na računom združenih sredstev rezerv, se lahko v letu 1985 obračajo na žiro računih tozgov in žiro računom združenih sredstev delovne organizacije, uporabljajo pa se lahko za namene iz 10. člena Zakona o rezervah.

(Vir: Sklepi in stališča 4. seje del. sveta Železarne Ravne)

Štancanje kovinskega dela zadnjih luči za vozilo GOLF (kupec Saturnus Ljubljana) in avtomatsko linijo za izdelavo rondel za Železarno Jesenice.

»To je cela vrsta novih proizvodenj. Ker samo našete ne povedo dosti, prosim, izpostavite posebej njihovo vrednost.«

»Takšna proizvodnja je bistveno bolj zahtevna. V njo je vložena veliko več znanja in manj materiala.«

Za tuja tržišča vemo, da so nasičena in neprimerno bolj izbirčna. Smo v Železarni kljub temu novim izdelkom uspeli najti kakšno tuje tržišče?

»Kompletne linije in tovarne smo ponudili predvsem državam tretjega sveta, s katerimi potekajo pogovori pred sklenitvijo pogodbe. Pričakujemo, da bo še letos vsaj kak od teh poslov sklenjen.«

Intenzivni pogovori potekajo tudi s kupci v ZDA, za katere bi mi izdelovali vodilne elemente orodij, dogovarjamo pa se tudi za izdelavo brusilnih strojev za osretenje industrijskih nožev, ki jih železarna že dolgo uspešno izvažava v ZDA.

»Za uspehe, ki jih razklenjujeva, so poleg naših strokovnjakov nedvomno zaslužni tudi monterji.«

»Pri osvajanju novih proizvodov je tehnična dokumentacija zelo važen del, vendar samo en del. Preden izdelek res zaživi, je namreč treba zelo veliko narediti pri montaži. Za marsikatero rešitev, ki je sicer dobro zamišljena, se v praksi pokaže, da jo je treba dodelati in usvojiti s praktičnim preizkušanjem. Do kvalitete izdelka pridemo le s povezanim delom konstrukterjev, monterjev itd. Takšno dobro povezavo imamo npr. s tozdom Stroji in deli.«

»Zanima me še za druge mehanške tozde — iščete novo, boljše, cenejše tudi za njihovo proizvodnjo?«

»V kratkem času je bilo zelo veliko narejenega na področju armatur, saj je treba vedeti, da v času, ko je bila tovarna na Muti postavljena, nismo imeli zanjo razvitega niti enega proizvoda.«

Kdor se ne razvija, je cokla

Pogovor z dipl. inž. Jurijem Pratnekarjem o novih dosežkih v strojegradnji železarne

Resnica v naslovu je danes, ko tehnične stroke tako hitro napredujejo, da je prej zastarelo v treh letih zdaj staro v treh mesecih, očitna. Zavest o njej je živa tudi v Železarni Ravne, zato naša stalna prizadevanja za novo, boljše, cenejše.

Zadnja tri leta zelo dobro uspeva v korak s časom naši strojegradnja. Leta 1964, 1969, 1970, ko smo s ponosom odpremljali na tržišča takrat čisto nove od začetka do konca doma izdelane stiskalnice npr., so preživetja. Serije enakih strojev danes niso več zanimive. Ponuditi je treba celotne linije, cele tovarne.

V konstrukcijskem oddelku tozda RPT strokovnjaki z dipl. inž. Jurijem Pratnekarjem stalno razvijajo nove idejne projekte. V desetih odstotkih uresničenih od

teh je bilo v zadnjih letih nekaj zelo pomembnih.

»Tov. Pratnekar, bi, prosim, v grobem predstavili te izdelke?«

»Na področju strojegradnje prehajamo v Železarni Ravne vedno bolj od proizvodnje posameznih strojev na reševanje kompleksnih problemov. Izhajamo iz izdelka in nudimo kupcu osnovni stroj, orodje in mehanizacijo.«

V zadnjem času smo uspešno razvili proizvodnjo nekaterih zahtevnih izdelkov: kovanje avtomobilskih ojnec na stroju za kovaško valjanje za TAM Maribor, na istem stroju kovanje ključev za TANG Nova Gradiška, na stiskalnici VKS 1000 kovanje pokrovov ojnec, na stiskalnici HKS 1000 hladno kovanje različnih izdelkov za tovarno ISKRA v Novi Gorici, na stiskalnici VPS 250

Jurij Pratnekar

V zadnjem času smo razvili tudi nekaj izdelkov s področja hidravlike za Pnevmatične stroje in veliko je bilo narejenega za namensko proizvodnjo, predvsem v smislu razvoja orodij in priprav, s katerimi bi skrajšali izdelovalne čase in s proizvodnjo dosegli konkurenčne cene.«

»Se sme po takšnih dosežkih sklepati, da imamo v železarni dober razvojni kader?«

»Predvsem je tega kadra v železarni premalo. Tozd Stroj in deli ima npr. bistveno večjo kapaciteto montaže in izdelave, kot jo mi uspevamo s projekti zadovoljevati. Zato morajo jemati uslužnostna dela, kar pa je škoda. Nujno bi morali popraviti razmerje razvojnega kadra proti proizvodnim delavcem. V ta namen zelo dobro sodelujemo s kadrovske službo in štipendiste že v času študija usmerjamo v razvojno delo. Uporabnih znanj se namreč ni težko naučiti, če je le človek za to.«

»Bi vi kot vodja lahko pritrdili očitkom mladih strokovnjakov, da polnih moči, svežega znanja in pripravljenosti za delo v železarni ne znamo prav zaposliti?«

»Res je v železarni veliko strokovnjakov, ki niti približno ne opravljajo dela, za katerega so študirali. Z namestitvijo na za njih neustrezno delovno mesto jih onesrečimo, saj je zadovoljstvo pri delu zelo pomembno. Je pa tukaj še drug problem: pri nas si vsak upa sprejeti vsako delo. Nikoli nihče ne prizna, da dela ni sposoben opravljati in da so sposobnejši in bolj ustrezni od njega, ki bi delo z večjim uspehom opravljali. Po mojem bi morali imeti za preverjanje sposobnosti instrumente in vsake toliko časa znanje preveriti. Tako bi ljudi silili k sprotnemu izobraževanju, kar je danes nujnost. Tisti, ki se ne izobražuje permanentno in se ne razvija sproti, postane cokla v razvoju.«

»Razvijanje novih projektov se zdi zelo blizu inovacijskemu delu. Je med njima sploh možno potegniti črto? In še v tej zvezi: vas burijo razprave železarjev za in proti nagrajevanju ustvarjalnega dela?«

»Pri konstruiranju ni meje, kje je že inovacija. Naše delo so same inovacije, čeprav se kot takšne ne štejejo. Zaradi tega seveda marsikdo negoduje. Moje mnenje o tem

Polje se prebuja

je takšno: konstrukter bi moral biti za svoje delo v rednem delovnem času tako dobro plačan, da bi vso energijo pustil na delovnem mestu. Največja banalnost je v tem, da vsak del svojega dohodka išče še kje drugje.

V zvezi z ustvarjalnostjo menim, da vsak človek ne more biti ustvarjalen. So rutinska dela, pri katerih gre za spretnost, ne pa za ustvarjalnost.«

»Tov. Pratnekar, skleniva pogovor z vašim načrtovanim delom za letošnje leto.«

»Sedaj imamo gotove projekte za kovaško linijo, ki bo izdelovala kotalne ležaje za tovarno UNIS UTL.

Jeseni nameravamo razstavljati na sejmu EMO '85 v Hannoveru. Na razstavi obdelovalnih strojev se bomo predstavili z novim tipom stiskalnice EDE 100 z orodjem in mehanizacijo. To bo prvič, da se bo Železarna Ravne s strojem pokazala na zahodnem tržišču.

Drugače v našem oddelku stalno razvijamo nove idejne projekte. Čeprav je po njih navadno uredništev zelo malo, pričakujemo, da nam bo letos vseeno uspelo še katerega realizirati.«

»Hvala za pogovor.«

Helena Merkač

dobje 1986—1990 preoptimistični in premalo konkretni. Financiranje je treba sistemsko rešiti. Pri plačevanju stanarin in soudeležbe za stanovanja občanov so veliki problemi, ker do zdaj tema področjema niso posvečali dovolj pozornosti.

Proračun občine Ravne za leto 1985

Skupni prihodki proračuna občine Ravne za leto 1985 znašajo 194.623.000 din in se delijo na sredstva za splošne potrebe občine — dogovorjena poraba (192.685.000 din) in sredstva na posebno partijo žiro računa proračuna. Sredstva za splošno porabo bodo na ravni republike in občin zaostajala 10% za nominalno rastjo dohodka v letu 1985.

Za urejeno plakatiranje

Po osnutku odloka o ureditvi plakatiranja v občini Ravne je lepljenje plakatov in oglasov ter nameščanje reklamnih panojev, transparentov in podobnih objav dovoljeno samo na mestih, ki so za to določena. Vsa ta sredstva obveščanja morajo biti likovno, estetsko in jezikovno lepo oblikovana.

(Vir: Referalne informacije INDOK centra št. 1/85)

POLJANA 1945

(Spomini domačina)

Avgust Vertačnik, upokojenec iz Mežice, je pred leti povedal:

»Dan pred veliko ofenzivo na Poljani sem se vračal s Holmca domov. Vrh klanca sem zagledal pri cerkvi neke vojake. Komaj sem pomislil, da imajo pač spet Nemci kakšno zasedo, ko sta se iz jarka dvignila dva ustaša in me zgrabila.

Pri hlevu sta me postavila ob zid. Moral sem se sleči do perila, potem pa so me zasliševali, kam sem namenjen in kje so partizani. Takrat je po malem že pokalo iznad Ferjetovega polja in s Košakovih njiv. Ustaši so se pognali v nasprotni napad, naokrog pa so že ležali mrtvi in ranjeni. Zmešnjava sem izkoristil za beg. V mraku sem prišel do gozda na strmini, ki sega do Košakovega polja. Skrit v žitu sem prebil noč.

Zjutraj sem se splazil h Košakovi kmetiji, kjer so prejšnji dan bili partizani, pa sem spet padel v roke ustašem in znova so me gnali na Poljano.

Tu smo se prebijali skozi mravljišče ljudi. Mrtvih je ležalo naokrog še več kot prejšnji dan. Civilisti so se mešali z vojaki v nepopisni gneči pijanih in zbeganih ljudi brez vsakega reda. Usta-

ši so očitno popili vse, kar je premogla poljanska gostilna, drugo pa so uničili, saj je pijača tekla pri vratih na prosto.

Uklenili so me in me pustili pri hlevu. Ko sem prosil vode, sta me dva vojaka odvedla k potoku in mi tiščala obraz vanj, da sem se skoraj zadušil.

Boj je postajal vedno hujši. Bolj ko se je bližal večer, bolj je pokalo, zdaj že tudi z Volinjeka. Vse se je nekam poskrilo, zato sem skočil med mrljice, se nekajkrat prekotalil in že sem bil v potoku. Čez čas sem se odplazil po strugi sto metrov do Meže. Pognal sem se čez njo in se začel plaziti proti Srotiču.

Ko sem se približal hiši na streljaj, sem padel v zasedo, a tokrat v partizansko. Povedal sem svojo zgodbo, nato pa so me oblekli, obuli in mi dali jesti. Malo sem še upal, da bom smel domov, a le tako dolgo, dokler niso postavili predme zaboja municije. Takrat mi je postalo jasno, da so me mobilizirali. Domov pa sem se vrnil šele, ko je bilo vsega za res konec.«

(Jože Vačun, Poljana 1945, Koroški fužinar 1975, št. 2)

IZ OBČINE IN REGIJE

Delavnica za 50 gojencev ZDUM

V ZDUM Črna, ki vključuje 140 gojencev, razvrščenih v 18 skupin delovnega usposabljanja, in ima 85 zaposlenih, nameravajo postopoma preiti na celodnevno usposabljanje. Uredili bodo tudi delavnico pod posebnimi pogoji, ki bo lahko sprejela 50—53 težko duševno prizadetih gojencev.

Zaradi pomanjkanja denarja vedno bolj skomercializiran program Koroškega radia

Ob ustanovitvi Koroškega radia Slovenj Gradec je ostalo nerešeno vprašanje financiranja. Tako je zaradi pomanjkanja denarja poprečni OD zaposlenih v devetih mesecih lani znašal le okrog dvajset tisoč din, prisiljeni pa so tudi komercializirati program. Po novem dolgoročnem sistemu naj bi Koroški radio financirali vsi uporabniki v občinah Dravograd, Slovenj Gradec in Ravne.

Preoptimistični načrti cestno-komunalnega in stanovanjskega gospodarstva v obdobju 1986—1990

OK ZKS Ravne ocenjuje, da so načrti razvojnih možnosti cestno-komunalnega in stanovanjskega gospodarstva v občini Ravne za ob-

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto XII

Ravne na Koroškem, 15. marca 1985

Št. 3

»Mladi fužinar« izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Saša Meško, Irma Fajmut, Barbara Sušnik, Marjana Kjorpenčev in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino »Mladega fužinarja«

HVALA TI, MAJKO

Sjedim sam u sobi i mislim.
Kako bi lijepo bilo,
kad bi sada
do svoje majke otići mogao.
I kao nekad, sjesti joj u krilo.

Sjećam se, tako je nekad bilo,
napolju snijeg i vjetar hladni,
a majka pred šporet sjela stari.
Mi, djeca, se skupila oko nje.
Gledamo, kako vrijedno radi.
Htjela je za sve nas ponešto da uradi.

Svake bi večeri, pred spavanje,
ona, nama
pričala svoje doživljaje iz ratnih dana.

Dosta je i junačkih pjesama znala.
Voljela je da govori o junaštvu
Banović — Strahinje, Kraljevića Marka.
Jednom nam govorila o
»Zenidbi Milić — Barjaktara«.

Poslije svega žao bi nam bilo
kada bi rekla:
— Na spavanje morate ići.
S nestrpljenjem čekali bi,
kad će drugo veče stići.

Za trenutak tako,
zaboravih na samoću svoju,
sjećajući se tih dana sreće,
što provedoh uz majku svoju.

Zato ti majko,
za sve dane, za sve noći neprespavane,
za svu tvoju ljubav,
bezgranično hvala.
Hvala ti majko! Hvala!

U trenutku samoće moje
poklanjam, tebi majko,
stihove svoje.

Dorđo Radović

Mlada varuška

Ob 8. marcu

Osmege marca 1909 so socialisti v ZDA v javnih demonstracijah terjali volilno pravico tudi za ženske. Zato so naslednje leto na predlog Klare Zetkin, socialistke, na svoji drugi mednarodni konferenci v Köpenhagenu razglasile prav 8. marec za mednarodni borbeni dan, za dan mednarodne mobilizacije najširših ženskih množic za boj proti izkoriščevalcem delovnega ljudstva, ker lahko samo ta boj prinese svobodo in enakopravnost tudi ženskam. Tudi pri nas smo že pred vojno praznovali mednarodne ženske dneve in tedne, toda pravi, revolucionarni 8. marec je bil kakor vse delovanje KPJ — ZKJ — obsojen na ilegalo.

8. marec je bil — in še mora biti — politični praznik, praznik, ob katerem se zavemo zgodovinsko nujne povezanosti usode vseh zatiranih z usodo nasprotujočih si družbenih sistemov, z vprašanjem zasebne in družbene lastnine proizvajalnih sredstev, z vprašanjem med zatiralci in zatiranimi. Znanstvena socialistična Marx in Engels sta z zakoni družbenega razvoja odkrila izvor in hkrati nakazala rešitev ne samo družbenemu vprašanju v ce-

loti, ampak še posebej tudi ženskemu vprašanju. V imenu zasebne lastnine je nekoč družba odtegnila ženske družbenemu proizvodnemu delu in jih s tem spremenila v družbeno manjvredna in brezpravna bitja. V imenu prav te lastnine jih je kapitalistični družbeni red spet pritegnil. Seveda še vedno kot brezpravna bitja — v družbeno proizvodno delo in s tem odprl vrata k enakosti proletarcev.

Vse od svoje ustanovitve pred 66 leti se je ZKJ, ko se je skladno z načeli znanstvenega socializma bojevala za pravice vsega delovnega ljudstva in za pravice zatiranih narodov takratne Jugoslavije, bojevala tudi za ženske pravice in edina med političnimi strankami že pred vojno, ko žene še niso imele nobenih političnih pravic, pritegovala tudi ženske kot popolnoma enakopravne v svoje borbene vrste. Nujno so se tedaj v naši ljudski revoluciji, ki jo je vodila ZKJ tako proti okupatorju kakor proti domači izdajalski buržoaziji, ženske dokončno osvobodile političnega jarma. Zato danes, kot ugotavljamo po programu ZKJ, vprašanje ženske enakopravno-

sti v SFRJ ni več politično vprašanje niti vprašanje pravnega položaja ženske v družbi, temveč v glavnem vprašanje nezadostno razvitega gospodarstva, primitivizma, religioznih pojmovanj in drugih nazadnjaških predsodkov. Ali, kakor je rekel Lenin, enakopravnost pred zakonom še ni enakopravnost v življenju, zato ob 8. marcu vsako leto pogledamo v svojo revolucionarno preteklost in si začrtamo naloge, ki iz te preteklosti nujno sledijo za našo socialistično sedanjost in prihodnost, naloge, ki naj do kraja zgrade gospodarske temelje in izoblikujejo napredno, socialistično miselnost, oboje nujno potrebno tako za resnično žensko enakopravnost kakor za socialistično družbo. M. K.

OD TU IN TAM

Posveta vodij centrov za MDA so se udeležili predstavniki 42 OK ZSMS. Namen tega seminarja je bil zbrati povzetek dosedanjih razprav oziroma kako začrtati programe za letošnje akcije. Tu pa je manjkalo konkretnih predlogov, ki bi lahko bili realno uresničljivi, kako odpraviti dosedanje slabosti, še bolj pa se je postavljalo vprašanje, s čim

nadomestiti nekatere sedanje vsebinske in organizacijske oblike. Še vedno se namreč čaka, da bo RK ZSMS ponudila svoj recept, ki ga bomo seveda, potem ko bo doobročena preizkušena v praksi, jeseni spet zavrnila kot nič boljšega od dosedanjih.

Ena od zelo redkih, pa vendarle konkretnih stvari je bila želja in zahteva po manjšem številu brigad oziroma brigadirjev, ki naj bi jih organizirali v posameznih občinskih konferencah. To je seveda razumljivo, saj gre samo za to, koliko zmanjšati ta obseg. Družbeni dogovor, ki velja za letošnje leto, vse skupaj obvezuje glede obsega tako akcij kot tudi udeležencev. Vsi pa se zavedamo, da v takšnem obsegu letos akcij ne moremo izpeljati. Zato je ena od nalog RK ZSMS in centra za MPD, da se opredeli do zmanjšanja obsega akcij in tudi števila udeležencev. Oceniti bo treba, kaj se je pokazalo za dobro oziroma slabo pri dosedanjih aktivnostih za delovne akcije. Jasno pa je tudi, da je treba o vsaki ideji nekoliko bolj poglobljeno razmišljati, kot se je to delalo doslej. Ideje, ki se bodo porajale v osnovnih sredinah in bodo tudi uresničljive v praksi, je dosti lažje opredeliti kot želje večjega števila mladih, kar pa seveda za tiste, ki bi jih servirali »republiški birokrati«, ni mogoče reči.

MLADI SO ZA PROSLAVLJANJE DNEVA MLADOSTI IN ŠTAFETO. Tako se je namreč izkazalo v večmesečni javni razpravi, katere zahteva je bila, naj mladi ob prazniku mladosti potrjujejo tudi svoj družbeni položaj. Javna razprava je že na začetku izhodišč pokazala na nevdržnost prakse, ki želi dan mladosti reducirati na zaključno prireditev na stadionu JLA v Beogradu. Ta javna razprava pa je pokazala, da način praznovanja dneva mladosti, ki se veže na stadion JLA, ne ustreza več, saj je stadion velik omejen prostor, ki je bistveno določen prav s svojo omejenostjo, torej s tem, da postavlja meje med pristojnimi gledalci in izvajalci. Prek prireditev v Beogradu poskušamo manifestirati cel niz političnih opredelitev za razvoj samoupravne socialistične demokracije. Ne moremo pristati na to, da bomo pokazali svojo pripadnost socialistični samoupravni družbi prek plakatov in parol,

Kvišku

ki so sami sebi namen, temveč tudi prek ustvarjalnosti. Javna razprava je najbolj presenetila, ko je pokazala veliko zanimanje za »jugoslovanska srečanja mladih«, ki so jih lani organizirali prvič. Po prvotni zamisli naj bi bila to majska prireditev ustvarjalnosti mladine iz cele države in vse kaže, da bo to res postala. Ta srečanja so dobrodošla sprememba in osvežitev in je z njimi vsekakor treba nadaljevati. Še nekaj je zanimivo. Delovni program o prihodnjem proslavljanju praznika mladosti je odpravil nekatere temeljne dileme v zvezi s konceptom proslave. To je dobro, ker dokument po drugi strani kaže, da je treba dan mladosti vključiti v vse, kar »potrjuje mlade kot temelj naše družbe«. Pri tem gre torej za verjetno najpomembnejšo zahtevo javne razprave v zvezi z dnevom mladosti: potrjevanje družbenega položaja mladih. S. J.

stopnjo samostojnosti, demokratičnosti in javnosti dela.

Več pozornosti bomo morali v bodoče nameniti evidentiranju in kadrovanju mladih delavcev, čeprav smo od leta 1980 dalje dosegli in izpolnjevali sprejete usmeritve in število določenih štipendij iz Titovega sklada.

Dobre rezultate smo kljub nekaterim težavam dosegli pri evidentiranju oz. kadrovanju brigadirjev in kadrovanju za najodgovornejše funkcije v vodstvu MDB in vodstvih MDA (rezultati so vidni, saj je MDB osvojila najvišje priznanje MDA).

Tudi kadrovanje včasne odbore in imenovanja teh odborov za izvedbo posameznih akcij (tekmovanje mladih iz znanj in veščin SLO in DS, Tito — revolucija — mir, 3. koroška razstava mladinskih in pionirskih fotografij...) ter rezultati izvedenih akcij dokazujejo odgovornost in uresničevanje kadrovske politike.

V 12 mesecih po programski seji pa smo na kadrovske področje izvedli vrsto aktivnosti. Naj navedem le nekatere: evidentiranje in kadrovanje za 17. festival dela mladih Jugoslavije, kadrovali udeležence 10. srečanja bratstva in enotnosti, oblikovali predloge za priznanja ZSMS, imenovali odbor za organizacijo aktivnosti v mesecu mladosti, obravnavali in usmerjali aktivnosti v zvezi s kadrovanjem za nosilce zvezne štafete, obravnavali kandidate za individualne poslovodne delavce v OZD, kadrovali za MPPŠ '84 itd.

Iz informacije, ki so jo prejele OO ZSMS 16. oktobra 1984, je razvidno, da smo v naši organizaciji pričeli z evidentiranjem za organe OK ZSMS Ravne na Kor. na osnovi sklepa 24. seje P OK ZSMS Ravne na Kor. 16. maja 1984, zaključili pa 25. sept. 1984. Približno v 4 mesecih so mladinske organizacije evidentirale 84 kandidatov, od tega 38 kandidatov za PREDSEDSTVO OK ZSMS, nadzorni odbor in komisijo za statutarna vprašanja in priporočila. Kljub težavam in problemom, ki so se kazali v nerazumevanju in nejasnosti, smo z rezultati evidentiranja lahko zadovoljni, ne moremo pa biti zadovoljni z rezultati kadrovanja, saj je kandidatur o odklonilo 8 kandidatov, prav tako ni pristal na kandidaturu kandidat kadrovske komisije pri OS ZSS Ravne zaradi preobremenjenosti in starosti (pogojno).

Struktura P OK ZSMS na OSNUTKU KANDIDATNE LISTE za obdobje 1984—86 pa v posameznih točkah ne odraža strukture v naši občini. Kje so razkoraki, se lahko razbere iz naslednjih podatkov: število mladih od 14—27 let — 6430 od tega približno 2630 učencev, 3400 mladih delavcev 400 kmetov in nezaposlenih, 300 mladih komunistov in približno 3000 mladink.

PREDSEDSTVO OK ZSMS v sedanjem obdobju: šteje 13 članov s stalnim mandatom (in 3 s fleksibilnim mandatom) od tega 9 mladih delavcev, 4 učenci; 9 mladih komunistov, 5 mladink, 2 z višjo izobrazbo, 4 s srednjo, 1 z nedokončano sr. izobrazbo, 2 s srednjo poklicno izobrazbo in 4 učenci SŠ, povprečna starost 23,5 let.

Delo OK ZSMS Ravne

Poizkus povezovanja in dela v letošnji jeseni z delegati v delegacijah otroškega varstva pri uveljavljanju stališč in predlogov v zvezi z revalorizacijo OD za čas poročniškega dopusta, kaže na to, da moramo s to prakso nadaljevati.

Podobno, kot smo prisotni v delegatskem sistemu, je tudi z našo zastopnostjo v SZDL, predvsem v njenih množičnih oblikah dela. Tu velja opozoriti na dejstvo, da te oblike v posameznih primerih sploh ne delujejo. Da dalje od konstituiranja nismo prišli (KO za boj proti alkoholizmu in narkomaniji...), sekcijjskih oblik dela SZDL skorajda ne poznamo.

Odsotnost mladih znotraj frontnih oblik dela SZDL se posebno odraža v temeljnih okoljih, še posebej v KS, kako se to odraža na delu mladinske organizacije, pa si lahko mislimo.

KADROVSKA POLITIKA

Kadri in družbeno dogovorjena kadrovska politika so eden najpomembnejših dejavnikov uresničevanja interesov delavskega razreda. Dosledno izvrševanje oz. uresničevanje kadrovske politike je temelj za uveljavljanje programskih usmeritev XI. kongresa ZSMS.

Prav zaradi tega moramo biti še posebno zainteresirani, da se z ZVEZO KOMUNISTOV na čelu borimo, da postane kadrovska politika na vseh področjih in nivojih stvar demokratičnega odločanja delovnih ljudi in občanov.

Odločanje pa mora biti načrtno, zasnovano na zavestni kadrovski politiki ter na javnih kriterijih. Poleg kriterijev in meril se moramo zavzemati za normalno obnavljanje teles v ZSMS in družbi, da

morajo biti vse funkcije v ZSM in družbi dostopne vsem, ne glede na starost, spol, izobrazbo, svetovnonazorsko opredelitev... Odločno se moramo boriti in zoperstaviti vsakršnim monopolom kjerkoli v vodenju kadrovske politike, proti privatizaciji le-te, kadrovskim rešitvam na grupaški podlagi, proti familiarnosti, nezdravim ambicijam, protekcijam, skratka proti vsem, ki odtujujejo odločanje na demokratični in javni podlagi.

Kaj smo in česa nismo uspeli uresničiti v naši organizaciji in s katerimi problemi smo se srečevali na tem področju v teh 12 mesecih, bomo opredelili na kratko v tem poročilu.

V januarju 1984. leta smo vodili in usmerjali aktivnosti v zvezi z evidentiranjem možnih kandidatov za opravljanje najodgovornejših funkcij v DPS, istega meseca smo pričeli z aktivnostmi v zvezi z evidentiranjem možnih kandidatov in organizacij za priznanja občine Ravne na Koroškem in evidentiranjem za svete, center in komisije pri P OK ZSMS.

V februarju 1984 smo obravnavali in sprejeli stališča in predloge možnih kandidatov za nosilce odgovornih družbenih funkcij v DPS in SIS na ravni občine in republike. Prav ob naši nepodpori regijskega kandidata za predsednika zbora občin se je pokazalo, na kakšne ovire in napore naleteli mladinska organizacija pri uveljavljanju svojih stališč in predlogov.

V marcu 1984 smo pričeli z evidentiranjem učencev in študentov ter mladih delavcev za dodelitev štipendij iz Titovega sklada. Evidentiranih in kadrovanih je bilo 11 kandidatov (9 iz SŠ TNPU in 2 iz OZD). Vloga in odgovornost mladih in mladinskih organizacij se je na tem področju že dokaj dobro razvila in okrepla. Dosegli smo zadovoljivo

PRESEDSTVO OK ZSMS za mandatno obdobje 1984—86: šteje 14 članov s stalnim mandatom (in 7 s fleksibilnim mandatom), od tega 10 mladih delavcev, 3 učenci, 1 absolvent; 6 ml. komunistov, 6 mladink, 3 z višjo izobrazbo, 5 s srednjo izobrazbo, 1 absolvent, 2 s sr. poklicno, 3 učenci SS, povprečna starost 22,5 let.

Na področju kadrovske politike se o pomembnejših kadrovskih rešitvah še vse preveč odloča v političnih koordinacijah ali ozkih skupinah. Kadrovske organizacije so še vse preveč mesto, na katerem se le formalno potrjujejo že vnaprej dogovorjene kadrovske rešitve.

Kljub vsemu pa ugotavljamo, kar je pozitivno, da se povečuje interes za odločanje o teh vprašanjih, da se vodijo ostri dialogi in zahteve, ki vse bolj krepijo vlogo in moč nosilcev kadrovske politike, ko se odločajo o kadrovskih rešitvah v političnih koordinacijah in ozkih skupinah umikajo širšemu demokratičnemu in javnemu odločanju.

V tem poročilu velja opozoriti na različne »pritiske«, zahteve najodgovornejših funkcionarjev ZK, petim osebam za najodgovornejše funkcije v P RK da ne moremo dati soglasja in podpore kandidaturi ZSMS. Te zahteve pa so obrazlagali z argumenti oz. informacijami, da je bil kandidat Janez Janša izpisan iz ZKS, ob tem pa nam niso bili podani razlogi oz. utemeljitve za izpis, prav tako nismo bili seznanjeni s tem, da se je izpisani tov. pritožil na CK ZKS in da ustrezni organi pritožbe še niso obravnavali. Za drugega, Kajundžiča Blaža iz Škofje Loke, je bila podana informacija, da ima opomin pred izključitvijo iz ZKS, za tretjega, Tomšiča Vojka iz Ilirske Bistrice, je bila podana informacija, da KO za kadrovska vprašanja pri OK SZDL Ilirska Bistrica ne daje soglasja, za četrtega in petega kandidata Lukšiča Andreja in Ivančič Alenka pa je bila »zahteva«, da soglasja na naši kandidacijski konferenci ne bi dali.

Ob takšnih in podobnih dogodkih moramo vztrajati na dialogu, ki temelji na javnosti, demokratičnosti in moči argumentov, ne moremo in ne smemo sprejemati dialoga, ki temelji na poziciji argumentov moči, avtoriteti funkcij in »poziciji oblasti«.

Srečujemo se z razkorakom v sodelovanju in konkretno pomočjo ostalih subjektivnih sil na različnih nivojih. Še kako se čuti zainteresiranost in »vztrajanje« na sodelovanju na občinskem, regijskem in republiškem nivoju. Seveda je to pozitivno in sprejemljivo, če je sodelovanje grajeno na enakopravni, odgovorni, demokratični in javni podlagi, ne moremo pa razumeti, da se ta odgovornost, zainteresiranost in sodelovanje ne čuti dovolj v OZD, šolah, da o krajevnih skupnostih (v večini) sploh ne govorimo. Imamo OO ZSMS, ko se predsedniki, neredko tudi vodstva menjavajo kot na tekočem traku, pa ne le zaradi neodgovornosti mladincev samih, ampak tudi zaradi nerešenih osnovnih pogojev in možnosti za delovanje mladinske organizacije in odnosa posameznih najodgovornejših funkcionarjev v KS do ZSMS.

V zaključek tega poglavja pa moramo zapisati, da se naše naloge ne pričenjajo in končajo le na prejšnjih področjih. Naša naloga je že poleg navedenih še vključevanje v postopke evidentiranja in kadrovanja za organe ZSMS, SZDL sindikata, samoupravnih organov, delegacij in skupščin na vseh nivojih.

V poročilo o izvajanju kadrovske politike moramo zapisati naše uspehe, našo odgovornost in vlogo, ki smo jo potrdili na področju kadrovanja za rodove JLA. Ravno v zadnjih nekaj letih, predvsem pa v letošnjem letu smo potrdili navedeno, potrdili, da smo lahko pri izvajanju širše dogovorjenih nalog na področju NABORNIH PRIPRAV uspešni.

To pa ni prišlo samo od sebe, ampak zaradi razumevanja in sodelovanja z ostalimi subjekti, predvsem pa z referentom za naborne zadeve, ki nam je nudil strokovno in moralno podporo. Skratka, zagotovljeni so nam bili pogoji in možnosti, da smo lahko uresničili in potrdili vlogo in odgovornost mladinskih organizacij na tem področju. S tem pa ne mislimo, da ne moremo biti še uspešnejši in da tudi skozi izvajanje teh nalog ne moremo uresničevati in dosegati zastavljenih ciljev na področju obrambe naše domovine.

Miroslav Garb

ZA KNJIŽEVNO MLADINO SLOVENIJE V OBČINI RAVNE

O književni mladini Slovenije (KMS) se govori že od leta 1978. Na problemski konferenci »Nekatera aktualna vprašanja kulturne politike ZSMS in dejavnosti mladih na področju kulture«, ki je bila 21. aprila 1981, si je republiška konferenca ZSMS zastavila nalo-

go, da jo ustanovi. O njej je bil govor tudi na 11. kongresu ZSMS. Zdaj, ko se je pojavilo dovolj zainteresiranih mladih literatov, se je na ravni RK ZSMS ustanovila Književna mladina Slovenije. Da pa bi delo KMS res zaživelo, je treba ustanoviti povezovalne odbore

v občinah. O tem smo razpravljali na 1. seji PO KZSMS Ravne, kjer smo se dogovorili, da gremo v akcijo o ustanovitvi OPO. Pobuda o ustanovitvi KMS je nastala iz potrebe po samoorganiziranju mladih na področju književne dejavnosti. KMS je oblika dejavnosti mladih, zato jo je smiselno vključiti v ZSMS. Književna mladina Slovenije bi bila gibanje mladih piscev. Delovala bi v okviru OK ZSMS kot oblika njenega dela in ena izmed oblik uveljavljanja frontnosti ZSMS. To ne bi bila posebna institucija, ki bi delovala kot konkurent ZKOS in ostalim, že uveljavljenim kulturnim organizacijam, ampak kot telo, ki povezuje in smiselno nadgrajuje delo ZKOS, ZSMS, SZDL, ZSS, Društva slovenskih pisateljev in drugih zainteresiranih institucij na področju literature. KMS bo odprta do vseh literarnih smeri, ki živijo med mladimi pisci v naši občini. Mnenja smo, da je teh kar dosti v vseh krajih naše občine, zato vabimo vse, ki se ukvarjajo s pisanjem, da se oglasijo osebno ali pa telefonsko (861-394) na OK ZSMS Ravne, kjer bodo dobili vse podatke o ustanovitvi Občinskega povezovalnega odbora KMS. Ko bo dovolj zainteresiranih, bomo izvolili predsednika in sekretarja OPO KMS in se dogovorili o nadaljnjem delu.

Sekretar OK ZSMS
Edi Lužnik

Popestritev Mladega fužinarja

Ko smo razmišljali in ugibali, na kakšen način in s katerimi temami bi naredili »Mladi fužinar« še bolj pester, takšnega pač, da bi ga prebiral še več ljudi, se je porodila zanimiva ideja. Nikar ne mislite, da bomo ostali samo pri njej, temveč vas že sedaj vabimo, da z vašimi predlogi in nasveti pomagate oblikovati mladinsko stran. Upoštevali bomo vse, kar bo količnik tehtno in umestno. Za tokratno in morda še katero številko smo pripravili nekaj zanimivih starih receptov, takšnih, ki so preprosti in ki zanimajo predvsem mlade, še zlasti družine. Imenovali oziroma uvrstili jih bomo kar pod skupno rubriko: RECEPTI NAŠIH BABIC. Upajmo, da boste lahko tudi zase našli kaj koristnega, kar pa je še pomembnejše, takega, kar se lahko pripravi hitro, poceni, pa še enostavno je.

S. J.

Kurenti napovedujejo pomlad

O CILJIH

Tudi najšibkejši lahko nekaj doseže, če vso svojo moč usmeri samo k enemu cilju.

Carlyle

&

Govori prijazno in imej dolgo palico, pa boš prišel daleč.

Roosevelt

&

Težave rastejo, bolj ko se približujemo cilju.

Goethe

&

Nevaren je pogled nazaj, oklevanje in zaostajanje.

Nietzsche

&

Prva vprašanja odraslega niso »zakaj« in »kdaj«, temveč »kako« in »kam«.

Rosenstock — Huessy

&

Vsakdo ima meje svojih predstav za meje vsega sveta.

Schopenhauer

Učenci osnovnih šol pišejo

Solsko leto se je že nagnilo v drugo polovico, za nami pa je določen del rešenih nalog iz našega obširnega programa PO. Tokrat bi vam radi predstavili naloge, ki jih rešujemo v februarju in marcu, to je tekmovanje za Prušnikovo bralno značko in poimenovanje našega pionirskega odreda po Karlu Prušniku-Gašperju.

KAREL PRUŠNIK-GAŠPER

Koroški Slovenec, revolucionar, organizator koroškega partizanstva, protifašističnega boja in OF med koroškimi Slovenci, odločen bорец za pravice Slovencev na avstrijskem Koroškem, ki si je vse življenje prizadeval za enakopravno sožitje obeh narodov na Koroškem ter za prijateljske dobrososedske odnose med Avstrijo in Jugoslavijo, aktivist slovenskih organizacij, predsednik Zveze koroških partizanov.

Karel Prušnik-Gašper se je rodil 7. februarja 1910 v Lepeni nad Zelezo Kaplo kot sin slovenskih kmečkih staršev. Opravil je tečaj v kmetijski šoli in leta 1934 postal član Komunistične partije Avstrije. 1942 je pobegnil pred aretacijo in postal bорец prve koroške čete pod Peco. Maja 1945. leta so ga izvolili za predsednika pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora za Koroško. V letih 1947/48 je bil tretjič zaprt v kaznilnici Karlu. V zaporu je zasnoval in napisal knjigo spominov GAMSJI NA PLAZU.

1947. leta so Prušnika izvolili za predsednika Zveze koroških partizanov.

Karel Prušnik-GAŠPER je umrl 16. marca 1980 v Ljubljani. Pokopan je v Kotmari vasi na Koroškem.

LETOS UČENCI 6., 7. in 8. RAZREDOV NA NAŠI ŠOLI ŽE DRUGIČ TEKMUJEJO

KDO JE DAL POBUDO ZA GAŠPERJEVO BRALNO ZNAČKO? KDAJ?

Pobudo je dal Gašperjev soborec Pavle Žaucer-Matjaž, bорец in aktivist NOB na Koroškem, po smrti Karla Prušnika-GAŠPERJA. Prvič so tekmovali 1982. leta.

Recepti naših babic

AJDOVI ŠTRUKLJI Z OREHOVIM NADEVOM

1/21 ajdove moke popari s 1/21 osoljene-ga kropa. Shlajeno testo zgneti na pomokani deski in ga razvaljaj pol mezinca debelo. Potresi z drobtinami.

Nadev — 2 žlici kisle smetane, 1 jajce, ščep cimeta, 1—2 pesti zmlatih orehov — pomaži po testu. Testo zvij, ga zavij v namočen prtič, poveži z nitjo in kuhaj v slani vodi 1/2 ure. Kuhan štrukelj razreži in zabeli z v maslu ali masti praženimi drobtinami.

PEHTRANOVI ŠTRUKLJI

Na deski zgneti testo iz 1/21 moke, 1/81 mlačne vode, soli, drobnega jajca in žlice olja. Gneti ga 1/2 ure, nato naj še pol ure počiva. Razvaljaj ga, pomaži z oljem in nato razvleci kolikor mogoče tanko.

Nadev — 2 pesti skute, 1/41 kisle smetane, sol, 2 rumenjaka ali 2 celli jajci in sneg 2 beljakov — namaži po testu in ga potresi z žlico drobnno zrezanega pehtrana in dvema žlicama drobtin.

Nadaljnji postopek je enak kot pri ajdovih štrukljih.

Dober tek!

Andreja

KAJ MORAJO BRALCI PREBRATI, DA OSVOJILJO PIONIRSKO GAŠPERJEVO BRALNO ZNAČKO?

Program za pionirsko Gašperjevo značko obsega: MIKLOVO ZALO Jakoba Sketa, ROŽ, PODJUNO, ZILO Franceta Bevka, poznati morajo Gašperjev življenjepiš in prebrati vse o štiridesetih partizanskih grobiščih na Avstrijskem Koroškem. Značka nosi Gašperjevo ime zato, ker je Karel Prušnik Gašper simbol boja za narodnostne pravice svojih rojakov in si je z vsem svojim delovanjem pridobil velik ugled med ljudmi onstran in tostran meje.

Sankanje v vrtcu

KAJ ŽELIMO DOSEČI Z BRANJEM ZA GAŠPERJEVO ZNAČKO?

Namen branja za Gašperjevo bralno značko je v tem, da si širimo vednost in znanje o koroškem partizanstvu na avstrijskem Koroškem in spoznamo boj koroških Slovencev za osnovne narodnostne pravice.

KAJ MENITE VI MLADI O GAŠPERJEVI ZNAČKI?

Ko smo se za značko prijavi, smo mislili »da se bom pač prijavil in prebral tisti dve knjigi«. Vendar, ko smo knjigi prebrali, spoznali grobišča in Gašperjevo življenje, ki ni bilo postlano z rožicami, smo mislili drugače. Spoznali smo Koroško, boj za obstanek našega naroda in koliko je ta dežela žrtvovala za naš lepši jutri. Posebej se veselimo svečane podelitve značk.

Danes mi mladi ne beremo dovolj leposlovja. Bolj so prišli v modo doktor romani in revije, zato je prav, da nam v šoli predlagajo branje za bralno značko, da se bolj spoznamo z našimi knjigami, slovenskimi in tujimi avtorji ter z našo ožjo domovino.

Ponosni smo, da se bo naš pionirski odred poimenoval po Karlu Prušniku-Gašperju in da se naša šola imenuje po rojaku, pisatelju in revolucionarju Prežihovem Vorancu.

POGOVOR Z ANITO KUŠEJ, DELEGATKO PIONIRSKEGA ODBORA

ZAKAJ SMO SE ODLOČILI ZA POIMENOVANJE PIONIRSKEGA ODREDA PO KARLU PRUŠNIKU-GAŠPERJU?

Pobudo za poimenovanje so dali koroški partizani. Njihova želja je bila, da bi na Koroškem katera ustanova nosila ime po Karlu Prušniku-GAŠPERJU. O tem predlogu smo se pogovarjali na sestanku pionirskega od-

bora 6. junija 1984 in na pionirskih oddelčnih skupnostih. Predlog smo sprejeli na pionirski konferenci 29. septembra 1984. Svet šole je predlog o poimenovanju sprejel 26. junija 1984.

KAKO POTEKAJO V PIONIRSKEM ODREDU PRIPRAVE ZA TO SVEČANOST?

Občinski komite za družbene dejavnosti je na predlog OŠ Prežihovega Voranca uvedel postopek za poimenovanje odreda po Karlu Prušniku-GAŠPERJU. Za pokrovitelja in finančno pomoč smo prosili Zelezarno Ravne. Naročili smo tudi prapor.

KDAJ BO ZAKLJUČNA SLOVESNOST? KDO SE JE BO UDELEŽIL?

Slovesnost bo 15. marca 1985 (dan pred obletnico smrti Karla Prušnika-Gašperja) na

naši šoli. Na ta dan bo tretji posvet mentorjev Gašperjeve bralne značke. Med gosti bo sta tudi tovariš Pavle Žaucer-Matjaž in Rudi Čačinovič.

Novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc
Ravne na Koroškem

IZREKI O ŽENSKAH

Nobena moč na svetu ni večja od ženskega srca.

**

Če sovražiš žensko, sovražiš tudi življenje.

**

Ženska je v nesreči bolj modra kot moški.

**

Lepe ženske so dobre samo teden dni, dobre ženske so lepe vse življenje.

**

Ženska ljubi ali sovraži, tretje možnosti ni.

**

Ljubezen daruj ženi, skrivnost materi.

**

Ženska je sveča, ki gori za druge, njene vrednosti pa se zavemo šele, ko je dogorela.

Operativno vodenje skladišč

V Železarni Ravne že več kot pol leta uporabljamo računalnik DELTA in programski paket ZAL 101 za operativno (tekoče, neposredno) vodenje skladišč vložnega materiala v tozdih Stroj in deli, SGV, Pnevmatični stroji in Orodjarna. Uspešno uporabo in izkušnje sedaj prenašamo tudi v druge tozde (Industrijski noži, Valjarna).

Za boljši pregled nad zalogami in njihovim zmanjševanjem uporabljata skladiščnik in materialna dispozicija priprave dela terminal PAKA 2000, vezan na domači računalnik DELTA 644/80.

UVOD

Za nemoteno proizvodnjo je material eden izmed osnovnih pogojev. Dober pregled nad njim je nujen. Omogoča ga računalniško vodenje skladišč, ki je ena izmed osnovnih faz za računalniško podprto krmiljenje proizvodnje.

STRUKTURA ZALOG

Ko smo mesečno primerjali zaloge v največjem mehanskem tozdu, smo ugotovili, da njihova točna vrednost in količina nista bili poznani ali pa le delno. To je zelo negativno, saj se v

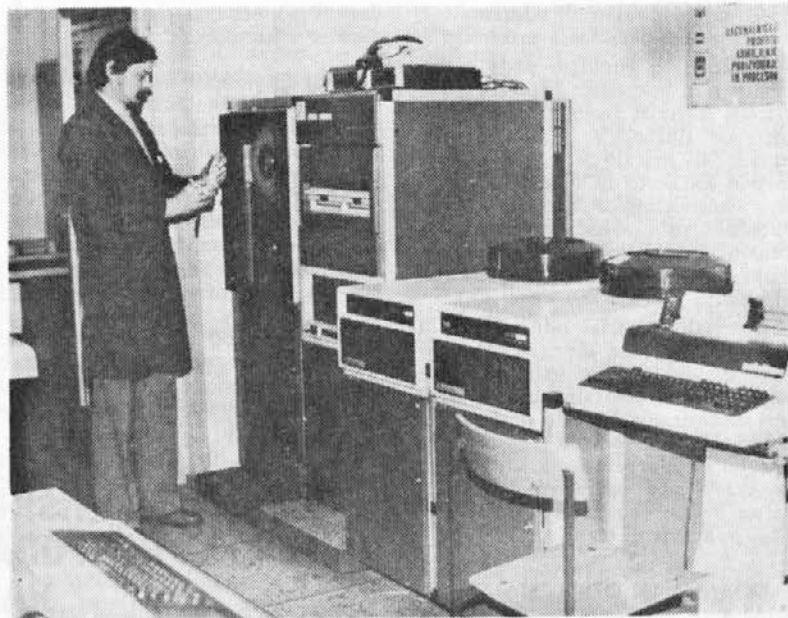
zalozah skriva ogromno denarja. Plačevanje obresti na zaloge in tudi sama vrednost zaloz sta nas prisilila, da smo se lotili tega področja.

Ker zaradi nemotene proizvodnje ne moremo veliko zmanjšati zaloz materiala, skušamo za okrog 20% znižati zaloz vložnega materiala in medfaznih zaloz. Tako lahko razbremenimo 20% denarne vrednosti materiala na zaloz in denar namenimo za druge potrebe. Če upoštevamo obresti, se nam vrednost poveča najmanj za 50%.

Septembra lani so znašale zaloz polizdelkov in izdelkov v celotni delovni organizaciji 4,55 milijard (podatki so vzeti računovodsko), samo v največjem mehanskem tozdu pa okoli 130 milijonov din. Obresti po današnjih predpisanih obrestnih merah znašajo za to vsoto okoli 65 milijonov din, za kar pa danes dobimo že dober računalnik.

ORGANIZACIJA RAČUNALNIŠKO PODPRTEGA KRMILJENJA PROIZVODNJE ZA POTREBE OPERATIVNEGA VODENJA SKLADIŠČA

V Železarni Ravne smo se odločili za distribuirano računalniško organizacijo. Je bolj racionalna in zanesljiva

Operater pri operativnem računalniku DELTA 644

kot centralna. Po njej ima vsak večji tozdu svoj operativni računalnik, ki je navadno mini velikosti. Na njem poteka tudi operativno vodenje skladišč.

Tozdu ima organizirano lastno mini bazo podatkov o materialu za lastne potrebe, saj je iz preprostega ekonomskega razloga nesmiselno hraniti celotno podatkovno bazo za interne potrebe. Organizacija skladišč je interni problem tozda.

Velikost distribuirane podatkovne baze je odvisna predvsem od velikosti in kompleksnosti posameznega tozda. Npr.: največji mehanski tozdu v železarni ima dve podatkovni bazi, za vložni in nabavljeni material, obe pa spadata v eno skladišče. Skladišče vložnega materiala pa ima zajeto tudi podatkovno bazo za druge tozde (Pnevmatični stroji, SGV, Orodjarna), saj jo narekuje tehnološki proces.

NAMEN IN KORISTI

Računalniško krmiljenje proizvodnje pomeni novo in kvalitetnejše gospodarjenje tozda. Ker je gospodarski tempo vedno zahtevnejši, klasični prijemi ne zadoščajo več.

Z uporabo računalnika pri operativnem vodenju skladišč želimo doseči naslednje glavne cilje:

- lažje in uspešnejše krmiljenje proizvodnih procesov
- večjo preglednost nad stanjem zaloz, ki daje vrsto koristnih informacij za poslovanje tozda in delovne organizacije
- zanesljivejše gospodarjenje z materialom
- zmanjšanje števila zamenjav materiala
- enostaven, kratek in zanesljiv vnos in priprava podatkov o porabi materiala za lastne potrebe in potrebe računovodstva
- zanesljivo, hitro in avtomatsko naročanje materiala
- zanesljivo, hitro in enostavno rezerviranje materiala.

NALOGE PROGRAMSKEGA PAKETA ZA OPERATIVNO VODENJE SKLADIŠČ ZAL 101

Dela v različnih skladiščih so si podobna ali enaka, različen je le material.

Dela in naloge skladiščnika

So vse naloge, ki jih opravlja skladiščnik pri nemotenem prejemanju in

izdajanju materiala ter vsi pregledi za potrebe skladiščnika.

Dela in naloge materialne dispozicije

Sem spadajo pregledi nad stanjem materiala, rezerviranje in naročanje materiala, izdelava poročil itd.

Priprava, obdelave in varovanja podatkovne baze

Za organizacijo podatkovne baze skrbi operativna v računalniškem centru služba APP. Datoteke je treba ustrezno pripraviti, vzdrževati, ažurirati in varovati. Skrbeti je treba za povezavo med centralno in operativno bazo podatkov.

Dela in naloge neposrednih uporabnikov (prva in druga stopnja uporabe) vsebujejo naslednje osnovne funkcije:

- dobava
- izdaja
- premiki iz skladišča v skladišče
- premiki iz enega mesta skladiščenja na drugo
- odprema izdaje/dobave
- preklasifikacija na skladišču
- stanje zaloz posameznega in vseh materialov
- pregled zaloz po mestih skladiščenja
- pregled zaloz po kvalitetah
- pregled zaloz po dimenzijah
- pregled zaloz po šaržah
- pregled zaloz po delovnih nalogih
- pregled nekorantnih zaloz
- pregled rezervacij po naročilih in porabe po šaržah ali delovnih nalogih
- pregled minimalnih in maksimalnih zaloz ter količin naročanja.

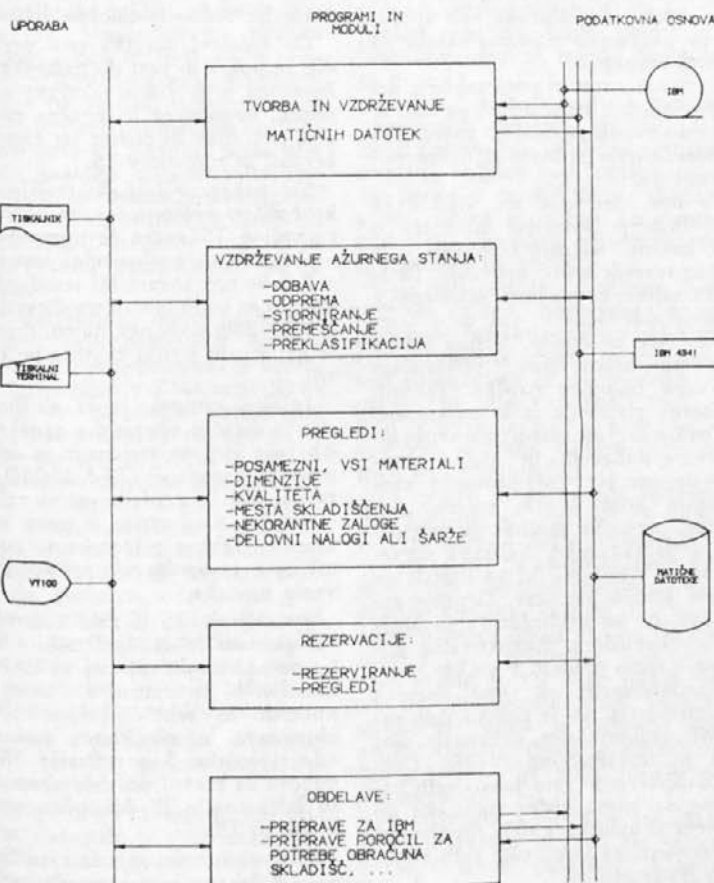
POTEK DELA V SKLADIŠČU

Ker je material vedno dobavljen ali odpremljen z dokumentacijo, so za promet v skladišče in znotraj njega standardni dokumenti.

Podatke, ki jih je treba pri vsakem materialu dati, lahko razdelimo v več vrst. Odvisni so od organizacije proizvodnje v tozdu. So naslednji:

- identifikacijska šifra
- številka delovnega naloga
- številka šarže
- številka odpremnega in oddajnega skladišča
- enote mere, v kateri je material evidentiran
- količina materiala
- teža materiala

PROGRAMSKI MODULI ZA VODENJE SKLADIŠČA

V železarni je postopek nastajanja in sprejemanja TS že precej utečen, z razširitvijo zbirke TS pa nas čaka še težja naloga — dolžnost, da bomo nad njihovo uporabo. Upoštevanje standardizacije se najbolje kontrolira s pregledovanjem tehnične dokumentacije, interne nomenklature itd. Ustrezen strokovnjak službe za standardizacijo bi moral občasno preverjati tudi uporabo mednarodnih, državnih in tovarniških standardov (v kontroli, proizvodnji, pri preizkušanjih), vendar je naša služba zaenkrat še kadrovsko prešibka, da bi lahko v celoti izpolnjevala zastavljene cilje. Vsak rešen problem ustvarja enega ali več novih in zato se je težko znebiti v množici potreb po standardizaciji. V železarni smo pozno organizirali

službo za standardizacijo, zato je težko v kratkem času nadoknaditi zamujeno. Kljub temu pa se vsi trudimo, da bi se boljše organizirali in se uveljavili. Naša prizadevanja že kažejo sadove, saj smo s tovarniško standardizacijo v SOZD SZ poleg Železarnarjevesenice najbolj napredovali. Vemo pa, da so to, kar smo naredili do zdaj, le začetni koraki. Tehnične in administrativne težave nam upočasnjujejo hitrejše delo, vendar z uvedbo nekaterih novosti pričakujemo izboljšanje pogojev dela, skrajšanje postopka nastajanja novega standarda, večjo informiranost in pravčasno vključevanje v tokove proizvodnje v Železarni Ravne.

(Iz strokovne naloge inž. Anite Čebulj)

OCENJEVANJE

(Nekaj misli)

Ocenjevanje (ali kot radi rečemo »subjektivna ocena«) je prisotno v življenju posameznika skozi vsa leta življenja. Začne se z ocenami v predšolski dobi, dobi svojo izostritev in moralno — materialne posledice v šolskem sistemu vse do vstopa v delovno razmerje. Toda tudi tu se ne konča, saj ocenjujemo uspešnost tožda, zahtevnost dela, osebno uspešnost, kvaliteto življenja in še mnogo drugih elementov. Različne podlage upoštevajo ocenjevalci, uporabljamo pa tudi različne »metode«: kg, m, minute, dneve, ditre, dolarje, število izdelkov, decibele itd. Zmeraj pa je prisotno tudi znanje ocenjevalca, njegovo prepričanje, zaupanje ali nezaupanje v številke. Zmeraj manj je številčnih prikazov brez kognitivnega arhiva. Vsakodnevna praksa nas torej sooča in tudi sili v ocenjevanje. Kvaliteta naše družbene ureditve pa je tudi v tem, da trg ni edini kriterij in merilo, da tudi vloženo delo in rezultat nista absolutna kazalca. Cilj socialistične samoupravne družbe je zadovoljevanje človeških potreb na čim višjem nivoju. Doseganje tega cilja pa prav tako ocenjujemo, ne le merimo.

V nadaljevanju bomo poskušali razčleniti ocenjevanje v okviru sistema osebne uspešnosti delavca, ali kot pravimo v Železarni Ravne, sistem osebne prispevka. Različna so mnenja o ocenjevanju, dejstvo pa je, da vseh in vsega ne moremo zmeriti, stehitati ali izraziti z dinarji. Zato menimo, da se ocenjevanju ne moremo izogniti. Strokovna literatura za področje OD v svoji vsebini ocenjevanje podpira, odreja pa mu omejen prostor. Zato smo se tudi v našem predlogu odločili, da bo ocenjevanje le del (omejen) osebne prispevka, ki je le eden izmed delov osebne dohodka.

Če smo ocenjevanju odmerili omejen prostor, potem pogledajmo tudi vzroke za to:

— dolgoročno stimulativna, kohezivno delujoča je skupinska stimulacija; homogena skupina je zmeraj bolj uspešna kot seštevki dobrih posameznikov

— v skupinah pa se ljudje normalno porazdelijo glede na posamično uspešnost — prispevek posameznikov je različen; to pa

zahteva diferenciacijo tudi v osebnem dohodku

— pri ocenjevanju obstaja možnost standardnih napak.

Ocenjevanje bomo izboljšali z natančnejšo metodo, boljšimi navodili, veliko pa z izobraževanjem ocenjevalcev. Zavedanje problemov, ki nastajajo pri ocenjevanju, poznavanje možnih napak, že to je korak k izboljšanju ocenjevanja, nikakor pa ne vzrok za zavračanje ocenjevanja.

Pri ocenjevanju moramo upoštevati nekatera dejstva:

— Ocenjevanje delovne učinkovitosti mora sloneti na zapažanjih, argumentih in preverjenih podatkih ter poteka po pravilih (občutek in argument).

— Naloge delavcev mora ocenjevalec dobro poznati, da bi dejanske rezultate lahko primerjal s pričakovanimi in izvršil objektivno oceno.

— Pri ocenjevanju moramo upoštevati dejstvo, da je težko ločiti delavce na »slabše«, »poprečne« in »boljše«, ker večina misli, da je med najboljšimi. Ocenjevanje pa ni smiselno, če ocenjevalec ni sposoben opredeliti delavcev na ta način.

— Ocenjevanje učinkovitosti prinaša stiske, negotovanja, neprijetne občutke, vsaj za nekatere. Če po vsakokratnem ocenjevanju teh simptomov ni, je to znak, da akcija ni bila uspešna. Tudi na tem področju velja pravilo: če gre vse v redu, potem smo gotovo kaj spregledali.

— Dobro ocenjevanje odpravlja familiarne odnose in vzpostavlja zdrave delovne odnose.

Rekli smo, da se lahko pojavljajo pri ocenjevanju določene standardne napake. Tem se je v veliki meri mogoče izogniti, če jih poznamo. Zato pogledajmo, katere so:

— »Halo efekt« — to je tendenca, ko ocenjevalec pod vplivom splošnega vtisa o delavcu ocenjuje njegovo delovno uspešnost. To je pri ocenjevanju zelo pogosta napaka.

— »Strogost« — to je tendenca, ko ocenjevalec preveč blago ocenjuje delavce, izhajajoč s stališča, da je sam najboljši in tudi sebi ne bi dal najvišje ocene.

— »Blago ocenjevanje« — to je tendenca, ko ocenjevalec preveč blago ocenjuje delavce, izhajajoč s stališča, da se nobenemu ne za-

meri, še posebej, če ocenjevanje naknadno sporoči delavcem.

— »Centralna tendenca« — pojavlja se takrat, ko ocenjevalec želi vse rezultate čim bolj približati poprečju. Vzrok temu je lahko slabo zgrajen sistem, ni dovolj podatkov o rezultatih dela, lagodnost ocenjevalca itd.

— »Kontrast« — ta se pojavi, če ocenjevalec ocenjuje druge delavce nasprotno od tega, kakršen je sam. Na primer, če je ocenjevalec discipliniran, vesten in pedantan, lahko druge oceni kot nedisciplinirane, nevestne, površne.

— »Sličnost« — je nasprotna napaka kontrasta. V tem primeru ocenjevalec druge ocenjuje po svojih lastnostih, npr. če je sam nediscipliniran, so tudi drugi nedisciplinirani

Ocenjevanje zahteva določen napor, predvsem pa bolj aktiven odnos do svojega dela in dela drugih. Ker se v bistvu ocenjevanja

lotevamo z enakim poudarkom, moramo v prvi fazi pričeti z manjšimi, osnovnimi koraki. Vsaka dovolj velika skupina tudi (že nad 30), in to tozdr ali delovna skupnost je, ima glede uspešnosti, najsibio specifične ali splošne delovne, vsaj tri pole:

● 0: večina ljudi, ki je poprečna in se med seboj bistveno ne razlikuje

● +: manjši del posameznikov, ki so glede na uspešnost izrazito nadpoprečni

● —: manjši del posameznikov, ki so glede na uspešnost izrazito podpoprečni.

Rekli smo že, da smo ocenjevanju odmerili omejen prostor v sistemu osebne uspešnosti, zato lahko sprejmemo ugotovitev, da vsi elementi, ki jih upoštevamo pri ocenjevanju, odražajo kvaliteto dela pač v širšem smislu, kot včasih razumemo.

(Se nadaljuje)

Brane Žerdoner

Kršitve in nezakonitosti v delovni organizaciji v letu 1984

Pojavne oblike

Že peto leto se pojavljajo enake oblike kršitev oz. nezakonitosti. Tako se kot kršitve še vedno pojavljajo kršitve pravic in obveznosti iz družbenoekonomskih odnosov in kršitve pravic in obveznosti iz poslovnih odnosov. Nezakonitosti se pojavljajo kot gospodarski prestopki in kazniva dejanja, že tri leta zapored pa ne beležimo nobenega primera gospodarskih prekrškov.

Bistveno novejša kvaliteta v našem načinu obnašanja je porast števila izvensodnih poravnjav. Zaenkrat res samo na področju zahtevkov za odškodnine iz delovnih nezdod. Sčasoma tako vendar spoznavamo, da je veliko medsebojnih sporov možno rešiti izvensodno z medsebojnim zaupanjem. Prepričani smo, da bodo poravnave, sklenjene na tem področju, vplivale tudi na to, da se bodo delavci poskušali posluževati enake izvensodne poti tudi za druge vrste medsebojnih sporov.

Spori iz družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov pred sodišči združenega dela (SZD)

Po pregledu vseh sporov pred SZD v letih 1980—1984, ko smo gibanje le-teh sistematično spremljali, vidimo, da je bil za leto 1983 značilen izreden padeč, v letu 1984 pa se je število še zmanjšalo, in sicer od 37 v letu 1983 na 19, kar pomeni za 51% manj vseh sporov (priloga: grafični prikaz števila sporov v letih 1980 do 1984).

Skupno je bilo lani obravnavanih 19 zadev, od tega 16 pasivnih in 3 aktivne. Število sporov je v primerjavi z letom 1983 enako na pasivni, manjše pa na aktivni strani, in sicer kar za 13 primerov manj (leta 1983 — 21).

Pasivni spori

Od skupno 19 sporov, ki jih je obravnavalo sodišče združenega dela, je bilo teh, kjer so bili predlagatelji postopka delavci, skupno 16 ali 84%. Po vsebini prevladujejo spori v zvezi z izbiro kandidata (4) in zahtevki za sodno varstvo zoper odločitev disciplinske komisije (4), sledijo zahtevki

v zvezi s plačilom odškodnine za nesreče pri delu (3), zahtevki za izplačilo nadomestila za inovacijo (2) in po en zahtevki za plačilo nadomestila osebne dohodka po zaključnem računu ter zahtevki za preizkus zakonitosti arbitražne odločbe.

Zahtevki iz delovnih razmerij (v ožjem smislu)

Delavci so iskali sodno varstvo svojih pravic v 10 primerih, kar je za dva več kot leto prej. V teh sporih je bila v treh primerih udeležena TOZD Kontrola kakovosti, v dveh TOZD Jeklovilarna, po enkrat pa TOZD Jeklarna, SGV in Delovna skupnost za kadre in splošne zadeve.

Zoper TOZD Jeklovilarno je vložil zahtevki delavec zaradi ukrepa prenehanja delovnega razmerja in plačila pavšalne odškodnine. Sodišče je na prvi stopnji delavec zahtevki zavrnilo ter naložilo delavcu plačilo pavšalne odškodnine. Delavec je zoper odločbo prvostopnega sodišča vložil pritožbo, ki pa je bila zavrtnjena kot neutemeljena. V drugem primeru je delavec prav tako vložil predlog zoper sklep disciplinske komisije zaradi prenehanja delovnega razmerja in plačila pavšalne odškodnine. Zahtevki je bil zavrtnjen kot neutemeljen, delavec pa se zoper to odločbo ni pritožil in je tako postala pravnomočna.

Zoper TOZD SGV je vložil zahtevki za sodno varstvo delavec zaradi izrečenega ukrepa javni opomin. Zahtevki je bil zavrtnjen tako na prvi kot tudi na drugi stopnji kot neutemeljen.

TOZD Kontrola kakovosti je bila udeležena v postopku pred sodiščem združenega dela v treh primerih. V prvem je vložil predlog za sodno varstvo delavec zaradi izbire kandidata. Sodišče je ugotovilo, da so samoupravni organi TOZD postopali zakonito in je zahtevki predlagatelja zavrnilo kot neutemeljenega. V drugem primeru je delavec predlagal, da sodišče razveljavi sklep disciplinske komisije, s katerim mu je bil izrečen ukrep javni opomin. Sodišče je po izvedenem postopku ugotovilo, da je sklep disciplinske komisije nezakonit,

ker ni bilo dokazov, da je bila kršitev delovne obveznosti storjena in je sklep disciplinske komisije razveljavilo. Zoper takšno odločbo sodišča smo vložili pritožbo, ker menimo, da temelji odločba sodišča na nepopolno ugotovljenem dejanskem stanju in na napačni uporabi materialnega prava. V tretjem primeru pa je vložila predlog delavka, ki je menila, da je bila ob izplačilu osebnega dohodka po zaključnem računu v letu 1983, oškodovana. Sodišče 1. stopnje je ugotovilo, da je bil poračun izveden v skladu z določili samoupravnih splošnih aktov ter je zahtevek kot neutemeljen zavrnilo. Postopek je še v teku, ker je delavka vložila pritožbo na drugostopno sodišče.

TOZD Jeklarna je bila udeležena v sporu zaradi izbire kandidata, ki ga je predlagal delavec, ki ni bil izbran na dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Na prvi stopnji je bilo zahtevku ugodeno in ker se na predlog udeležene TOZD zoper odločbo nismo pritožili, je postala odločba pravomočna.

V postopku zaradi izbire kandidata je bila udeležena tudi Delovna skupnost za kadre in splošne zadeve. Delavec, ki je invalid, je predlagal sodišču, da razveljavi sklep o izbiri, ker ni bilo upoštevano določilo Pravilnika o delovnih razmerjih, ki daje prednost pri izbiri invalidom. Sodišče je zahtevek zavrnilo kot neutemeljen, delavec pa se je pritožil na drugo stopnjo in je postopek še v teku.

Zaradi izbire kandidata je bila v postopku pred sodiščem združenega dela tudi TOZD Vzmetarna. Delavec predlagatelj je na obravnavi svoj predlog umaknil, sodišče pa je na podlagi tega postopek ustavilo.

Zahtevek za plačilo nadomestila osebnega dohodka in rente je vložila delavka, ki je bila leta 1976 invalidsko upokojena. Ker smo v odgovoru na njene navedbe uveljavljali zastaranje zahtevka, je sodišče predlog delavke zavrnilo kot neutemeljen. Postopek pa še teče na drugi stopnji, ker je delavka vložila pritožbo.

Na podlagi do sedaj navedenega lahko ugotovimo, je bilo v letu 1984 končanih 6 postopkov v sporih iz delovnih razmerij, od tega je bil en zahtevek rešen ugodno za delavca predlagatelja, štirje pa so še v teku. Ob teh ugotovitvah ne moremo mimo dejstva, da bi bilo predvsem zahtevkov v zvezi z izbiro kandidatov pred sodiščem manj, če bi samoupravni organi upoštevali navodila in pri svojih odločitvah navedli tudi razloge, ki so pogojevali izbiro določenega kandidata. Tako bi bili delavci, ki niso bili izbrani, o teh razlogih obveščeni in bi v manjšem številu zahtevali varstvo svojih pravic pred sodiščem.

Zahtevki v zvezi z inovacijo

V letu 1984 sta bila vložena dva takšna zahtevka, kar je za enega več kot lansko leto. V prvem primeru je udeležena DO v ustanavljanju — Težki strojni deli, ko trem predlagateljem inovacija sploh ni bila priznana, v drugem primeru pa je bila udeležena TOZD Jeklarna, ki je delavcu inovacijo priznala, vendar pa je delavec vložil predlog zaradi višine nadomestila. Oba postopka še tečeta na prvi stopnji.

Odškodninski zahtevki za delovne nezgode

V letu 1984 so bili vloženi trije takšni zahtevki, kar je za tri manj kot v letu 1983.

Zoper TOZD Jeklarna je vložil zahtevek delavec in uveljavljal plačilo odškodnine v višini 310.000,00 din. Sodišče je del zahtevka v višini 285.000,00 din priznalo, del v presežku pa je zavrnilo. Plačilo odškodnine je uveljavljal na sodišču tudi delavec iz TOZD Kovačnice v višini 1.230.000,00 din in uspel v višini 1.025.112,00 din. V tretjem primeru pa je vložil zahtevek delavec zoper TOZD Pnevmatični stroji v višini 218.953,50 din, postopek pa je še v teku.

Zahtevki za preizkus zakonitosti arbitražnih odločb

Vložen je bil samo en zahtevek. Postopek je predlagala TOZD Stroj in deli zoper TOZD Kontrolo kakovosti. Sodišče je ugotovilo, da je arbitražna odločba zakonita in je zahtevek predlagajoče TOZD zavrnilo kot neutemeljen.

Aktivni spori

Postopki, ki so se začeli na predlog TOZD oz. DSSS, so bili v letu 1984 trije. V vseh primerih so predlagajoče TOZD uveljavljale plačilo pavšalne odškodnine, ki jo je disciplinska komisija naložila delavcu ob ugotovitvi njegove disciplinske odgovornosti.

V dveh primerih je predlagala postopek TOZD Jeklarna, in sicer za znesek 1.358,00 din, kjer je bilo zahtevku ugodeno. Zoper drugega delavca za znesek 626,00 din pa je bil postopek ustavljen, ker je delavec pred glavno obravnavo zahtevali znesek plačal.

Postopek je bil ustavljen tudi v primeru predlagajoče TOZD Jeklarnarne za znesek 9.266,40 din. Pavšalna odškodnina je bila sicer izrečena v več primerih, vendar pa so jo delavci pravočasno prostovoljno poravnali.

Civilnopravni spori (gospodarskopravni in s fizičnimi osebami)

Primerjalno gledano na stanje v letu 1983, lahko ugotovimo na splošno, da so te vrste sporov narastle tako številčno kot tudi v vrednostni obliki. Izjema so le civilnopravni spori s fizičnimi osebami.

Samo število vložnih mandatnih tožb je porastlo od 218 v letu 1983 na 263 v letu 1984. Vendar dobi ta podatek svojo vsebinsko težo šele, ko se predoči, da to pomeni tudi povečanje vtožene glavnice s 30.449.437,50 din v letu 1983 na 38.235.067,45 v letu 1984, kar je skoraj za eno četrtino večji.

Seveda so v skladu in v odvisnosti od zgoraj navedenega narastle ustrezno tudi absolutne vrednosti plačilnih oz. izterjanih obresti, mandatnih stroškov in izvršilnih stroškov.

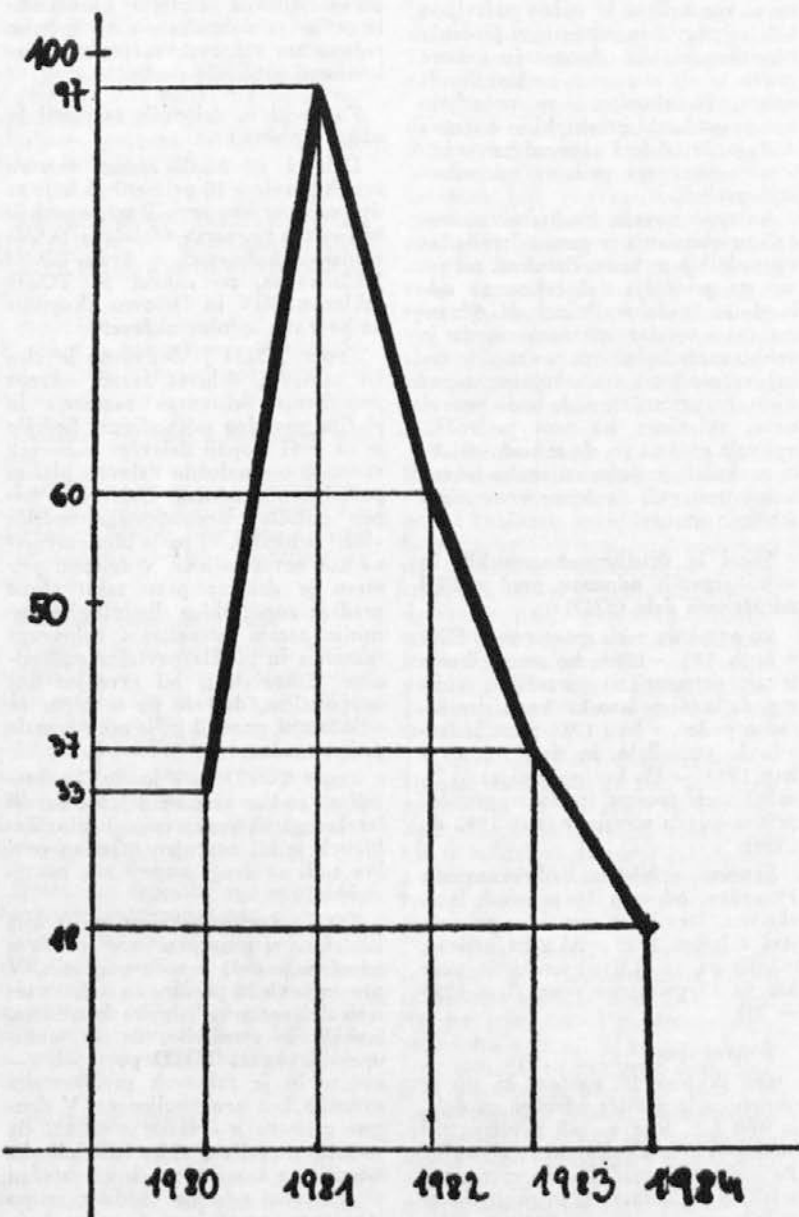
Tudi v obravnavanem letu je razmerje med tožbami, vložnimi zaradi neplačila računov, in tožbami zaradi neplačila meničnih obresti ostalo približno enako kot v letu 1983, absolutni zneski so seveda v letu 1984 večji.

Kot tožbena podlaga še nadalje prevladujejo (številčno gledano) diskontni obračuni meničnih obresti nad računi. Vrednostno gledano pa je tako vtožena kot izterjana oz. plačana glavnica, izvirajoča iz faktur, v absolutnih zneskih večja.

Pred prikazom stanja posameznih vrst sporov bi radi poudarili tudi dejstvo, da samo en primer upravičeno vložene tožbe zoper našo delovno organizacijo kaže z gotovostjo na to, da sedaj in še naprej predstavljamo soliden in gospodarskega zaupanja vreden tržni subjekt.

(Nadaljevanje sledi)

Pravna služba

Gibanje vseh sporov pred SZD v zadnjih 5 letih

Evidentiranje smo opravili, kaj pa zdaj?

Ko smo se lani v septembru odločili za korenite spremembe pri našem delu, smo se zavedali, da bomo morali tudi probleme v zvezi s pitjem alkohola bolj učinkovito rešiti. Zastavili smo širok splet kurativnih in preventivnih ukrepov za zmanjšanje alkoholizma. Od TOZD in DS smo zahtevali, da v svojih sredinah evidentirajo alkoholike, torej vse tiste, ki imajo zaradi pitja težave oz. so od alkohola fizično in psihično odvisni.

V tem članku bomo ocenili akcijo evidentiranja alkoholikov in predstavili del programa dela s tega področja.

Akcija evidentiranja alkoholikov je imela dva cilja:

1. zgodnje odkrivanje, obravnava in pomoč
2. prekinitev ustaljene prakse nehumanega prikrivanja alkoholizma.

Odgovornost za izvedbo akcije so po navodilih kadrovske službe prevzeli poslovodni delavci TOZD/DS. Nekateri so delo opravili resno in odgovorno, drugi le zaradi formalnosti ali pa so ga predali tistim de-

lavcem, ki so se že do sedaj ukvarjali s temi problemi. Odraz različnih pristopov so tudi rezultati oz. evidenca delavcev alkoholikov.

Zato uvodoma lahko zapišemo, da je bila akcija ponekod kampanjska in ni segla v »živo« oziroma do delavcev, ki prekomerno pijejo, niti se ni problem delavcev alkoholikov izpostavil na delovni skupini. Tak pristop v nekaterih sredinah kaže seveda tudi na to, da smo še vedno priča preveliki strpnosti in toleranci do tistih, ki tudi zaradi pitja ustvarjajo probleme na delu ali pa so pri delu manj uspešni.

Rezultati niso prikaz dejanskega stanja in ne kažejo realne slike razširjenosti alkoholizma v delovni organizaciji.

Seznam delavcev alkoholikov obsega v glavnem tiste, ki so v naši službi že evidentirani in njihovo pitje prehaja že v kritično fazo. Nekaj je takih delavcev, ki so že bili na zdravljenju, pa so v recidivi, devet jih čaka na odločitev invalidske komisije.

Strpnost do teh delavcev potrjuje tudi ugotovitev, da so v nekaterih

POMAGAJMO PISATI POVOJNO ZGODOVINO DELAVSKEGA GIBANJA

Slovenski sindikati so spodbudili zbiranje podatkov za zgodovino delavskega — sindikalnega gibanja od začetkov naprej. V Železarni Ravne smo si postavili kot izhodišče leto 1945. Za prva povojna leta namreč za železarno ni uradnih podatkov in personalnih evidenc.

Komisija za tradicije delavskega gibanja pri IO konference OO ZSS Železarne Ravne se je dela že lotila. Uspeh pa bo tem večji, čim več nas bo pri tem pomagalo. Zato prosimo vse nekdanje člane in aktiviste sindikata, da pobrskajo po spominu in starih papirjih ter vzamejo pisalo v roke. Zanimivo bo zvedeti predvsem naslednje:

— o povojni obnovi, npr. čiščenju ruševin, obnovi tovarne in delavnice

— o prostovoljnem delu

— o udarništvu in udarnikih, tekmovanjih in rezultatih

— o odkupu in sečnjah lesa

— o mobilizaciji delovne sile za rudnike in druge delovne akcije

— o začetkih samoupravljanja

— o pomembnejših kulturnih, športnih in drugih dogodkih v sindikalnem delovanju.

Zaželeno so fotografije, vabila in gradiva za seje, zapisniki itn. — Kar je drag spomin, prefotografiramo in vrnemo.

Napisane spomine in dokumente prinesite ali pošljite na sindikat Železarne Ravne. Če pa težko pišete, sporočite, kje in kdaj vas lahko obišče aktivist sindikata ali mladine, da bo zabeležil vaše spomine.

Komisija za tradicije delavskega gibanja

TOZD evidentirali le enega alkoholika, druge pa celo nobenega, čeprav je dejansko stanje drugačno.

Starostna struktura nam pove, da je 39% vseh evidentiranih alkoholikov v starostni kategoriji do 35 let. Mladi delavci do 26 let so zajeti le 4, kar 32 oz. 24% evidentiranih alkoholikov pa je starih 46 let in več.

Pričakovano, pa vendar zaskrbljujoč je podatek, da se problemi zaradi pitja pojavljajo v obdobju, ko bi moral biti človek na višku življenjskega in delovnega ustvarjanja, to je v starosti od 30. do 40. leta.

Kvalifikacijska struktura evidentiranih alkoholikov je neugodna, saj je dobra polovica (57,8%) nekvalificiranih. Pri nekaterih so poleg nizke izobrazbe prisotne še motnje osebnosti, kar otežuje ali celo onemogoča vključevanje v terapevtsko obravnavo. Očitno pa so se v nekaterih TOZD in DS odločili, da bodo evidentirali le delavce z najnižjo stopnjo izobrazbe, čeprav so problemi tudi drugje. Sorazmerno s stopnjo izobrazbe se veča tudi toleranca do tistih, ki jim pitje povzroča težave. Čim višjo stopnjo izobrazbe imajo, tem bolj jim »gledajo skozi prste«.

Delovna doba se ujema s starostno strukturo. Od 11 do 20 let delovne dobe ima kar 41,3% oz. 55 delavcev. To je obdobje, ko naj bi se poklicno že ustalili in dosegali tudi najboljše delovne rezultate. Izpostaviti velja tudi 26 delavcev, ki nimajo niti 10 let delovne dobe, pa so pri njih že očitne težave zaradi pitja. Ti delavci so pričeli že v rani mladosti in so večinoma še samski. Precej jih izhaja iz neurejenega okolja, kar povzroča težave pri vključitvi svojcev v kompleksno obravnavo. Praktično ni pozitivnih sil, ki bi jih lahko aktivirali. Posebna kategorija so tudi delavci s 30 in več leti delovne dobe (16), nekateri tik pred starostno upokojitvijo. Omenjeni delavci zahtevajo poseben pristop in edino pri njih bi si lahko dovolili nekoliko popuščanja.

Med 133 evidentiranimi alkoholiki je 22 delovnih invalidov. Njihova

delazmožnost je kljub prerazporeditvi sorazmerna stopnji zasvojenosti. Zato omenjeni delavci tudi na drugem ustreznem delu ne dosegajo normalnih delovnih rezultatov. V postopku za oceno delazmožnosti je 9 delavcev, pri katerih v glavnem pričakujemo invalidsko upokojitve, saj so za vsako delo nesposobni.

Posledica pojmovanja alkoholizma v delovni organizaciji je zelo nizek odstotek evidentiranih žensk — samo 5. Ženske alkoholičarke povzročajo na delu manj konfliktov in so zato manj opazne. Največ težav je v družini. Alkoholizem pri ženskah tudi v železarni kot drugje narašča, zato bo treba tej populaciji posvetiti v prihodnje več pozornosti.

Dela in naloge, ki jih evidentirani alkoholiki opravljajo, so večinoma manj zahtevna in pomožna dela (transportni delavec, pomožni delavec...). Pri delih, ki zahtevajo kvalifikacijo, prevladujejo ključavničarji (13) različnih zahtevnosti. Prav toliko evidentiranih alkoholikov dela pri strojih, delovodij je 8, vodje 3. Iz podatkov je razvidno, da so v določenih TOZD, DS evidentirali alkoholike le v posameznih službah. Morda so ti delavci res potrebni pomoči v prvi fazi, problemi pa so brez dvoma tudi drugje.

Zaključki

Glede na to, da so bili TOZD, DS prvič pred dejstvom, da morajo evidentirati delavce, ki so zasvojeni z alkoholom, lahko ugotovimo, da je bila akcija do neke mere uspešna. Pozitivno je tudi to, da so vsaj v nekaterih TOZD zajeli vse strukture delavcev ne glede na izobrazbo in dela, ki jih opravljajo. Preveč strpno in čustveno gledanje na te delavce pa moramo pripisati neosveženosti odgovornih delavcev. Očitno še vedno prevladuje miselnost, da je pomoč v prikrivanju problemov. To je dokaz, da moramo čimprej pristopiti k izobraževanju vseh struktur delavcev z namenom, da jih prepričamo, kako pogubna je lažna solidarnost za tiste delavce, ki so zasvojeni.

Akcija evidentiranja alkoholikov je bila le del širše zastavljenih ukrepov za zmanjševanje alkoholizma v DO in je z evidenco 100 delavcev (33 jih je tik pred invalidsko in starostno upokojitvijo) ne moremo zaključiti, saj s tem nismo dosegli želenega cilja. Vztrajali bomo na tem, da se evidenca dopolni, da seže v vse strukture delavcev. Strokovna služba bo TOZD in DS posredovala podatke o delavcih, ki imajo zaradi pitja težave, pa jih v TOZD, DS niso evidentirali. Prav tako bomo zahtevali, da se proti takim delavcem primerno ukrepa oz. da se dosledno izvajajo že sprejeti akti s področja varstva pri delu in kršitev delovnih dolžnosti. Ne smemo pozabiti, da je alkoholik osebnost, ki ga prekomerno uživanje alkohola onemogoča pri uspešnem izvajanju delovnih nalog. Taka osebnost ne povzroča težav le sebi, temveč tudi drugim okoli sebe, kar je

opazno na delovnem mestu. Alkoholiki škodljivo vplivajo na delovni proces, ker ustvarjajo napete situacije pri delu, povzročajo pogoste prepire in spore, ustvarjajo nezdrave medsebojne odnose. Zanimarjanje delovnih obveznosti zaradi alkohola, pa čeprav le tu in tam, ustvarja resen družbeni problem, zato je treba planiranje preventivnih ukrepov zastaviti dovolj široko in ne samo z represivnimi temveč predvsem z edukativno — vzgojnimi ukrepi. Tak je tudi naš program dela na tem področju, ki vključuje:

— analitično spremljanje razširjenosti alkoholizma v DO

— pripravo ukrepov za zmanjšanje alkoholizma in spremljanje učinkovitosti ukrepov

— izdelavo ustreznih analiz za samoupravne organe

— spremljanje zdravljenih alkoholikov v DO

— svetovanje

— informiranje delavcev o vseh bistvenih vprašanih alkoholizma

— organiziranje smiselne preventivne alkoholizma v DO.

Za uresničitev teh nalog smo že pristopili k:

Predavanju o bistvenih vprašanih alkoholizma na uvajalnem seminarju z namenom, da delavec takoj ob prihodu v DO zve, kakšen je odnos do alkoholizma v njej in v kakšni meri je vsak sam odgovoren za svoje lastno zdravje in ustvarjanje vzdušja, kjer se alkoholizem ne more širiti.

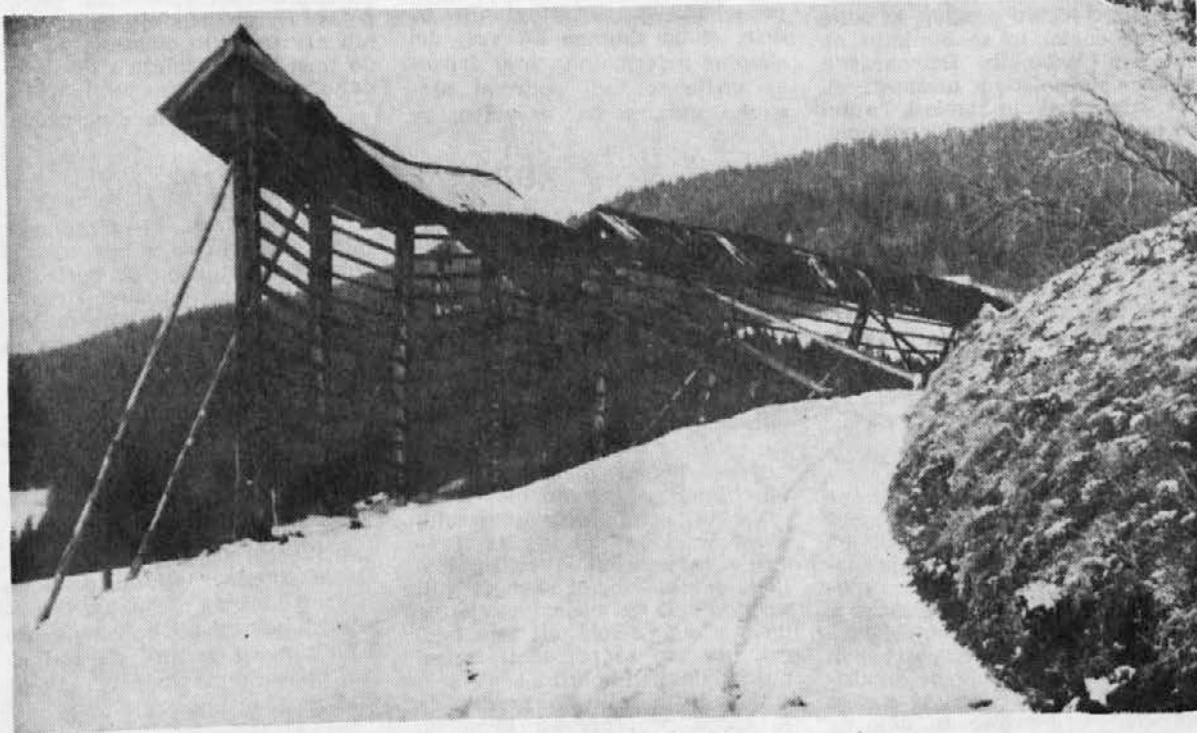
Sistematičnemu izobraževanju vseh vodilnih in vodstvenih delavcev po TOZD in DS.

Od vseh delavcev, ki so se neuspešno zdravili, bomo zahtevali, da se ponovno vključijo v zdravljenje alkoholizma ob delu.

Za delavce alkoholike, ki opravljajo odgovorno delo, bomo zahtevali ugotavljanje delovne uspešnosti.

Prepričani smo, da nam bo s skupnimi močmi uspelo ustvariti ustrezno klimo za preprečevanje in omejevanje alkoholizma in odpraviti izrazito strpen odnos do alkoholizma in pivskih razvad.

Alenka Mičović

Sledovi zime

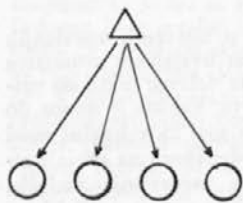
Z D R A V J E

MENTALNO DELO — DELO Z LJUDMI

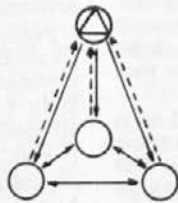
(nadaljevanje in konec)

Posebna oblika mentalnega dela, ki ga današnja stopnja proizvodnje oz. tehnizacije dela zahteva za dobro opravljeno delo, je delo z ljudmi oz. vodenje določene delovne skupine. Pri delu z ljudmi imamo več stopenj zahtevnosti od najenostavnejših oblik dajanja informacij do zelo zahtevnih oblik vodenja.

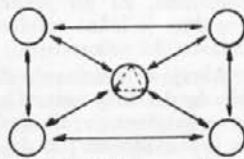
Raziskave so pokazale, da lahko vodenje določenih skupin delavcev razdelimo v tri glavne tipe. Eden najstarejših tipov vodenja je tako imenovani **avtokratski način vodenja**. Pri tej obliki je vodja skupine tisti, ki vselej odreja oz. določa obliko in način dela vsakega posameznega delavca, prav tako pa so delavci neposredno odgovorni vodji skupine.

Avtokratski način vodenja

Demokratski način vodenja

Sistem individualne svobode

Druga oblika vodenja je tako imenovani **demokratski način vodenja**, pri katerem je »oblast« tudi v rokah enega človeka, vendar odločitve o določenem načinu poteka dela nastajajo na osnovi dogovora med člani delovne skupine in vodjem. Akcija, ki je posledica takega sistema vodenja, se kaže v zavestnem izpolnjevanju dogovorov tako vodje, kakor tudi njegovih podrejenih. Medtem ko je pri avtokratskem sistemu vodenja vodja izoliran od ostalih članov grupe, saj si le tako lahko obdrži svojo avtoriteto, pa je pri demokratskem načinu vodenja oblast delno porazdeljena med vse delavce skupine. Tukaj je ukaz v bistvu predlog, ki velja za vse enako in se oblikuje na skupnih sestankih. Demokratski vodja načelno nima možnosti, da bi uresničil svojo zamisel, če mu je ne potrdijo njegovi podrejeni, ki pa imajo prav tako možnost, da izoblikujejo svojo zamisel kot on. Ta sistem je prav zaradi tega najbolj primeren za vodenje delovnih skupin v delovnih organizacijah, saj ustvarja take situacije, v katerih se počutijo podrejeni ugodno, enako pa tudi vodja. Zaradi zadovoljstva pri delu je tudi učinkovitost take skupine večja, kot če bi bil način vodenja avtokratski. Pri tem pa je v posebnem položaju vodja takšne skupine, saj mora imeti za svoje podrejene izreden posluš. Mora povezovali njihove individualne želje in interese z interesi in cilji delovne organizacije, hkrati pa mora uskladiti prizadevanja delavcev tudi z njihovimi sposobnostmi. Če vodja takšne skupine nima lastnosti, s katerimi bi lahko uskladil želje in sposobnosti podrejenih s cilji delovne organizacije, se ta demokratski sistem sprevrže v anarhijo in delovna skupina se pogosto najde v raz-

sulu. Jasno — produktivnost v takem primeru pade na minimum.

Tretja oblika vodenja pa je t. i. **sistem individualne svobode**, ki ga pogosto imenujemo kot »teamsko delo«. Pri taki obliki »vodenja« je vodja skupine običajno le predstavnik, ki v imenu skupine predlaga oz. predstavlja produkte. Za to obliko dela je potrebna dokaj visoka stopnja zavesti, ker delavec dela delno samostojno in v povezavi z drugimi delavci.

Vse tri navedene oblike vodenja predstavljajo vodenje tako imenovanih formalnih skupin, torej tistih, ki so z določenim aktom ali določenim dogovorom izoblikovane. Mnogokrat pa se zgodi, da te formalne skupine razpadejo

v več neformalnih skupin z neformalnimi vodji. To se najpogosteje dogaja pri prvem tipu vodenja, torej avtokratskem, nato pri demokratskem, najredkeje pa pri sistemu individualne svobode.

Neformalna skupina je skupina ljudi, ki ima določene svoje interese, določen svoj način reševanja problemov in oblike dela, navadno pa ima tudi svojega neformalnega vodjo. Kadar taka neformalna skupina oz. neformalni vodja ni identična s formalno skupino, se vselej pojavijo problemi. Kadar npr. v neki montažni skupini vodja skupine ni zmožen upoštevati interesov in sposobnosti podrejenih pri razporejanju na delo, si bo skupina ali vsaj del skupine neformalno izbral drugega vodjo se tudi podrejal njegovim ukazom oz. nasvetom za

Z D R A V P R O S T I Č A S

»Saj nimamo nič prostega časa,« boste morda že naprej zavrnili nadaljnje vrstice. Služba, skrb za dom, gospodinjstva opravila, delo z otroki, zvečer televizija, pa klepet in naš delovnik je pri kraju.

A vendar, prosti čas imamo, le izkoristiti ga ne znamo tako, da bi prišle vse dejavnosti do izraza.

Danes hiš spregovorili o zdravih higienskih navadah.

Vsi vemo, da dela avtomobil dolgo in dobro, če vozimo previdno in ga redno vzdržujemo. Podobno bi morali skrbeti tudi za naše telo oz. naše zdravje, ne pa o njem premišljati šele takrat, ko smo že prizadeti zaradi najrazličnejših bolezni.

V zadnjih letih je zavest, da je treba preprečevati kronična obolenja, prodrla tudi na naša

Mali pevski zbor

delo, formalnega vodjo pa ne bodo ubogali oz. se za njegove ukaze ne bodo menili. Jasno je, da je v takem primeru najbolj smotno formalnega vodjo zamenjati in ga nadomestiti s človekom, ki ga skupina sama izbere kot neformalnega vodjo, seveda, če ima pri tem kvalitete, ki mu bodo omogočale uskladiti zmožnost in interese delavcev s cilji delovne organizacije. Nikakor ni dobro postaviti za vodjo skupine delavca, ki ne bi realiziral interesov delovne organizacije. S tem ko bodo medsebojni odnosi delavcev urejeni, ko ne bo znotraj delovne skupine prihajalo do konfliktnih situacij, bo zadovoljstvo pri delu večje ter tako kvaliteta in kvantiteta izdelkov višja. Vodja delovne skupine, ki bo lahko primerno vodil skupino, mora imeti določene psihične kvalitete, od katerih so pomembne predvsem:

- primerna inteligentnost
- čustvena stabilnost
- sposobnost življenja v probleme drugih
- nepristranskost
- odločnost
- prijaznost
- objektivna kritičnost
- sposobnost pravilne presoje
- strokovna podkovanost

Takšen vodja s takšnimi karakteristikami bo lahko posredno ali neposredno vplival na veliko pojavov v proizvodnji, od primer- nih medsebojnih odnosov, pa vse do zmanjšanja staleža ali celo invalidnosti.

Edvard Matvoz, dipl. psih.

preprečimo marsikatero kronično bolezen, zato **POMNI!**

Ne kadite cigaret!

S kajenjem dobiva človek v telo nikotin, ki je poznan kot učinkovit strup. Znano je, da kajenje sprošča in pomirja le ljudi, ki so odvisni od nikotina. Nikotin pospešuje obolenje žil, predvsem tistih, ki oskrbujejo srce. Kajenje škodi ljudem, ki imajo podedovano nagnjenost, da njihove male pljučne poti reagirajo z zožitvijo in se lahko pri njih razvije katero od kroničnih pljučnih obolenj (bronhitis, astma, emfizem). Samo kašelj in izkašljevanje sta že neprijetni nadlogi, ko pa se k temu pridruži še zožitev dihalnih poti, pa to pomeni ogrožujoče, oteženo dihanje.

Zmerno uživanje alkoholne pijače!

Alkohol je redilen, v odvisnosti pa vodi, če človek spi približno 1 liter piva ali tri kozarčke žganja vsak dan. Pomembno je udeleženo pri nastanku želodčne razjede in pri duševnih obolenjih. O tem problemu je bilo že veliko povedanega, a še vedno se nekako prizanesljivo obnašamo do pijače kakor tudi do alkoholikov.

Skrbite za pravo telesno težo!

Približno pri štiridesetih letih starosti začne človek počasi pešati. Presnavljanje je iz leta v leto slabše in del neizkoriščene energije se spreminja v toščo. Če živimo lagodno, hkrati pa jemo kot težji fizični delavec, se začne razmerje med količino mišic in toščo spreminjati v škodo mišic. Od 20. do 70. leta izgubi človek približno 4 kg mišic, pridobi pa 5 kg toščice. Prizadevati bi si morali, da telesna teža ne bi naraščala oz. še več — breme, ki ga oslABLJENE mišice nosijo in držijo, bi moralo biti z leti staranja lažje, ne pa težje!

Imejte izdaten zajtrk in ne jejte med obroki!

Naš sistem prehrane je obrnjen na glavo. Večina ljudi zjutraj ne je, ker ne utegnejo ali pa se tega niso navadili. Po nekaj urah dopoldanskega dela sledi skoraj preveč obilna malica, ki marsikomu predstavlja edini topli obrok na dan. Naša prehrana bi morala biti manj mastna, manj sladkana in manj soljena, primanjkljaj energije pa bi izravnali z živili, ki imajo

več škroba, vlaken, predvsem pa moramo užiti dosti svežega sadja in zelenjave.

Raziskave so pokazale, da so neredni jedci, ljudje s prekomerno telesno težo, slabšega zdravja kot tisti, ki se redno prehranjujejo in imajo normalno telesno težo.

Redno se gibajte!

»Saj cel 'siht' telovadim«, pravi marsikateri bolnik, ki išče pomoč v ordinaciji zaradi težav s hrbtenico ali z rokami. Teško verjame, da to ni telovadba, da ti monotoni, stalno ponavljajoči se gibi bolj škodijo telesu, kot pa koristijo.

Možnosti za gibanje je veliko, vendar se mora vsak sam odločiti, katero pot bo ubral glede na svoje sposobnosti, možnosti in prosti čas.

Koristili nam bodo sprehodi po parku in gozdovih, pozimi tek na smučeh (ne pozabimo mož-

nosti sposojanja tekaške opreme). Poleti raje več plavajmo kot lenarimo na soncu, kajti pri plavanju se razpadli produkti presnove hitreje odstranjujejo in mišična utrujenost hitreje mine. Priporočamo tudi kolesarjenje in telesne vaje doma ali v družbi v telovadnicah. Omenili bi še delo na vrtu, ki ima dvojno korist — ob učinkovitem razgibanju še bogat jesenski pridelek.

Torej, po bolj ali manj napor-nem delu, ob redni in zdravi prehrani brez pretiravanj v poživilih (tobak, alkohol, kava), ob dobro premišljenem izkoriščanju prostega časa, kjer namerimo kotichek tudi primernemu razgibanju telesa, pa 7—8 ur nočnega počitka (spanja) in primerna telesna in duševna kondicija nam je skoraj zagotovljena.

Janeta Kodrin, zdravnica

jem pomagala proslaviti pevska zboru Fužinar in Vres, ki sta nastopila v velikih jedilnicah in v avli upravnega poslopja, zvečer pa je bila na Prevaljah osrednja občinska prireditev ob slovenskem kulturnem prazniku. Pripravile so jo skupine DPD Svobode s Prevalj, ki so s svojimi nastopi predstavile svoj »kraj v kulturni podobi«. Na prireditvi so podelili Prežihove plakete za leto 1984.

10. februarja so na koncertu Od Pliberka do Traberka v Kotljah peli pevci mešanega zbora Srce iz Dobrle vasi, moškega zbora Vres in novo ustanovljenega domačega zbora Hotuljci.

22. februarja so v Likovnem salonu na Ravnah odprli spominsko razstavo knjig in akvarelov Leopolda Suhodolčana. Ob peti obletnici smrti je občinstvo imelo prvič priložnost spoznati Suhodolčana kot slikarja. Odkrili so tudi njegov doprni kip, delo Mirsada Begića.

Istega dne ob 19. uri je bila v Titovem domu na Ravnah prireditev v spomin Prežihovemu Vorancu; Pihalni orkester ravnenskih železarjev je imel celovečerni koncert, KUD Prežihov Voranc pa je sodelovalo s slavnostnim govorom in z branjem odlomkov iz Prežihovih del.

V Žerjavu so ta večer nastopili na koncertu Od Pliberka do Traberka mešani pevski zbor DU Prevalje, Koroški oktet, Dekliški pevski zbor SPD Edinost iz Pliberka in ženski zbor iz Radelj ob Dravi.

23. februarja so na koncertu Od Pliberka do Traberka v Mežici sodelovali mešani in moški zbor DU Prevalje ter moška zbor Foltaj Hartman iz Pliberka in Fužinar z Raven.

V sobotni matineeji na Ravnah so ta dan nastopili lutkarji iz Dravograda in z Raven, VVO Mladi rod iz Dravograda je prikazal igrice To je naša žoga, OO ZSMS VVO Ravne pa Mojco Pokrajculjo.

Februar je bil kulturno živahen tudi v železarni. Razen proslavljanja ob kulturnem prazniku so bile v jedilnicah dalj časa razstavljene slike izobraževalne kolonije sozda Slovenskih železarn, pred tem pa panoji s prikazom informativnih glasil Železarne Ravne. Ob koncu meseca, 28. februarja, so se ob okrogli mizi srečali bralci, ki so se pod strokovnim vodstvom delavke oddelka za informiranje pogovarjali o Kosmačevem Tantadruju in Prežihovi Jamnici.

M. P.

KULTURA

KULTURNA KRONIKA

JANUAR

10. januarja je bilo v Črni občinsko srečanje lutkovnih skupin. Nastopili so lutkarji OŠ Mežica in Črna ter vzgojnovarstvenega zavoda iz Mežice. Slednji so se uvrstili na področno srečanje lutkovnih skupin severovzhodne Slovenije z igrico Rdeča kapica in hudobni volk.

12. januarja so na sobotni matineeji v Titovem domu na Ravnah nastopili mladi Lešani z igrico Dedek Mraz preveč. Avtorji so igralci z režiserjem Rudijem Mlinarjem.

Istega dne zvečer je bila v kulturnem domu v Kotljah kulturna prireditev ob obletnici prihoda 14. divizije na Koroško. Igral je Pihalni orkester Rudnika Mežica.

Od 20. do 27. januarja so se v Mežici zvrstile kulturne prireditve 2. zimskega turističnega tedna. V nedeljo, 20. januarja, so v galskem domu odprli razstavo del domačih likovnikov, v Narodnem domu pa je igralec Dare Ulaga iz Ljubljane igral Partljičevo monodramo Nekoč in danes. V ponedeljek so alpinisti ob diapozitivih predavali o koroški odpravi v Anče, v torek je bila v Narodnem domu kulturno-zabavna prireditev za staro in mlado, v četrtek pa večer koroške pesmi. V petek se je mežiška mladina navduševala ob koroški pop-rock sceni '85. V soboto pa so za nekoliko starejše igrali godbeniki Pihalnega orkestra rudnika Mežica. Ob koncu turističnega tedna je bil v nedeljo v Narodnem domu koncert ansambla »Pohorje expres«. Skupna značilnost večine prireditev je bila, da so bile slabo obiskane.

25. januarja je bil v Titovem domu na Ravnah koncert ženskega zbora Petrol iz Ljubljane. Z nekaj pesmimi ga je pozdravil naš Koroški oktet. Poslušalci bi si želeli, da bi prihajali k nam iz Ljubljane kvalitetnejši zbori.

26. januarja je bila v Sentanelu javna radijska oddaja Dober glas gre v deveto vas. Nastopili so do-

mači pevci in pripovedovalci, Strune iz Mežice in oktet TRO s Prevalj. Povezoval je Mitja Sipek.

FEBRUAR

1. februarja sta bili v Titovem domu na Ravnah predstavi žalostne igre portoriškega pisatelja Reneja Remarquesa Pokvečena sonca. Igra amaterskega gledališča Oder treh herojev iz Pirnič pri Medvodah je bila razglašena za najboljšo slovensko ljubiteljsko predstavo v letu 1984.

2. februarja so v sobotni matineeji na Ravnah nastopili lutkarji VVZ Mežica z igrico Rdeča kapica in hudobni volk.

7. februarja so v ravnenskem likovnem salonu odprli razstavo slik Antona in Janeza Repnika.

8. februarja dopoldne sta kulturni praznik ravnenskim železar-

BOGATA GLEDALIŠKA PONUDBA V LETU 1984

V občini Ravne je bilo lani kar 218 različnih kulturnih prireditev, to pomeni, da je bilo v desetih sezonskih mesecih v poprečju 21 prireditev na mesec. Četrtno tega programā so izvedle gostujoče skupine.

Bogata je bila gledališka ponudba. Sobotne matineeje so se dobro uveljavile, prav tako pa tudi gledališki abonma, za katerega je bilo zanimanje veliko, in upamo, da se bo obdržal tudi v prihodnji sezoni. Nekaj je bilo tudi posameznih gostovanj.

Vseh gostujočih skupin je bilo 15, pripravile pa so 31 uprizoritev. Za mladino (predvsem lutkovne predstave) jih je bilo 19. Izvajalci so prišli iz različnih kra-

jev Slovenije in iz zamejstva: Ljubljana, Celje, Maribor, Kranj, Kamnica, Koper, Dravograd, Slovenj Gradec, Celovec, Smihel. Bilo je 7 lutkovnih predstav, 2 drami, 6 komedij in nastop pantomimika. Največ uprizoritev (17) je bilo v občinskem središču, po 4 na Prevaljah, v Mežici in Črni, po 1 predstava pa je bila tudi na Lešah in Holmcu. V drugih krajih občine so gostovale predvsem lutkovne skupine.

Morda se bo našel kdo, ki bo zatrjeval, da je bilo preveč uprizoritev na Ravnah. Vzrokov za to je več: primerno opremljeni dvorani za uprizorjanje gledaliških del sta le na Ravnah in v Črni. V Mežici in na Prevaljah

Razgled z roba

pa v dvoranah ni primerne opreme.

Predstave morajo biti seveda tudi obiskane, da stroške gostovanja čim bolj pokrijemo z vstopnino. Jasno je, da je v središču z 10.000 prebivalci mogoče pričakovati več obiskovalcev kot pa v manjših krajih s 3 ali 4 tisoč prebivalci, še posebej takrat, ko gre za stalno akcijo, kakršna je abonma.

Kljub vsem lepim frazam in hotenjem o policentričnosti je treba tudi pri organizaciji gostovanj upoštevati ekonomske zakonitosti.

Nikakor ni mogoče pričakovati, da bi lahko v prihodnje organizirali predstave v vseh večjih krajih. Nasprotno, vse več bo prireditelj na enem mestu (tam, kjer je zaledje največje), publiko pa bo treba privabiti tja.

»Škrnicelj«

Res, da so danes prevozniki stroški visoki, a bi se dalo to upoštevati pri ceni vstopnice. Tisti, ki si pride od daleč ogledat neko predstavo in ima večje stroške kot tisti, ki se mu ni treba voziti, bi pač imel cenejšo vstopnico.

Verjetno pa nihče ne more trditi, da nima možnosti obiskati gledališke predstave, če je gledališče od njegovega kraja bivanja oddaljeno največ 20 km.

Vseh kulturnih in drugih potreb nikoli ne bomo mogli v celoti zadovoljiti v svoji krajevni skupnosti.

Vse gostovanske predstave so bile izredno dobro obiskane. Na matinejah je bilo vedno okrog 150 obiskovalcev, večerne abonmajske predstave so bile razprodane, obisk na predstavah v drugih krajih občine je bil organiziran dopoldne (šole, vrtci) in zelo dober.

V poprečju si je eno predstavo ogledalo okrog 160 obiskovalcev. To pa pomeni, da si je gostovanske predstave ogledalo okrog 5000 obiskovalcev, od tega je bilo več kot 3000 mladih.

Ker so te predstave dobro obiskane, velik del stroškov pokrije

vstopnina. Pri lutkovnih predstavah krije vstopnina 70% stroškov, pri abonmaju pa približno 60% vseh stroškov. Iz izkušenj vemo, da imajo le redke domače prireditelje tako »kritje«.

Razmišljanje lahko sklenemo z ugotovitvijo, da je bilo »gledališkega programa« v lanskem letu

veliko, še posebej, če prištejemo še vse domače uprizoritve.

V letošnjem načrtu imamo zapisano, da bomo nadaljevali s tem delom, abonma bomo vpeljali tudi v Crni, seveda, če bo za to med krajani zgornjega dela doline dovolj zanimanja.

Alojz Pikalo

OSAMLJENA STARKA

In, kadar odpelje prvi vlak, zbežiš z besedami.
Nekoč, za pogrnjeno mizo si se opijanila že ob kozarcu rdečega vina.

Želela si znebiti se ga.

Hotela si, da bi pozabil na tvojo sliko, toda on jo je iskal pozno v noč.

Še slišiš njegov krik in hropenje v sanjah, močno bitje srca odmeva v njem.

Z ljubeznijo življenje teče. Reka ne pozna meja. Kjerkoli izdira korenine, tudi ob času, ko je prepozno spoznanje, da ostaneš tudi ti nekoč osamljena starka.

PROSTI ČAS

Stiskam pesti in si močno želim, da bi te v prsih več ne skelelo ter preplavilo z bolečino, ki jo občutim s teboj.

Takšen sem samo za spoznanje. Ob tebi sem ves svoj prosti čas.

Jože Mešič, TSD

PESMI DELAVCEV

PESMI

Sejem besede.
Ne čakam, da dozori do končnega cilja.
Pletem košaro iz neštetihih šib, ki se hočejo izničiti.
Naj bo most za tiste, ki gredo čez reko, cesta so tiste, ki gredo svojo pot in krsta za tistega, ki je dosegel svoj cilj.

Vem bajke o tebi, mite in mite, o Matilda.
Nekateri ti skočijo v naročje sami, dosti jih drugi porinejo v tvoj objem.

Sam sem kot mnogi: ne prerivam se naprej, a tudi drugim se ne pustim.
Res nimam časa zate, o Matilda, dokler živim.

Kako sva si različna: jaz sem majhen človek, ti si velik človek.
Jaz sem navaden človek ti si nenavaden.
Jaz sem preprost človek ti si »prost« človek.
Jaz sem... ti si...
čprav te tikam.
Pa brez zamere, programiranec!

Marjan Mauko

REKREACIJA IN ŠPORT

PRVENSTVO ŽELEZARJEV V SANKANJU IN VELESALOMU SANKANJE

TOZD Družbeni standard je 12. februarja 1985 na sankarski progi v Kotljah organiziral prvenstvo železarjev v sankanju. Tekmovanja se je glede na prejšnja leta udeležilo rekordno število tekmovalcev. V obeh kategorijah jih je nastopilo prek 60. Pohvaliti velja predvsem delavce iz TOZD Jeklarna, ki so se tekmovalca udeležili z 22 tekmovalci.

Rezultati:

Ženske: 1. Jožica Laznik, TOZD RPT, 2. Marija Lahovnik, TOZD SGV, 3. Jožica Kotnik, TOZD SGV.

Moški do 35 let: 1. Jože Verdinek, TOZD SGV, 2. Andrej Kotnik, TOZD Valjarna, 3. Jože Rožen, TOZD Jeklarna.

Nad 35 let: 1. Zmago Breznik, TOZD SGV, 2. Marjan Zdovc, TOZD SGV, 3. Evgen Korinšek, TOZD Jeklolivarna.

VELESALOM

Na Ošvenu je bilo 14. februarja 1985 v organizaciji TOZD Družbeni standard in izvedbi SK Fužinar prvenstvo železarjev v velesalomu. Tudi na tem tekmovalcu se je zbralo veliko število tekmovalcev (70). Zopet moramo za množično udeležbo pohvaliti delavce TOZD Jeklarna, vendar pa so se tekmovalca z večjim številom tekmovalcev udeležili tudi delavci TOZD SGV, Valjarna, ETS ter DO TSD.

Rezultati:

Ženske od 35 do 45 let: 1. Magda Dretnik, TOZD RPT

Od 25 do 35 let: 1. Erna Mikelin, TOZD Komerciala

Moški nad 45 let: 1. Tomo Stefanovič, TOZD Komerciala, 2. Peter Lampret, DO TSD, 3. Alojz Nedok, TOZD Transport.

Od 36 do 45 let: 1. Bertil Zagernik, TOZD Orodjarna, 2. Maks Čekon, DO TSD, 3. Ivan Mlačnik, TOZD Industrijski noži.

Od 26 do 35 let: 1. Boris Kotnik, TOZD Jeklarna, 2. Franjo Večko, TOZD SGV, 3. Anton Krejan, TOZD ETS.

Do 25 let: 1. Klemen Maklin, DO TSD, 2. Marko Krejan, TOZD Kovačnica, 3. Roman Polajner, TOZD Družbeni standard. Franc Golob

ZIMSKE SPORTNE IGRE SLOVENSkih ŽELEZARN '85

16. februarja 1985 so bile na Ravnah ZIMSKE SPORTNE IGRE Slovenskih železarn. Organizator je bil TOZD Družbeni standard, izvajalec SK Fužinar (sekcija za alpsko, sekcija za teke in sodniški zbor), ki so opravili tudi pripravljala dela na tekmovališčih. Na ZSI so sodelovali Železarna Jesenice (70), Železarna Štore (52), Veriga Lesce (50), Žična Celje (44), Plamen Kropa (41), Metalurški inštitut (20) in Železarna Ravne (106). Skupaj torej 383 udeležencev, od tega 312 tekmovalcev.

Tekmovanje v vseh treh panogah je potekalo tekoče in brez težav. Problem smo imeli le v razmnoževalnici, ker zaradi nesorazuma nismo mogli ekipam izdati biltena iger na proglativni, ampak smo jim ga morali poslati pozneje po pošti.

Organizator ZSI SZ se za brezhibno izvedbo tekmovalca zahvaljuje SK Fužinar, sodniškemu zboru pri SK Fužinar in nekaterim članom TVD Partizan Kotlje.

Rezultati:

Velesalom — ženske od 36—45 let: 1. Olga Pervonja, 2. Milica Seg, obe Železarna Jesenice, 3. Marta Zagorski, Metalurški inštitut.

Ženske od 26—35 let: 1. Erna Mikelin, Železarna Ravne, 2. Meta Koblar, Železarna Jesenice, 3. Zdenka Manfreda, Veriga Lesce.

Ženske do 25 let: 1. Pika Ferk, 2. Saša Kofler, obe Železarna Jesenice, 3. Romana Ferjan, Veriga Lesce.

Moški nad 45 let: 1. Jože Noč, Železarna Jesenice, 2. Adi Pustoslemšek, Železarna Ravne, 3. Jože Klinar, Železarna Jesenice.

Moški od 36—45 let: 1. Bertil Zagernik, Železarna Ravne, 2. Klavdij Mekuš, Železarna Jesenice, 3. Branko Svetina, Železarna Ravne.

Moški od 26—35 let: 1. Franjo Večko, 2. Boris Kotnik, oba Železarna Ravne, 3. Janez Babič, Železarna Jesenice.

Moški do 25 let: 1. Miloš Ferk, 2. Sandi Peternel, 3. Janko Legat, vsi Železarna Jesenice.

Ženske ekipno: 1. Železarna Jesenice, 2. Železarna Štore.

Moški ekipno: 1. Železarna Jesenice, 2. Železarna Ravne, 3. Veriga Lesce, 4. Železarna Štore, 5. Metalurški inštitut.

SMUČARSKI TEKI

Ženske do 35 let: 1. Jožica Taks, Železarna Ravne, 2. Bojana Sušnik, Železarna Jesenice, 3. Zdenka Struc, Železarna Ravne.

Ženske nad 35 let: 1. Berta Vidovšič, Železarna Ravne, 2. Nada Bertonec, Plamen Kropa, 3. Janika Pogačnik, Veriga Lesce.

Moški nad 45 let: 1. Franc Hrovat, Železarna Jesenice, 2. Frido Skumac, Veriga Lesce, 3. Anton Robič, Železarna Jesenice.

Moški od 36 do 45 let: 1. Andrej Janša, 2. Alojz Kerštajn, oba Železarna Jesenice, 3. Ivan Urbančič, Železarna Ravne.

Moški do 35 let: 1. Dušan Đuričič, 2. Mirko Lesar, 3. Franci Teraž, vsi Železarna Jesenice.

Ekipno ženske: 1. Železarna Ravne, 2. Veriga Lesce.

Ekipno moški: 1. Železarna Jesenice, 2. Železarna Ravne, 3. Veriga Lesce, 4. Plamen Kropa, 5. Železarna Štore.

SANKANJE

Ženske do 35 let: 1. Marija Lahovnik, Železarna Ravne, 2. Irena Smolej, Železarna Jesenice, 3. Slava Mernik, Železarna Štore.

Ženske nad 35 let: 1. Jožica Laznik, 2. Joža Kotnik, obe Železarna Ravne, 3. Francka Marikovski, Železarna Jesenice.

Moški do 35 let: 1. Bojan Kokučnik, 2. Jože Verdinek, oba Železarna Ravne, 3. Miha Peternel, Železarna Jesenice.

Moški nad 35 let: 1. Zmago Breznik, 2. Pavel Marošek, 3. Evgen Korinšek, vsi Železarna Ravne.

Sončna stran

Ambrož v članski, Zebec pa v mladinski konkurenci. Izvrstno je plavala tudi ženska štafeta Fužinarja, ki je v postavi Kop, Pešl ter sestri Simonovič postavila nov republiški rekord za članice v disciplini 4 x 100 m mešano. Sicer pa na tem prvenstvu ni bilo vrhunskih rezultatov. Očitno so najboljši štedili moči za državno prvenstvo, ki je bilo teden dni kasneje v Mariboru.

Plavalci in plavalke Fužinarja, ki jih je na tem prvenstvu že vodil novi trener Duško Simonovič, so v celoti dosegli več, kot so mnogi pričakovali. Poleg Ambroža so medalje osvojili še Kopova dve zlati in dve srebrni, Pešlova dve zlati ter eno Bernard Pesjak. Odličja pa so prejel še Dijana Simonovič, Andrej Ceru, Miran Kos in Dejan Karada. Ivo Mlakar

KAKO SK FUŽINAR VZGAJA NAJMLAJŠE

Ze lansko jesen, takoj po počitnicah, smo na novo ustanovili C₃ skupino, v kateri naj bi vzgajali otroke, stare do 9 let. To so večinoma šolarji male šole ter prvega in drugega razreda. Na suhe treninge, ki smo jih imeli dvakrat na teden na prostem ali v telovadnici, je hodilo okrog 60 najmlajših, in to približno pol deklice in pol fantov. Seveda smo vsi skupaj komaj čakali sneg, s katerim pa je bila letošnja zima zelo skopa. Na snegu se je izkazalo, da je še veliko problemov. Tako številno skupino, kot je naša: petdeset otrok in štiri vaditelje, je težko spraviti na oddaljeno smučišče. Zato smo sneg iskali pač na bližnjih pobočjih. Razočarani pa smo, pa ne samo mi z najmlajšimi, da so tako slabo urejena ali pa sploh niso smučišča v dolini, ki so nam najlažje dostopna. Dodobra smo se nasmučali šele v zimskih počitnicah na smučišču v Kotljah. Ene smo morali učiti vožnje z žičnico, druge pluziti, eni pa so hoteli že kar tekovati. To se jim je uresničilo že pred koncem zimske sezone. Najboljši so šli na tekovanje na Kope, kjer pa se je izkazalo, da so še potrebni veliko vadbe.

Priredili pa smo tudi tekmo samo za našo C₃ skupino. Na njej je bilo 54 najmlajših razdeljenih v štiri skupine. Ob navijanju staršev — gledalcev so bili v svojih skupinah najboljši:

Mlajši cicibani (77-, 78-, 79-letniki)

1. Irena Vožič, 2. Tina Čepelnik, 3. Urška Dolinšek.

Mlajši cicibani

1. Gaber Komar, 2. Dejan Pečovnik, 3. Primož Merkač.

Starejše cicibanke (74-, 75-, 76-letniki)

1. Tanja Zupanc, 2. Daniela Čepin, 3. Mateja Kraševc.

Starejši cicibani

1. Grega Komar, 2. Matej Pečnik, 3. Evgen Veselko.

To je bila prava tekma z dvema tekoma med plastičnimi koli s številkami na prsni in seveda z grozno tremo pri tekmovalcih. Boj je bil ogorčen, saj so prvi trije pri starejših cicibanih bili v eni desetinki sekunde. Tudi za nagrade smo poskrbeli. Prvi so prejeli lesene pokale, drugi in tretji pa lesene krožnike. Vsak tekmovalec si

je pa lahko izbral še nagrado na mizi: kuli, svinčnik, barvice, radirko, lepilo.

Vsi so bili zadovoljni: tekmovalci, starši in vaditelji. Tako smo si dokazali, da z malo truda ob pomoči odraslih lahko veliko storimo za naše najmlajše, naše bodoče smučarske ase. C. H.

NOVOLETNI NOGOMETNI TURNIR V MALEM NOGOMETU

Turnir, četrti po vrsti, je potekal dne 30. 12. 1984 in 2. 1. 1985 od 8. zjutraj do 20. zvečer v telovadnici pri osnovni šoli Prežihovega Voranca. Prijavilo se je 44 moštev. Igrali so po štirje igralci in vratar, menjava pa so bile kot pri rokometu. Po tekmovalno rekreacijski plati je turnir dosegel svoj namen. V dveh dneh je igralo nogomet okrog 400 igralcev vseh starosti, igre pa si je ogledalo več kot tisoč gledalcev. Moštva so bila kvalitetna, zato so bili gledalci zadovoljni z igrami. Pred finalnimi tekmovalji smo organizirali še nogometno srečanje ženskih ekip odbojkaric in rokometaric Fužinarja, ter veteranov Korotana in Fužinarja, kar je zelo popestrilo turnir. Posebej so navdušile ženske, ki so pokazale, da tudi one znajo igrati nogomet. Zmagale so rokometarice z 1:0.

Rezultati: 1. Gorenje Muta, 2. Dinamic Plus Slovenj Gradec, 3. TVD Selnica. Najboljši igralec je bil Helbi iz ekipe Plus Gorenje Muta, najboljši vratar Matavž iz ekipe Dinamic, najboljši strelca pa Kumer z 11 goli iz ekipe Radlje.

Turnir smo tudi finančno uspešno zaključili. Prihodkov smo imeli 109.600 din (prijavnina, pijača), odhodkov 99.100 din (nagrade, dnevnice, sodniki, gostinske usluge). Tako je ostalo 10.500 din, ki smo jih namenili šolskemu športnemu društvu osnovne šole Franja Goloba na Prevaljah.

Zahvaliti se moramo vsem, ki so nam nesebično pomagali pri organizaciji: OK ZSMS, ZTKO Ravne tov. Saterju in Druženemu standardu, propagandnemu oddelku v Železarni Ravne, tov. Polajnerju za semafor in še mnogim drugim.

Na koncu pa še nekaj misli. Mali nogomet je vse bolj popularen v svetu in pri nas. Zato se poraja misel, da bi tudi pri nas gradili igrišče v telovadnici, tako da ni avta, ampak se igra kot pri hokeju. Seveda pa se pokaže, da je naša telovadnica premajhna in nefunkcionalna. Organizator obljublja, da bomo organizirali tudi peti novoletni turnir, ki bo še bolj bogat z nagradami. Igralce in gledalce pa že sedaj vabimo, da se ga udeležijo še bolj številno. C. H.

KARATE

26. januarja 1985 je bil v Rušah 8. turnir za pokal Pohorskega bataljona. V ekipnem delu je bil KK Ravne tretji, v katah posamezno pa Roman Breznik 2. in Ivan Mravljak 7.

3. februarja 1985 so bila na Ravnah tri kola karate lige koroško-šaleške regije. KK Ravne je premagal Slovenj Gradec z 10:0, RSC Velenje in Mislinjo pa s p 6:4 in je po 7. kolih 2. na lestvici.

10. februarja 1985 je bilo na Ravnah prijateljsko srečanje med ekipama z Raven in Ruš. Ekipno je zmagal KK Ruše, v katah posamezno pa je bil rezultat:

Članice: 1. Mira Morn, Ravne, 2. Irena Masilo, Ruše, 3. Anita Anželak, Ravne.

Člani: 1. Marijan Videmšek, Ruše, 2. Roman Breznik, 3. Ivan Mravljak, oba Ravne. R. Breznik

PETER SEKAVČNIK

Dragi Peter!

Žalostni in potrti stojimo pred tvojo krsto in ugotavljamo, kako je bila smrt znova močnejša. Premagala nas je — tebe, zdravnike, delavce železarnice, ki smo ti hoteli pomagati. Ugasnila je novo življenje in nas napolnila z žalostjo. Ugasnila je vero, s katero smo upali in verjeli v tvojo ozdravitev.

Rodil si se leta 1932 na Preškem vrhu, meseca februarja. Tam si preživel svoja mladostna leta, v kraju, ki ga je v svet ponesel sloves našega Voranca. V letih 46 do 49 si se učil svojega poklica. Postal si strugar in našel pot med ravnenske železarje.

Železarni si ostal zvest vse življenje. Devet let si delal na Ravnah, od leta 1964 pa v TRO ter tam vztrajal do konca svoje življenjske poti. Ker si bil marljiv in prizadeven delavec, si leta 1970 postal delovodja naših strugarjev. Z bogatim znanjem in izkušnjami si pomagal graditi naš boljši jutri, sloves, ki si ga je TRO vedno bolj izgrajeval.

Poznali smo te kot krepkega, delovnega moža in niti slutili nismo, kakšno zahrbtno bolezen nosiš v sebi. A bolezen je postajala

vedno močnejša, dokler te ni priklenila na bolniško posteljo in te premagala. Ko smo te obiskovali v slovenjegraški bolnišnici, smo verjeli, da boš zmagal ti, da boš po operaciji zopet našel pot med nas, nas vzpodbujal s svojo vedrino, nam pomagal s svojim znanjem, nasveti. A ostal bo le spomin nate.

Smrt je zopet opravila svoje.

Ko se v imenu kolektiva zadnjikrat poslavljamo od tebe — dragi Peter, smo ti globoko hvaležni za vse, kar si nam dal. Smrt je rešila opravila svoje, a spomina nate ne bo premagala nikoli. Ohranili te bomo v spominu kot pridnega, vestnega delavca in dobrega tovariša — za vedno!

Naj ti bo lahka koroška zemlja! Sorodnikom izrekamo iskreno sožalje!

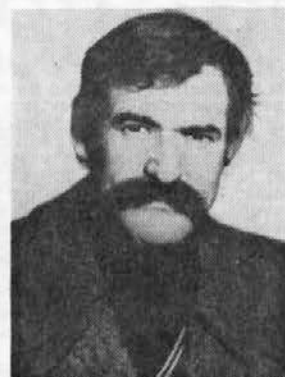
Kolektiv TRO

FRANC DELOPST

Franc!

Korak in misel sta zastala ob vesti, da si preminil. Nesreča je terjala svoj davek, žal prehudega.

Rojen si bil v svitanju svobode 4. 9. 1944 na Prevaljah. Kot sedemnajstleten fant si pričel delati v Tovarni oken na Prevaljah, kjer si bil do leta 1969, jeseni istega leta pa si prišel v Valjarno. Kmalu si s svojo zagnanostjo in trdom opozoril nase, sodelavci so te vzeli za svojega. Brez veliko besed, enostavno, jasno ter odločno si zastavil svoje delo.

Trdo delo si cenil in zahteval od drugih, da imajo enak odnos. Z veliko volje si zlasti v zadnjih letih kljub načetemu zdravju vedno prizadevno delal. Bogate izkušnje si prenašal na mlajše, radi si pomagal vsakomur. Prav zaradi teh lastnosti so ti sodelavci zaupali in si opravljal odgovorne dolžnosti v samoupravnih organih, zlasti pa v delegaciji za kulturo.

Ljubezen do petja in kulturnih dobrin ti je izpolnjevala prosti čas. V tem si našel veliko veselja in zadovoljstva.

Spomin nate, posebej na vedno značaj in človeško toplino, ki si jo razdajal, je tako toplo živ, da ga čas ne bo prerasel. Besede slovesa, uje te v trde stavke, ne morejo povedati vseh občutenj in dovolj dobro povedati resnice o tebi, poslovim naj se preprostota kot si znal ti: ostal boš naš Franci v spominu.

Tvoji družini, materi, sestram in ostalemu sorodstvu izrekamo iskreno sožalje v imenu OOS Valjarna.

Kadrovska gibanja

od 1. 1. do 20. 2. 1985

20. 2. 1985 je bilo v železarni zaposlenih 6064 delavcev. Število se je v primerjavi z 31. 12. 1984 povečalo za 4 delavce.

Najbolj odstopajo od planiranega števila DO TSD v ustanavljanju, Stroj in deli ter Pnevmatični stroji, kjer predvsem primanjkuje rezkalcev in strugarjev.

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

JEKLARNA — Gorenšek Peter, gimnazijski maturant — prva zaposlitev; Grahovac Frano, Krajnc Alojz, Oto Vladimir, Pečovnik Jožef, vsi NK delavci — iz druge DO; Strmšek Ivan, strugar — iz Stroj in delov; Hudopisk Ivana, NK delavka — iz KSZ; Pešovski Vlatko, NK delavec — prva zaposlitev; Subić Nevenko, gostinski tehnik, Kaučič Jakob, NK delavec — iz druge DO; Jankovič Mladen, NK delavec — iz JLA.

VALJARNA — Glažar Maksimilijan, usnjarski pomočnik, Kumer Fero, zidar, Čaks Bojan, Fužir Ivan, NK delavca — vsi iz druge DO; Živič Radosav, strojni tehnik — iz JLA; Brankovič Vladimir, žerjavovodja — iz TOZD Jeklolivarna; Čurčić Jozo, NK delavec — iz druge DO.

KOVAČNICA — Lazarevič Rado, Todorović Borut, Poberžnik Danica, NK delavci — iz druge DO; Očepek Milan, NK delavec — iz JLA; Pečnik Anita, administratorica — iz Jeklolivarne.

JEKLOVLEK — Kučej Zdravko, ključavničar — iz druge DO; Oman Miroslav, učitelj tel. vzgoje — iz TOZD Družbeni standard.

STROJI IN DELI — Krivograd Edvard, PK rezkalec — iz DO TSD; Pandel Janez, strugar — iz druge DO.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Verovnik Mirko, kmetovalec — prva zaposlitev; Mori Rudolf, rudar — iz druge DO; Vrhnjak Srečko, NK delavec — iz TOZD Komerciala.

PNEVMATIČNI STROJI — Ravber Zarko, papirniški tehnik — iz druge DO.

TRO — Šoba Franc, ključavničar — iz TOZD SGV; Kok Bogdan, ključavničar — iz JLA;

ARMATURE — Kočever Darinka, rezkalka — ponovna zaposlitev; Mravljak Darjan, električar, Miklavc Rudolf, strojni tehnik — prva zaposlitev; Rejak Anton, obdelovalec kovin, Namesnik Zvonko, ključavničar, Kukovič Marjan, gimnazijski maturant — iz druge DO.

ETS — Hafner Rupert, delovodja — iz druge DO.

SGV — Podgoršek Jožef, avtomehanik — iz druge DO; Goligranc Zlatko, gimnazijski maturant — iz

TOZD Kovačnica; Melanšek Etbin, strojni delovodja — iz TOZD Kalinica; Burja Zvonko, strugar — ponovna zaposlitev; Logar Jakob, ključavničar — iz JLA.

TRANSPORT — Hovnik Urban, voznik motornih vozil, Rus Marijan, avtomehanik — iz druge DO; Smonkar Marijan, NK delavec — iz druge DO.

PII — Božikov Milovan, dipl. inž. met. — iz TOZD Jeklarna, Zajc Milivoj, dipl. inž. strojništva — iz TOZD Stroj in deli.

RPT — Cimerman Rado, dipl. inž. metalurgije — iz JLA, Duler Franc, strojni tehnik — iz TOZD SGV.

KOMERCIALA — Pogorevc Rok, NK delavec — prva zaposlitev; Štandeker Ivan, ekonomist — iz TOZD RPT, Butolen Martina, gimnazijska maturantka — prva zaposlitev; Češek Metka, ekonomistka, Poberžnik Dušan, NK delavec — iz druge DO; Vinšek Drago, NK delavec — iz TOZD Jeklarna.

KOTROLA KAKOVOSTI — Potočnik Jurij, strojni tehnik — iz DO TSD; Petrovič Dušan, gimnazijski maturant — prva zaposlitev; Robnik Marijana, NK delavka — iz druge DO; Rožič Zoran, kemijski tehnik — iz JLA.

DRUŽBENI STANDARD — Vrvnik Irena, NK delavka, Gorenjak Otko, gimnazijska maturantka — prva zaposlitev; Bombek Mirko, kuhar, Slemenšek Ema, trgovska poslovodkinja, Šnajder Anita, prodajalka, Jurovič Olga, frizerka — iz druge DO; Repas Zdenka, NK delavka — ponovna zaposlitev; Božič Franc, orodni ključavničar — iz TOZD Vmetarna, Breznik Marko, plavalni nadzornik — iz TOZD Kovačnica; Bavče Štefka, Schuller Fanika, Videršnik Jožica, natakarice, Domej Silva, kuharica, Porej Angela, frizerka, Turkuš Ana, šivilja, Kučej Majda, Antolič Lizika, Klemenc Gretka, Nabernik Nežka, Petrič Vera, Schuller Štefka, Vaukan Angela, Jamnik Ivanka II, Lešnik Slavica, Jamnik Ivanka I, Prisljan Vera, Razdevšek Heda, Rečnik Danica, Sekavčnik Marija, Veber Marija, Buhvald Jožica, Dravec Olga, Grainer Marija, Najrajter Marina, Voda Rozalija, Erjavec Helena, Jezernik Hilda, Mlatej Marta, Prisljan Milena, Repas Ivana, Zorman Pavla, Jovič Marija, vse NK delavke — premeščene iz DO MERX; Močivnik Ema, NK delavka — ponovna zaposlitev; Gabrovec Liljana, Šuler Gordana, kuharici — iz druge DO.

GOSPODARJENJE — Kotnik Maksimilijan, profesor — iz druge DO.

— Žerdoner Branko, dipl. sociolog — iz DS KSZ.

KSZ — Rampre Natalija, gimnazijska maturantka — prva zaposlitev.

DO TSD — Zaplatič Milivoj, tehniški risar — prva zaposlitev; Čepin Boris, NK delavec, Herman Ladislav, kovač, Repas Damijan, ključavničar, Vivod Milan, ključavničar — vsi iz druge DO; Lakovšek Franjo, rezkalec — iz TOZD Industrijski noži; Homer Terezija, ključavničarka — iz druge DO; Zorman Franc, strojni tehnik — iz TOZD TRO; Pajenk Marijan, strojni tehnik — iz delovne skupnosti KSZ; Čede Dušan, prodajalec — iz TOZD SGV; Repas Martin,

strugar, Gostenčnik Stanislav, PK ključavničar — iz TOZD Stroj in deli; Čas Maks, rezkalec — iz TOZD Industrijski noži; Kojcek Marta, strojni tehnik — prva zaposlitev.

DELOVNO RAZMERJE JE PRENEHALO

JEKLARNA — Pesko Janko, Šakotič Milan, pripravljalec za litje, Fessel Ivan, drugi pomočnik topilca — izključeni; Hribernik Avgust, prvi pomočnik topilca — mirovanje pravic; Božikov Milovan, dipl. inž. met. — premeščen v TOZD PII; Tomažević Zoran, Srša Željko, zidarja livnih plošč, Hauptman Jože, Legnar Jurček, skrbnika materialov, Pokeržnik Jože, Cvetkovič Ivan, Rajšp Mirko, pripravljalec za litje — v JLA; Vinšek Drago, prvi pomočnik topilca — premeščen v Komerciala.

NEZGODNO ZAVAROVANJE DELAVCEV

Naša železarna ima že več kot 10 let sklenjeno pogodbo z zavarovalno skupnostjo za nezgodno zavarovanje vseh zaposlenih delavcev. Zavarovanje obsega vse **POŠKODBE PRI DELU IN IZVEN DELA** (doma ali kjerkoli) s trajnimi posledicami ali smrtnim izidom.

Po sedaj veljavni pogodbi pripadajo ponesrečencem naslednje odškodnine:

— za polno invalidnost zaradi poškodbe	200.000 din
— za smrt zaradi poškodbe	100.000 din
— za smrt zaradi bolezni	20.000 din

Vsak ponesrečenec, ki predvideva, da bo poškodba pustila trajne posledice, naj se zgleda pri referentu za zavarovanje (uprava — soba 9), da izpolni prijavo, takoj ko mu zdravje to dopušča, najkasneje pa v 3 letih od nezgode. V težjih in smrtnih primerih oparjajo to formalnost svoji ponesrečenca.

Kljub večkratnim obvestilom v Informativnem fužinarju in na oglasnih deskah še vedno opažamo, da nekateri delavci o tem niso seznanjeni in ne uveljavljajo te pravice. Zato prosimo vse vodstvene in vodilne delavce, da poškodovance v svojih okoljih opozorijo, naj poškodbe s trajnimi posledicami prijavijo tudi zavarovalni skupnosti.

Pravna služba

Prvo brstje

ČESTITKA

Naš sodelavec Aleksander Jug je februarja uspešno opravil magistrski na temo »Uresničevanje svobodne menjave dela med tozdi proizvodnih dejavnosti in DSSS«. Čestitamo!

